

Naissaare looduspargi kaitsekorralduskava 2015–2024

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS	6
1.1. Ala iseloomustus	6
1.3. Huvigrupid	12
1.4. Kaitse-eesmärgid ja kaitsekord	13
1.5. Uuritus	17
1.5.1. Läbiviidud inventuurid ja uuringud	17
1.5.2. Riiklik seire	19
1.5.3. Inventuuride ja uuringute vajadus	19
1.5.3.1. Metsaelupaikade inventuur	19
1.5.3.2. Käsitiivaliste liigilise leviku ja koosseisu täpsustamine	19
1.5.3.3. Niitude inventuur	19
1.5.3.4. Kultuurilooliste objektide inventuur	19
2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID	21
2.1. Elustik	21
2.1.1. Linnud	21
2.1.1.1. Merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	21
2.1.1.2. Karvasjalg-kakk (<i>Aegolius funereus</i>)	22
2.1.1.3. Valgeselg-kirjurähn (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	23
2.1.2. Käsitiivalised	23
2.1.2.1. Põhja-nahkhiir (<i>Eptesicus nilssonii</i>)	23
2.1.3. Seened	25
2.1.3.1. Limatünnik (<i>Sarcosoma globosum</i>)	25
2.1.3.2. Valge sirmik (<i>Macrolepiota nymphaeum</i>)	26
2.2. Kooslused	26
2.2.1. Rannikuelupaigad	26
2.2.1.1. Eelluited (2110)	27
2.2.1.2. Esmased rannavallid (1210)	28
2.2.1.3. Püsitaimestikuga kivirannad (1220)	28
2.2.1.4. Rannaniidud (1630*)	29

2.2.1.5. Püsitaimestuga liivarannad (1640).....	29
2.2.1.6. Liikuvad rannikuluided e valged luided (2120).....	29
2.2.1.7. Hallid luided e kinnistunud rannikuluided (2130).....	30
2.2.1.8. Metsastunud luided (2180).....	30
2.2.1.9. Niisked luitenõod (2190).....	30
2.2.2. Puisniit (6530).....	31
2.2.3. Metsad.....	32
2.2.3.1. Vanad loodusmetsad (9010*).....	32
2.2.3.2. Soostuvad- ja soo-lehtmetsad (9080*).....	33
2.2.3.3. Siirdesoo- ja rabametsad (91D0*).....	34
2.3. Üksikobjektid.....	35
2.3.1. Järvesaare kuusk.....	35
2.3.2. Kunila mäe mänd.....	35
2.3.3. Lehtmetsa rändrahn.....	35
2.3.4. Põlendiku kivi.....	36
2.4. Pärandkultuur.....	36
2.4.1 Kultuuriloolised objektid.....	36
2.4.2. Naissaare tähtkants.....	38
3. ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE NING KÜLASTUSKORRALDUS	38
3.1. Matkarajad, lõkke- ja telkimiskohad.....	39
3.2. Viidad ja piiritähised	40
3.3. Infostendid ja -tahvlid	41
3.4. Voldik.....	41
4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE	42
4.1 Inventuurid, seired, uuringud.....	42
4.1.1. Metsaelupaikade ülepinnaline inventuur	42
4.1.2. Käsiivaliste liigilise koosseisu ja leviku täpsustamise inventuur	42
4.1.3. Naissaare kultuurilooliste objektide inventuur.....	42
4.1.4. Merikotka pesitsusedukuse seire.....	43
4.1.5. Kaitse-eesmärgiks olevate linnuliikide tulemusseire.....	43
4.1.6. Kaitse-eesmärgiks olevate seeneliikide tulemusseire	43
4.2. Hooldus-, taastamis- ja ohjamisteggevused	43

4.2.1. Puisniidu taastamine.....	43
4.2.2. Puisniidu hooldus	43
4.2.3. Lehtmetsa rändrahu hooldus.....	44
4.2.4. Naissaare tähtkantsi hooldus	44
4.3. Taristu	44
4.3.1. Matkaradade hooldus ja ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine	44
4.3.2. põhjatipu telkimis- ja lõkkekoha rajamine	45
4.3.3. Kaitseala tähiste likvideerimine	45
4.3.4. Kaitseala tähistamine	45
4.3.5. Videovalve paigaldamine	45
4.4. Kaitseala tutvustamine ja keskkonnaharidus.....	45
4.4.1. Infostendid ja -tahvlid	45
4.4.2. Voldik.....	46
4.5. Kavad	46
4.5.1. Kaitsekorralduskava uuendamine	46
4.7. Eelarve.....	47
5. KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE.....	50
KASUTATUD ALLIKAD.....	55
LISAD	56
Lisa 1. Naissaare looduspargi kaitse-eeskiri ja tsoneering.....	56
Lisa 2. Naissaare looduspargi kaitse-eeskirja eelnõu ja tsoneering.....	63
Lisa 3. Naissaare looduspargi väärtuste koondtabel.....	71
Lisa 4. Naissaare seirejaamad ja mõõtekohad	82
Lisa 5. Naissaare looduspargis esinevate rannikuelupaikade levikukaart	84
Lisa 6. Naissaare looduspargi puisniidu elupaigatüübi levikukaart	85
Lisa 7. Naissaare looduspargi metsaelupaigatüüpide levikukaart.....	86
LISA 8. Naissaare looduspargi külastusrajatised	87
LISA 9. Naissaare põhjatippu kavandatud lõkke- ja telkimiskoht	88
Lisa 10. Naissaare looduspargi tähistus	89
Lisa 11. Naissaare looduspargi kavandatud tähistus	90
Lisa 12. Kaitse all olevad kultuurimälestised Naissaarel.....	91
Lisa 13. Naissaare mka kaitsekorralduskava huvigruppide koosoleku protokoll.....	98
LISA 14. Naissaare mka kaitsekorralduskava avalikustamise koosoleku protokoll.....	108

Vastavalt looduskaitseseaduse §-le 25 on kaitsekorralduskava kaitstava loodusobjekti alapõhise kaitse korraldamise aluseks.

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti peadirektor. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti kodulehel.

Käesoleva Naissaare looduspargi kaitsekorralduskava (edaspidi ka *KKK*) eesmärk on:

- anda lühike ülevaade kaitstavast alast (edaspidi *ala*) – selle kaitsekorrast, kaitse-eesmärkidest, rahvusvahelisest staatusest, maakasutusest, huvigruppidest ning alal läbiviidavast riiklikust seirest;
- analüüsida ala eesmärke ning anda hinnang iga põhiväärtuseks oleva liigi, elupaiga vm väärtuse seisundile;
- arvestades alale seatud eesmärke, määrata mõõdetavad kaitse-eesmärgid ja kaitsekorralduse oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks ning 30 aasta perspektiivis;
- anda ülevaade peamistest väärtusi mõjutavatest teguritest, kirjeldada kaitseks vajalikke meetmeid koos oodatavate tulemustega;
- määrata põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud kaitsekorralduslike tegevuste elluviimise plaan koos tööde mahu, koha, ulatuse kirjelduse ja orienteeruva maksumusega;
- luua alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tööde elluviimiseks ja rahastamiseks.

Kaitsekorralduskava koostamisel viidi 6. augustil 2012. a läbi kaitseala huvigruppide koosolek ning 4. oktoobril 2012. a arutelu Viimsi Vallavalitsuse ja Rannarahva Muuseumi esindajatega Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni Harju kontoris. Kava avalikustamise koosolek viidi läbi 1. novembril 2012. a Viimsi vallas.

Kava koostamist koordineeris Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni kaitse planeerimise spetsialist Meelis Mägi (tel 5063491, e-post Meelis.Magi@keskkonnaamet.ee). Kava koostasid SA Eestimaa Looduse Fondi eksperdid Helen Toom (tel 5688 0676, e-post helen@elfond.ee), Liis Kuresoo (tel 56243102, e-post liis.kuresoo@elfond.ee) ja Indrek Talpsep (e-post indrek@elfond.ee).

KAITSEKORRALDUSKAVA ON VALMINUD „RIIKLIKU STRUKTUURIVAHENDITE KASUTAMISE STRATEEGIA 2007–2013” JA SELLEST TULENEVA „ELUKESKKONNA ARENDAMISE RAKENDUSKAVA” PRIORITEETSE SUUNA „SÄÄSTVA KESKKONNAKASUTUSE INFRASTRUKTUURIDE JA TUGISÜSTEEMIDE ARENDAMINE” MEETME „KAITSEKORRALDUSKAVADE JA LIIKIDE TEGEVUSKAVADE KOOSTAMINE LOODUSE MITMEKESISUSE SÄILITAMISEKS” PROGRAMMI ALUSEL EUROOPA REGIONAALARENGU FONDI VAHENDITEST.

1. SISSEJUHATUS

1.1. ALA ISELOOMUSTUS

Naissaare looduspark asub Harju maakonnas Viimsi vallas Naissaarel ning hõlmab kogu saart, mis asub Soome lahes Tallinnast Kopli neemest u 9 km kaugusel loodes. Naissaare looduspargi välispiiriks on saare rannajoon. Naissaare maismaaosa pindala on 1882,0 ha (EELIS 2015). Saare pikkus on ligikaudu 8 km ja laius laiemas kohas 3,8 km.

Kaitseala moodustati 1995. aastal Vabariigi Valitsuse 31. märtsi määrusega nr. 150 „Naissaare looduspargi moodustamine ja kaitse-eeskirja kinnitamine”. Praegu on menetlemisel Naissaare looduspargi uue kaitse-eeskirja ja tsoneeringu kinnitamine. Ala on Naissaare loodusala (EE0010127) arvatud ka Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldusega nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” Natura loodusala hulka.

Naissaar on maastikuliselt väärtuslik kui Soome lahe rannikumadalikule iseloomulik saar. Naissaar paikneb Põhja-Eesti klindi esisel keeruka geoloogilise ehituse ja morfoloogiaga alal ning on selle piirkonna loode-kagusuunaliste voorelaadsete pinnavormide kõrgemaid osi. Naissaare, nagu ka teiste selle piirkonna saarte, peamiseks kujundavaks teguriks on olnud mandriliustiku kuhjav tegevus (Arold 2005). Saare tänapäevase pinnamoe kujunemisel on lisaks mandrijää tegevusele olnud oluline saart ümbritsenud Läänemere veekogude ja tuule tegevus. Suurem osa Naissaarest on kaetud küllaltki vahelduva ning eriilmelise metsamaastikuga. Mets on aastasadu olnud oluliseks saare maastikulise ilme kujundajaks ja metsi on saarel kaitstud tulenevalt vajadusest kasutada saare silueti orientiiriks meresõidul. Puudest kuuluvad Naissaarel looduskaitsealuste üksikobjektide hulka Kunila mäe määnd ja Järvesaare kuusk. Saarel on ka hulgaliselt rändrahne. Kaks suuremat, Põlendiku kivi ja Lehtmetsa rändrahn, on ka looduskaitsealused üksikobjektid. Lisaks iseloomustavad Naissaart veel luited ning vanad kindlustusrajatised ja sõjaväehitised.

Naissaare looduspargi põhieesmärgiks on olnud Naissaare looduskompleksi, hinnaliste maastikuelementide, kultuuripärandi ja rekreatsiooniväärtuste kaitse. Looduspargi moodustamisega on kaitse-eesmärgiks seatud looduslike ja poollooduslike koosluste ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. Oma flora ja fauna poolest on Naissaar mitmekülgne ning seal leidub mitmeid kaitstavaid loodusdirektiivi¹ I lisa elupaigatüüpe, milleks peamiselt on ranniku- ja metsaelupaigad: esmased rannavallid (1210)²), püsitaimestikuga kivrannad (1220), rannaniidud (1630*)³, püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110),

¹ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7-50).

² Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale..

³ Tärniga (*) on tähistatud esmatähtis elupaigatüüp.

valged luited (liikuvad rannikuluided – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluided – 2130*), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), puisniidud (6530*), vanad loodusmetsad (9010*), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*). Linnuliikidest on Naissaarel eesmärgiks kaitsta linnudirektiivi⁴ I lisa nimetatud liiki merikotkast (*Haliaeetus albicilla*), kes on ühtlasi I kaitsekategooria liik ning karvasjalg-kakku (*Aegolius funereus*) ja valgeselg-kirjurähni (*Dendrocopos leucotos*), kes on ühtlasi II kaitsekategooria liigid. Lisaks esinevad saarel III kaitsekategooria linnuliigid nõmmelööke (*Lullula arborea*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), musträhn (*Dryocopus martius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), sookurg (*Grus grus*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), rukkirääk (*Crex crex*), võot-põõsalind (*Sylvia nisoria*) ja väiketüll (*Charadrius dubius*). Veel esineb saarel loodusdirektiivi IV lisa liik ja II kaitsekategooria liik põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssonii*). Kaitsealustest seeneliikidest esinevad saarel I kaitsekategooria liik limatünnik (*Sarcosoma globosum*), II kaitsekategooria liik valge sirmik (*Macrolepiota nymphaeum*) ja III kaitsekategooria liigid hall hundiseenik (*Boletopsis grisea*), pruunikas mütsnarmik (*Bankera fuligineoalba*). Kaitsealustest taimedest on saarel registreeritud III kaitsekategooria liik roomav öövilge (*Goodyera repens*). Saar on väga rikas ka samblikuliikide poolest.

Lisaks bioloogilistele väärtustele on Naissaare looduspargis oluline säilitada kultuuripärandit ning eksponeerida kultuuriajaloolisi objekte, milleks on valdavalt militaarobjektid.

Naissaare looduspargi maa-ala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärade ja majandustegevuse piiramise astmele kuueks sihtkaitsevööndiks ja üheksaks piiranguvööndiks. Sihtkaitsevööndite eesmärk on säilitada seal väljakujunenud või kujundatavaid kooslusi. Piiranguvööndi eesmärk on säilitada elustiku mitmekesisust, maastikuilmet ja rannikuelupaiku ning kaitsta ohustatud ja haruldaste liikide elupaiku.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25).

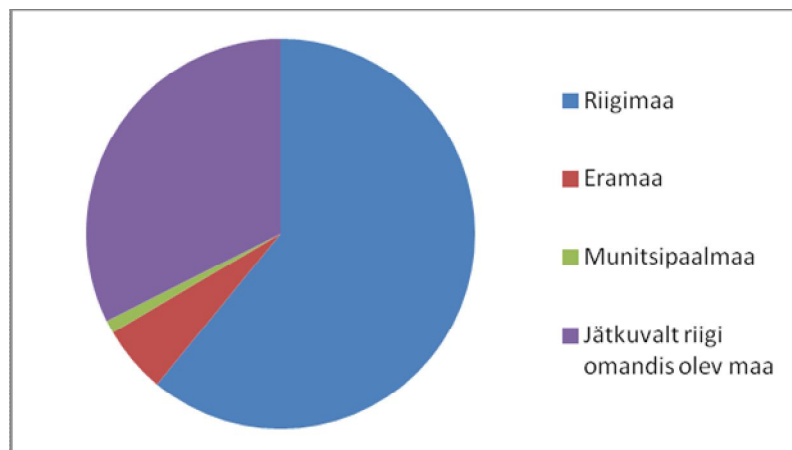
1.2. MAAKASUTUS

Ülevaade Naissaare looduspargi maaomandi jaotusest on toodud tabelis 1.

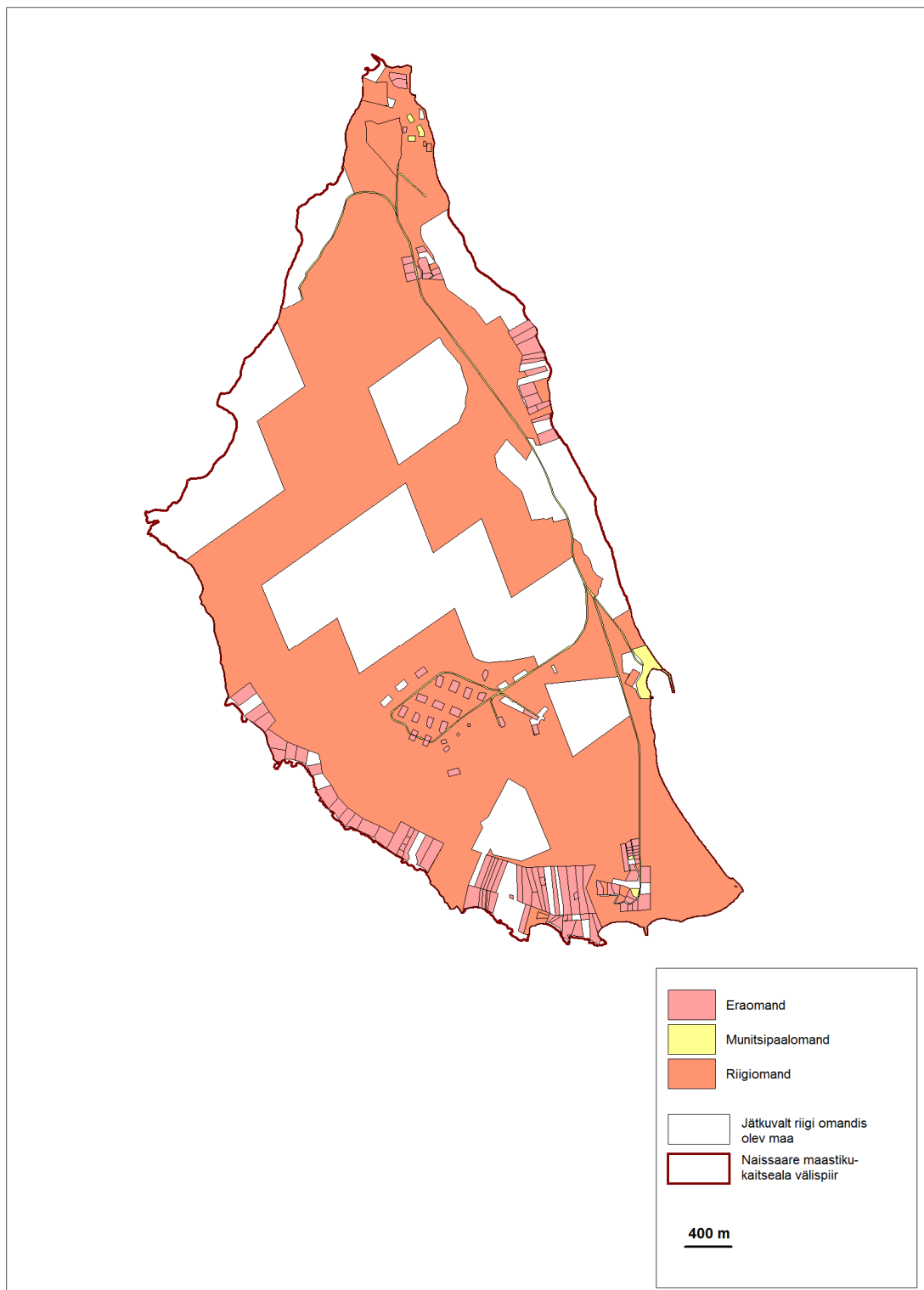
Tabel 1. Naissaare looduspargi maaomand

Omandivorm	Pindala (ha)
Riigimaa	1153
Eramaa	100
Munitsipaalmaa	5
Jätkuvalt riigi omandis olev maa	642

Suurem osa Naissaare looduspargi maast kuulub riigile (1150,3 ha), suur on ka jätkuvalt riigi omandis olevate maade osakaal (611,4 ha). Erakinnistud (105,7 ha) on peamiselt koondunud mereranda. Joonisel 1 on toodud maaomandi pindalaline jaotumine Naissaare looduspargis, joonisel 2 on kujutatud maaomandi kaart.

Joonis 1. Omandivormide jaotus pindala järgi Naissaare looduspargis.

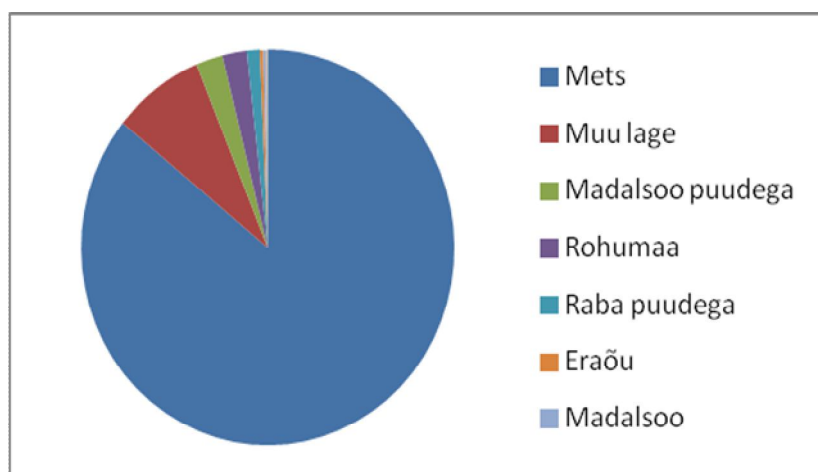
Joonis 2. Naissaare looduspargi maaomandi kaart.

Ülevaade Naissaare looduspargi kõlvikulisest jaotusest Eesti põhikaardi järgi on toodud tabelis 2.

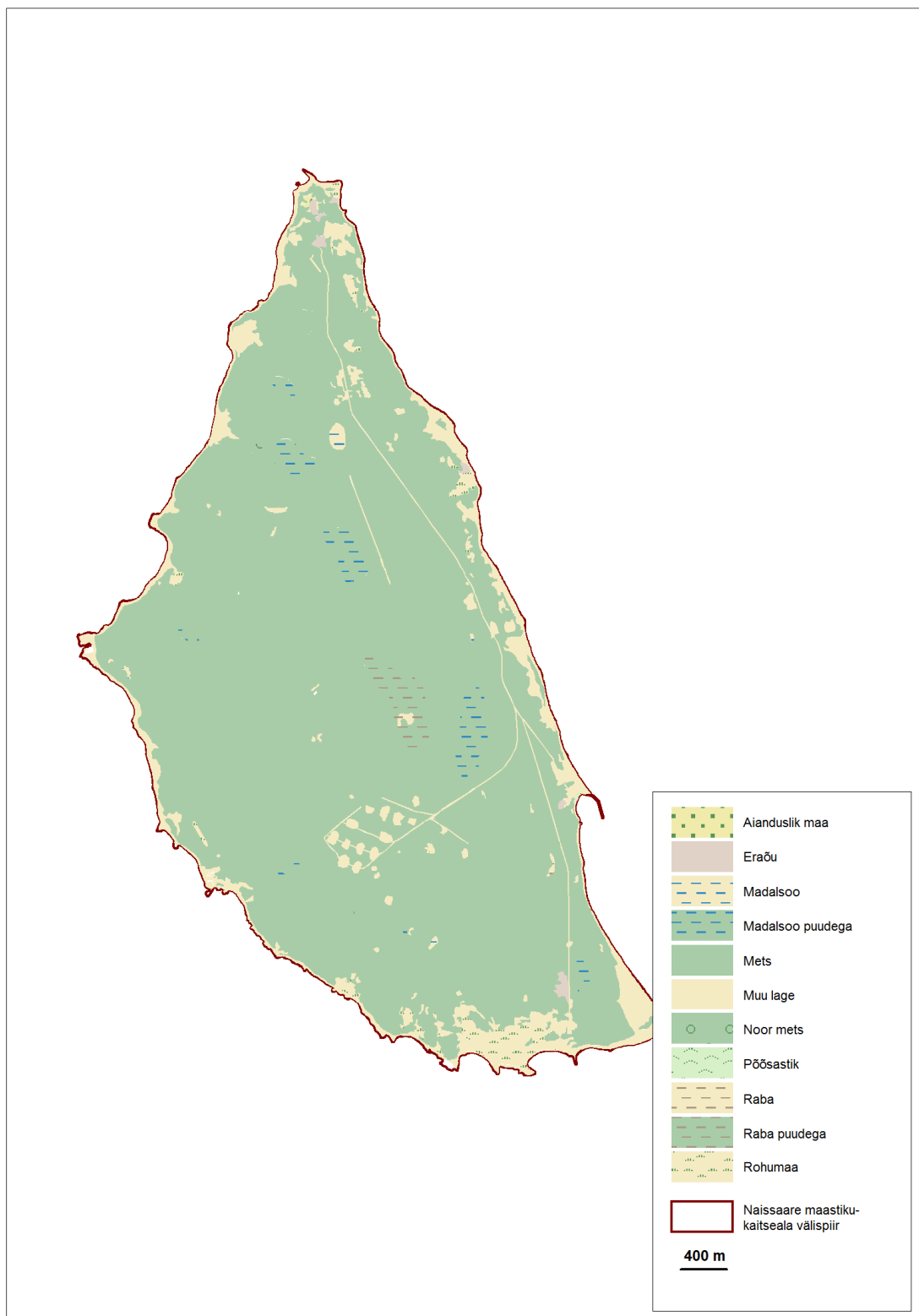
Tabel 2. Naissaare looduspargi kõlvikuline jaotus

Maakattetüüp	Pindala (ha)
Mets	1613,3
Muu lage	149,0
Madal soo puudega	43,6
Rohumaa	39,8
Raba puudega	20,8
Eraõu	5,4
Madal soo	3,8
Raba	1,6
Noor mets	1,4
Aianduslik maa	0,4
Põõsastik	0,2

Peamine maakattetüüp Eesti põhikaardi järgi Naissaare looduspargis on mets (1613,3 ha), oluliselt vähem on kaardistatud tüüpi muu lage (149,0 ha). Kaardile on kantud vähesel määral ka erinevaid puistutega kaetud sookooslusi (madal soo puudega 43,6 ha, raba puudega 20,8 ha). Väikeses ulatuses on maakate kaardistatud rohumaana (39,8 ha). Ülejäänud maakattetüüpide esinemine Naissaare looduspargis on marginaalne, kaardistatud on veel eraõuesid, madal sood ja raba, noort metsa, aianduslikku maad ning põõsastikke. Joonisel 3 on toodud maakattetüüpide pindalaline jaotumine Naissaare looduspargis, joonisel 4 on kujutatud Naissaare looduspargi maakatte kaart Eesti põhikaardi järgi.

Joonis 3. Maakattetüüpide pindalaline jaotus Naissaare looduspargis Eesti põhikaardi järgi.

Joonis 4. Naissaare looduspargis levinud maakattetüübid.

1.3. HUVIGRUPID

Naissaare looduspargi kaitse korraldamisel on oluline arvestada erinevate huvigruppidega. Huvigruppide määratlemine võimaldab objektiivselt hinnata olemasolevate ja potentsiaalsete väärtuste kasutamise konflikte ning otsida võimalusi koostööks.

Tabel 3. Naissaare looduspargi huvigrupid

Huvigrupp	Huvid seoses Naissaare looduspargiga
Keskkonnaamet	Kaitseala valitseja. Eesmärk tagada ala kaitse-eesmärgiks olevate väärtuste soodne seisund. Tagab kaitsekorra rakendamise, aitab koostada ja täita kaitsekorralduskava, hinnata tulemuslikkust ning tutvustada kaitsealal leiduvaid väärtusi.
RMK	Metsade majandamine, praktiliste looduskaitsetööde teostamine riigimaadel ja ala külastuse korraldamine kaitseala väärtuste soodsa seisundi säilitamiseks ning tutvustamiseks, piiritähiste ning infotahvlite paigaldaja ja hooldaja. Aitab kaitsekorralduskava ellu viia. Huvid teedevõrgu rekonstrueerimisel ja metsade majandamisel.
Muinsuskaitseamet	Kultuuripärandi, sh. kultuuriväärtusliku keskkonna väärtustamine ja säilitamine. Aitab inventeerida Naissaarel paiknevaid kultuuriloolisi objekte, mis on valdavalt militaarsed objektid, kuid mis on suures osas kultuurimälestistena kaitse alla võetud või omavad pärandkultuuriobjektidena kõrget ajaloolist ja rekreatiivset väärtust. Annab juhised nende hooldamiseks ning eksponeerimiseks.
Keskkonnainspeksioon	Keskkonnavalaste õigusrikkumiste ennetamine ning nende avastamisel vastavate meetmete tarvitamine. Aitab tagada kaitsekorra rakendamist.
Kohalik omavalitsus	Kaitseala potentsiaali rakendamine piirkonna arenguks. Külastuskoormuse optimaalsena hoidmine. Huvid kinnisvara ja taristu arendamisel.
Puhkajad, turistid (külastajad)	Võimalused aktiivseks puhkuseks Naissaarel ja selle rannikul (matkarajad, ujumiskohad, meresõidud, rattarendi jms liikumisvahendite rendivõimalused) ning küllaldased puhkekohad (telkimisplatsid, lõkkeplatsid, majutuskohad) koos selge ja

	külastajasõbraliku infoedastusega kaitsealal pakutavate teenuste kättesaadavusest ja paiknemisest ning kaitsekorra ja kaitsealal keelatud tegevustest. Võivad põhjustada liigset külastuskoormust ja kaitsekorra rikkumisi.
Maaomanikud	Olemasolevate majapidamiste korrastamine ja arendamine, uute elamute ehitamine (kinnisvara arendamine). Metsade majandamine, karjakasvatus ja poollooduslike koosluste majandamine, põllupidamine, marjade, seente ja teiste metsa kõrvalsaaduste korjamine, küttepuid varumine. Taristu areng, püsiv ja stabiilne ühendus mandriga. Huvid kinnisvara ja taristu arendamine, mis ei arvesta kaitse- eesmärke.
Turismiettevõtted	Ettevõtluse arendamine, tehnilise ja külastuskorraldusliku taristu areng, rahvaürituste korraldamine, rekreatiivsete tegevuste pakkumine – matkad, saare militaarobjektide külastamine mootorsõidukitega, jalgrataste ja mootorsõidukite rent, telkimine. Võimalikud huvid turismitaristu arendamine, mis ei pruugi arvestada kaitsekorda.
Valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid ja teadlased	Kaitseala väärtuste säilitamine, Naissaare elustiku ja ökoloogiliste tingimuste uurimine. Elupaikade kaitseks ja haruldaste liikide säilitamiseks sobivate tegevuste väljatöötamine, elluviimine ja tulemuslikkuse hindamine. Eluslooduse seire.

1.4. KAITSE-EESMÄRGID JA KAITSEKORD

Kaitsekorralduskava koostamise hetkel on alal kehtiv Naissaare looduspargi kaitse-eeskiri (lisa 1), kuid valminud ja avalikustatud on Naissaare looduspargi kaitse-eeskirja eelnõu (lisa 2). Uue kaitse-eeskirja eelnõuga on ala kaitsekord kaasajastatud ja viidud kooskõlla looduskaitseseadusega, täpsustatud on ala kaitse-eesmärke ja arvestatud Natura 2000 elupaigatüüpide ja kaitstavate liikide kaitsevajadusega ning eesmärkidest lähtuvalt on muudetud kaitseala tsoneeringut. Kui siiani on põhiosa kaitsealast kuulunud piiranguvööndisse, siis uue kaitse-eeskirja kehtestamisel jääb põhiosa kaitsealast sihtkaitsevööndisse. Põhjuseks on tagada metsaelupaikade kaitse, mis piiranguvööndis ei ole võimalik. Rangemaase vööndisse tsoneeritakse ainult riigimaa.

Naissaare looduspargi kaitse-eesmärgiks on olnud Naissaare looduskompleksi, hinnaliste maastikuelementide, kultuuripärandi ja rekreatsiooniväärtuste kaitse.

Moodustatava Naissaare looduspargi kaitse-eesmärk on kaitsta:

1) Naissaare looduslikke ja poollooduslikke kooslusi ning säilitada maastikuilmet;

2) elupaigatüüpe, mida loodusdirektiiv nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on: esmased rannavallid (1210)³, püsitaimestikuga kivirannad (1220), rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited – 2130*), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), puisniidud (6530*), vanad loodusmetsad (9010*), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*);

3) kaitsealuseid liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas, ja nende elupaiku. Need on merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*) ja valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*);

4) kaitsealust loomaliiki põhja-nahkhiirt (*Eptesicus nilssonii*) ja tema elupaiku;

5) kaitsealuseid seeneliike limatünnikut (*Sarcosoma globosum*) ja valget sirmikut (*Macrolepiota nymphaeum*).

Naissaare loodusala (EE0010127) kaitse-eesmärgiks olevad elupaigatüübid kattuvad kavandatava looduspargi eesmärkidega.

Moodustatava looduspargi maa-ala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kuueks sihtkaitsevööndiks ja üheksaks piiranguvööndiks. Sihtkaitsevööndi režiimiga tagatakse kaitsealuste liikide elupaikade ning metsa- ja rannikukoosluste loodusliku arengu tagamine ning poollooduslike koosluste säilimine. Piiranguvööndisse jäävad peamiselt piirkonna majanduslikult kasutatavad alad, õuemaad ja muud looduskaitse seisukohalt vähem väärtuslikud alad.

Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal. Lõkketegemine on lubatud paikades, mis on kaitseala valitseja eelneval nõusolekul ettevalmistatud ja tähistatud, koosluste hooldustööde käigus kaitseala valitseja nõusolekul ja õuemaal maaomaniku loal. Lõkketegemise piirang tuleneb saare kõrgest tuleohust, eelkõige aktiivsemal külastusajal suveperioodil, mida põhjustab saare suur katvus tiheda okasmetsaga. Telkimine on kaitsealal lubatud paikades, mis on selleks kaitseala valitseja nõusolekul ette valmistatud ja tähistatud, eramaal maaomaniku loal (va sihtkaitsevööndis) ning selleks ettevalmistamata kohtades teadustegevuse käigus kaitseala valitseja nõusolekul.

Kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine piiranguvööndis selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohtades ning rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades, välja arvatud õuemaal, on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

Sihtkaitsevööndites on lubatud ilma valitseja nõusolekuta kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks kaitseala valitseja nõusolekul ette valmistatud ja tähistatud kohtades.

Ettevalmistamata kohtades ja rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine nii ettevalmistatud kui ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

Mootorsõidukitega liiklemine on kaitsealal lubatud teedel ning jalgratastega lisaks ka radadel. Maastikusõidukiga sõitmine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Mootorsõidukiga väljaspool teid, jalgrattaga väljaspool teid ja radu ning maastikusõidukiga kaitseala valitseja nõusolekuta on lubatud sõita järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel, maatulundusmaal metsamajandustöödel või põllumajandustöödel ning õuemaal.

Jahipidamine on kaitsealal lubatud 1. septembrist 14. veebruarini.

Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud, kujunevate või kujundatavate looduslike ja pool-looduslike koosluste säilitamiseks ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitseks.

Naissaare looduspargis on kuus sihtkaitsevööndit, mille kaitse-eesmärgid on järgmised:

- 1) Naissaare ja Hülkari sihtkaitsevööndites metsa- ja rannikukoosluste loodusliku arengu tagamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse;
- 2) Kunilamäe sihtkaitsevööndis metsakoosluste säilitamine ja taastamine, rannikukoosluste säilitamine, kaitsealuste liikide elupaikade kaitse ning metsakoosluste liikide ja vanuse struktuuri hoidmine;
- 3) Savikalda sihtkaitsevööndis metsa- ja rannikukoosluste säilitamine, maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse;
- 4) Kivikangrute sihtkaitsevööndis metsakoosluste ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse;
- 5) Taani Kuninga aia sihtkaitsevööndis puisniitude säilitamine ja taastamine, vanade loodusemetsade, soostuvate ja soo-lehtmetsade ja rannikelupaikade säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

Sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine, uute ehitiste püstitamine, välja arvatud tee rajamine, tehnovõrgu rajatiste või tootmisotstarbeta ehitiste püstitamine kaitseala tarbeks, ning kaitseala valitseja nõusolekul olemasolevate ehitiste, sealhulgas tee, raudtee ja tehnovõrgu rajatise hooldustööd.

Taani Kuninga aia sihtkaitsevööndis on lubatud metsa- ja poollooduslike koosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile ning Savikalda, Kunilamäe ja Kivikangrute sihtkaitsevööndis metsakoosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus seada tingimusi tööde teostamise aja ja tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas. Taani kuninga aia sihtkaitsevööndi poollooduslike koosluste

esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik heina niitmine, loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde kujundamine ning harvendamine.

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus. Kaitsealal sihtkaitsevööndis ei ole lubatud adru varumine, sest adrugastatud vallidel asuvad loodusdirektiivi esimeses lisas nimetatud elupaigatüübid. Erandina lubatakse adru varuda saare majapidamiste tarbeks.

Kaitseala piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse, maastikuilme ning metsa- ja rannikelupaikade säilitamine ning ohustatud ja haruldaste liikide elupaikade kaitse. Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus.

Ehitustegevus piiranguvööndis on lubatud järgmiselt:

1) Piiranguvööndis on lubatud rajatise püstitamine kaitseala valitseja nõusolekul, sealjuures Noodamajaranna piiranguvööndis on lubatud väikeehitiste ja rajatiste püstitamine üksnes kaitseala tarbeks ning mitte lähemal kui 200 meetrit rannajoonest.

2) Väikeheinamaa ja Lõunaküla küla piiranguvööndis on lubatud uute hoonete püstitamine ajaloolistes ehituskohtades, kuid mitte lähemale kui 50 meetrit põhikaardile kantud rannaastangu servast.

3) Jurka küla, Virbi ja Põhjaküla piiranguvööndis on lubatud uute hoonete püstitamine ajaloolistes ehituskohtades, kuid mitte lähemale kui 50 meetrit rannajoonest.

4) Haldja küla piiranguvööndis on lubatud uute hoonete püstitamine.

5) Naissaare piiranguvööndis on lubatud uute hoonete püstitamine Sadama kinnistul (89001:001:0048), ülejäänud piiranguvööndi ulatuses on uute hoonete püstitamine lubatud mitte lähemale kui 50 meetrit rannajoonest.

Piiranguvööndis on keelatud uue maaparandussüsteemi rajamine, välja arvatud Väikeheinamaa küla piiranguvööndis üksikkraavide taastamine ja rajamine kaitseala valitseja loal. Üksikkraavide taastamist ja rajamist peeti vajalikuks lubada teele ja kinnistutele koguneva liigvee ärajuhtimiseks. Uued maaparandussüsteemid kahjustaksid saare metsaelupaigatüüpe. Keelatud on puhtpuistute kujundamine, energiapuistute rajamine, puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kui pinnas seda võimaldab, võib kaitseala valitseja lubada puidu kokku- ja väljavedu kuiva ilma korral ka teistel aastaaegadel. Keelatud on uuendusraie, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul turberaie häilraiena ning kuusikutes lageraie üldpindalaga kuni 1 ha.

Kaevandamist lubatakse üksnes piiratud mahuks. Suuremamahuline liiva või kruusa kaevandamine hävitaks kaitsealal kaitstavat ranniku- või metsaelupaigatüübid, mis paiknevad maavarade peal. Kunilamäe ja Naissaare piiranguvööndis on lubatud liiva ja kruusa võtmine saaresisesteks vajadusteks kaitseala valitseja nõusolekul ning „Maapõueseaduse“ § 59 lõike 2 alusel tohib võtta liiva ja kruusa oma kinnistu tarbeks.

Biotiidi, taimekaitsevahendi ja väetiste kasutamine on keelatud, välja arvatud õuemaal.

Kuna kaitseala kuulub üleeuroopalise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku loodusalade hulka siis tuleb sealse tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju loodusala kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

1.5. UURITUS

1.5.1. LÄBIVIIDUD INVENTUURID JA UURINGUD

1930. aastate lõpus koostati V. Sirgo ja H. Aasma poolt Naissaare taimkatte kaart, mis annab ülevaate selleaegsest taimekoosluste levikust saarel. Metsakoosluste levikut iseloomustab 1944. aastal koostatud Naissaare metsakorraldus.

1993. aastal koostati Eesti TA Ökoloogia Instituudi poolt „Naissaare keskkonnaseisundi rekognostseeriv hinnang”.

Materjalid Naissaare **seenestiku** kohta pärinevad ajavahemikust 1998–2002. Kokkuvõtte selle perioodi uurimismaterjalidest on koostatud K. Kalamehe ja I. Saare poolt 2002. aastal. Neil andmetel on Naissaarel registreeritud 356 seeneliiki. Haruldustena märkimist väärivaid liike on nende seas 35, Eesti ohustatud liikide punase nimestiku liike on saarelt leitud 4, sealhulgas 3 Eestis riikliku kaitse all olevat liiki. Naissaare seenestik on liigirohke ja heal seeneaastal paljude liikide viljakehade massilisuselt, sealhulgas heade söögiseente produktiivsusest, märkimisväärne. Esiletõstmist väärib Eestis harvaesinevate liikide suhteline rohkus saarel (Mägi 2003).

Naissaare **samblikufloora** kohta on uurimismaterjali 1993. (Ökoloogia Instituut), 1995. (Tartu Ülikool, BÖI) ja 1996. aastast (L. Martin, J. Martin, M. Temina). Materjale on lisandunud ka hilisematest retkedest, viimati uuriti Naissaarel samblikke 2006. aastal MTÜ Eesti Euroinfo Ühingu Euroülikool poolt. Naissaarel on teada 257 samblikuliiki (L. Martin jt 2007). Võrreldes Eesti teiste väikesaartega on Naissaar kõige samblikurikkam. Naissaar on rikas ka haruldaste ja ohustatud samblikuliikide poolest.

Naissaare **samblafloorat** on uuritud alates 1993. aastast seoses keskkonnaseisundi hindamisega pärast Nõukogude Liidu sõjaväe lahkumist saarelt. Varasemad andmed saare sammalde kohta praktiliselt puuduvad. Ainult saare 1930. aastatel koostatud vegetatsiooni kaardi kirjeldustes on viiteid tavalistele metsa- ja niidusammaldele. 1993. ja 1995. aasta uurimistöö käigus leiti Naissaarelt kokku 146 liiki samblaid. 1998. aastal leidsid E. Nilson ja U. Ratas rannikuseire proovialadelt lisaks veel kaks liiki samblaid. Tänapäevaks on Naissaarel teada 149 liiki samblaid, millest 25 on helviksamblad ja 124 lehtsamblad. Saarel kasvab kaitsealune liik kolmehõlmaline batsaania (*Bazzania trilobata*). Naissaare samblaflora on huvitav ja liigirikas, siin on esindatud ligi kolmandik Eestis teadaolevast 583 samblaliigist. Selline liigirohkus on iseloomulik ka teistele Soome lahe väikesaartele. Tähelepanuväärne on ka see, et suurel osal Naissaare

metsadest on samblarinne ja kive kattev liigirikas samblavaip puutumata (Ökoloogia Instituut 1993, Mägi 2003)

1993. aasta suvel registreeriti Naissaarel kasvamas 433 liiki **soontaimi**, sealhulgas üle 20 liigi metsistunud kultuurtaimi taluasemetel ja prahipaikadel (Ploompuu, Truus 1993). Viimastel andmetel kuulub Naissaare floorasse 435 soontaimeliiki, kusjuures liikide koguarvust on välja jäetud hooldatavad kultuurtaimed, silmarohu (*Euphrasia officinalis*) ja võilille (*Taraxacum officinalis*) pisiliigid (Ploompuu, 1995). Soontaimede levikule ja liigilisele mitmekesisusele Naissaarel avaldab suurt mõju saare metsasus ning avatud alade vähene osatähtsus. Lagedaid alasid leidub vaid rannikul, sõjaväe rajatud ning ka endisaegsetes külakohtades. Viimase poole sajandi jooksul on Naissaare floora ilmselt vaesunud. Seda on põhjustanud sõja ajal ja pärast sõda toimunud metsaraied ja soostumise suurenemine. Külaelu kadumise ja põlluharimise lakkamise tõttu on vähenenud ka umbrohuliikide arv. Ka väikeses ulatuses esinenud metsapõlengud on kahjustanud metsa alustaimestikku, kuid taimestiku vaesumine on olnud suhteliselt väike ja üldiselt on taimekooslused heas seisus (Truus ja Pärn 1999). Kõige liigirikkam taimekooslus on Taani kuninga aias (Ökoloogia Instituut 1993).

Kahepaiksete ja roomajate leviku kohta Naissaarel on andmed vähesed. Viimased andmed pärinevad M. Masingu poolt läbi viidud väikloomade uurimistööst aastatel 1999–2000 (Mägi 2003).

Naissaare pikaajalise suletuse tõttu on varasemad andmed **linnustiku** kohta vähesed. Olemas on materjalid linnuretkedest ja Kotkaklubi ekspeditsioonist 6.–7. oktoobril 2001. a. Põhjalikum Naissaare ja selle rannikumere linnustiku analüüs teostati 2003. aastal E. Vilbaste, I. Tammekännu ning A. ja M. Leivitsa poolt. Järgmine Naissaare linnustiku inventuur tehti 2005. aastal I. ja J. Tammekännu poolt SA KIK 2005. aasta looduskaitse programmi projekti „I kaitsekategooria linnuliikide inventuur Naissaarel” raames, mil registreeriti ühtlasi ka merikotka pesitsemine saare lõunaosas. 2012. aastal kaitsekorralduskava koostamise käigus teostati inventuur merikotka uue pesa leidmiseks, mis osutus ka tulemusrikkaks. Kokku on Naissaarel ja selle lähedases rannikumeres kohatud 162 liiki linde, kellest tõenäolised pesitsejad on 110 liiki. Rändel kohatud liike on 23 ning toitekülalisi 4 liiki.

Nahkhiirte liigilist koosseisu ja talvitumistingimusi Naissaarel on uurinud 1999. aasta juunis M. Masing ja 2000. aasta märtsis M. Masing ja L. Lutsar (Masing ja Lutsar 2000; Masing 2003).

Natura metsa- ja rannikuelupaigatüüpe on Naissaarel inventeeritud osaliselt 2001. aastal E. Puurmani poolt, luiteid on inventeeritud 2003. aastal Ökoloogia Instituudi poolt. Lisaks on 2008. aastal L. Truusi poolt teostatud inventuur „Naissaare rannad. Natura 2000 inventuur”. Ka on metsaelupaiku metsaregistri andmete põhjal registreeritud ja parandatud T. Kikase poolt 2005. aastal.

1.5.2 RIIKLIK SEIRE

Naissaare looduslal asub 43 riiklikku seirejaama või mõõtekohta. Naissaare loodusala seirejaamade andmed on toodud lisas 3. Riiklikku seiret teostatakse kokku viies keskkonnaseire alamprogrammis järgmiselt:

- 1) rannikumere seire allprogramm „Mererannikute seire”, teostatakse neljas seirejaamas ja 32 mõõtekohas;
- 2) eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire allprogramm „Rannikumaastike seire”, teostatakse ühes seirejaamas ja kolmes mõõtekohas;
- 3) eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire allprogramm „Ohustatud soontaimede ja samblaliikide seire”, teostatakse ühes seirejaamas;
- 4) eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire allprogramm „Kaitsealuste seeneliikide seire”, teostatakse ühes seirejaamas;
- 5) põhjavee seire allprogramm „Põhjavee tugivõrgu seire”, teostatakse ühes seirejaamas.

1.5.3. INVENTUURIDE JA UURINGUTE VAJADUS

1.5.3.1. METSAELUPAIKADE INVENTUUR

Kuna suur osa kaitseala loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpidest on elupaikade kihil määratletud ainult metsaregistri metsakorralduse andmete baasil 2005. aastal ja andmestik sisaldab üksnes registri järgi määratud esinduslikkust, siis on andmed väga puudulikud ja vajalik on teostada alal ülepinnaline metsaelupaigatüüpide inventuur. Vältööde vaatluste põhjal võib ka väita, et metsaelupaikade esinduslikkus on kohati kas üle- või alahinnatud.

1.5.3.2. KÄSITHAVALISTE LIIGILISE LEVIKU JA KOOSSEISU TÄPSUSTAMINE

Andmed põhja-nahkhiire levikust ja seisundist saarel on 10 aasta tagused ja ei pruugi olla enam tõesed, teiste liikide levik ja rändekohad on teadmata. Muinsuskaitseobjektide rekonstrueerimisel või eksponeerimisel osutub teave nahkhiirtest ja nende elupaiganõudlustest oluliseks.

1.5.3.3. NIITUDE INVENTUUR

Niidukooslusi esineb Naissaarel vähe ja need on inventeerimata, va Taani kuninga aia puisniit ja primaarsed rannaniidud. Samas võiks saare poollooduslikke kooslusi ökoloogilise ja maastikulise mitmekesisuse säilitamiseks siiski hooldada, et kaitsta sealset pärandmaastikku ning elupaiku ka teistele liikidele, nt seal pesitsevale rukkiräägule.

1.5.3.4. KULTUURILOOLISTE OBJEKTIDE INVENTUUR

Saarel on säilinud palju peamiselt militaarseid ja teisi kultuurilist väärtust omavaid objekte, mis on kaitse alla võetud kultuurimälestistena, omavad kõrget ajaloolist ja rekreatiivset väärtust ning on suures osas seotud ka kaitseala matkaradade ja külastuskorraldusega. Enamik objektidest

vajab hooldamist nii säilitamiseks kui ka paremaks eksponeerimiseks. Objektide väärtusest, seisundist ja ohtlikkusest puudub ülevaade. Samuti on vaja otsustada, millised objektid vajavad hooldust ja eksponeerimist ning millised objektid tuleb likvideerida. Selleks on vajalik kultuurilooliste objektide inventuur.

2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

2.1. ELUSTIK

2.1.1. LINNUD

Kokku on Naissaarel ja selle lähedases rannikumeres kohatud 162 liiki linde, kellest 110 liiki on tõenäolised pesitsejad. Linnudirektiivi I lisa linnuliike on kokku registreeritud 10 koos 57 pesitsuspaigaga. Naissaar on oluline rändel peatuvate veelindude jaoks. Arktiliste veelindude rände tipp-perioodil peatub Naissaare ümbruse merel isegi kuni 10 000 veelindu, sellest enamiku moodustavad aulid. Hinnanguliselt läbib Naissaare ümbrust hooajaga sadu tuhandeid veelinde. Saar, eelkõige metsad, on oluline ka paljude värvuliste ja teiste metsalindude jaoks. Rändeperioodil peatub saarel regulaarselt tuhandeid linde, kes enne mere ületamist sealsetest metsadest energiat koguvad. Saare valdavalt vanades ja vähemajandatud metsades pesitseb rohkesti mitmeid kaitset vajavaid linnuliike – lisaks merikotkale on olulisemad väike-kärbsenäpp ja karvasjalg-kakk. Naissaare rannikulinnustik on pesitsejate poolest küllaltki tagasihoidlik, märkimisväärne on vaid rohu- ja jääkoskla paaride arv. See on tingitud eelkõige rannajoone vähesest liigendatusest. Kahtlemata on negatiivne mõju randa ehitamisel, mis vähendab näiteks merikotka saagijahi efektiivsust (Tammekänd ja Tammekänd 2005).

2.1.1.1. MERIKOTKAS (*HALIAEETUS ALBICILLA*)

I kat; LiD I; KE – jah

Kaitsealal on merikotkale pesitsemiseks sobivat vana metsa suurel alal. Merikotka pesitsemine Naissaarel on teada 2005. aastast, mil pesapaik leiti saare lõunaosast. 2007. aastal aga varises see pesa koos munadega alla ja peale seda ei ole kotkapaar uut pesa samale puule ega lähedusse üles ehitanud. 2012. a. suvel teostatud välitööde käigus leiti uus asustatud pesa saare keskosast. Vana pesapaika tuleb jätkuvalt kaitsta ja asukoht keskkonnaregistris säilitada, kuna sealne pesapuu ja sobiv elupaik on säilinud ja merikotka paar võib tulevikus sinna tagasi pesitsema tulla. Hinnanguliselt mahub saarele pesitsema kaks merikotkapaari (Nellis 2012).

Naissaare läänerannik on praegu merikotkapaari peamine toitumisala. Kuna saare rannikutel on madalat merd vähe ja suuremad madalad lahed puuduvad, siis kasutavad kotkad toitumiseks kitsast rannariba. Maist juulini on toidu hulk ja kättesaadavus poegade kasvatamise tõttu olulised ja sel perioodil on suurte inimhulkade saare läänerannas liikumisel kindlasti negatiivne mõju nii otsese kotkaste häirimise, kuid enam saaklindude minemapeletamise tõttu. Seetõttu on soovituslik saare läänerannikul piki rannajoont suurte gruppidega maist juulini mitte käia (Nellis, 2012).

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): vähemalt ühe merikotkapaari edukas pesitsemine alal, looduslike elupaikade ja toitumisalade säilimine.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): vähemalt ühe merikotkapaari edukas pesitsemine alal ning looduslike elupaikade ja toitumisalade säilimine.

Positiivsed mõjutegurid

- Kaitsealal on merikotkale pesitsemiseks sobivat elupaika piisaval territooriumil
- Uue looduspargi kaitse-eeskirja eelnõu ja tsoneeringu järgi on pesakohad tsoneeritud sihtkaitsevööndisse

Negatiivsed mõjutegurid

- Pesitsusaegne häirimine toitumisaladel

Meetmed

- pesitsusperioodil KKI ja RMK loodusvahi kontrollkäigud saarel
- Iga-aastane merikotka pesitsusedukuse seire

2.1.1.2. KARVASJALG-KAKK (*AEGOLIUS FUNEREUS*)

II kat; LiD I; KE – jah

Karvasjalg-kakk eelistab elupaigana vanasid männi enamusega majandamata puistuid, mida saarel leidub piisavalt. Liigi soodsa seisundi tagamiseks on vajalik jätkuv majandustegevusest hoidumine. EELISesse on kantud kolm karvasjalg-kaku pesitsuspaika saarel.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): vähemalt kolme karvasjalg-kakkude paari pesitsemine, looduslike elupaikade säilimine

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): vähemalt kolme karvasjalg-kakkude paari pesitsemine, looduslike elupaikade säilimine

Positiivsed mõjutegurid

- Uuendatud kaitse-eeskirja eelnõuga on pesametsad tsoneeritud sihtkaitsevööndisse, mis tagab tulevikus pesitsusalade looduslikkuse säilimise

Negatiivsed mõjutegurid

- Info puudumine kaitse-eesmärgiks oleva liigi seisundist alal

Meetmed

- Sihtkaitsevööndi säilitamine pesapaigas
- Liigi tulemusseire 5-aastase seiresammuga

2.1.1.3. VALGESELG-KIRJURÄHN (*DENDROCOPOS LEUCOTOS*)

II kat; LiD I; KE – jah

Valgeselg-kirjurähn on vanu looduslikke metsi asustav liik. Liigi soodsa seisundi tagamiseks on vajalik jätkuv metsamajandamisest hoidumine ning eelkõige surnud ja suurte puude, mida liik kasutab pesitsemiseks ja toitumisel, säilitamine. EELISesse on kantud kaks liigi pesitsusala. 2005. a. Naissaare linnustiku inventuuri (I. ja J. Tammekänd, 2005) andmetel on liigi arvukuseks hinnatud 0–1 paari.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): valgeselg-kirjurähni pesitsemine kaitsealal, liigile sobivate elupaikade leviku ja seisundi säilitamine.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): valgeselg-kirjurähni pesitsemine kaitsealal, liigile sobivate elupaikade leviku ja seisundi säilitamine.

Positiivsed mõjutegurid

- liigi elupaigad on tzoneeritud sihtkaitsevööndisse, mis tagab tulevikus pesitsusala looduslikkuse säilimise.

Negatiivsed mõjutegurid

- Info puudumine kaitse-eesmärgiks oleva liigi seisundist alal.

Meetmed

- Liigi tulemusseire 5-aastase seiresammuga.

2.1.2. KÄSITIIVALISED

2.1.2.1. PÕHJA-NAHKHIIR (*EPTESICUS NILSSONII*)

II kat; LoD IV; KE – jah (eelnõus); LoA – ei

Nahkhiirlaste (*Vespertilionidae*) liigilist koosseisu ja talvitumistingimusi Naissaarel on uurinud 1999. aasta juunis M. Masing ja 2000. aasta märtsis M. Masing ja L. Lutsar (Masing ja Lutsar, 2000; Masing, 2003). Hilisemad uuringuandmed saare nahkhiirtest puuduvad.

Naissaarel on hulgaliselt endisi sõjalisi objekte, mille käigud on sobivad nahkhiirtele talvituspaigaks. Nahkhiireuurijad on läbi uurinud enamiku neist, kuid siiski on osa võimalikke talvituspaikasad ilmselt seni üles leidmata ja inventeerimata.

2000. aasta märtsis toimus Naissaarel talvituvate nahkhiirte loendamine ja talvitumistingimuste hindamine alljärgnevalt loetletud talvituspaikades.

Nn. imperaator Peeter Suure merekindluse (PSM) patarei nr. 10b, PSM patarei nr. 10a, PSM patarei nr. 9, majakatagused keldrid (2 tk.), angaar EV patarei nr. 5 komandokeskuse ja majakatee vahel; nn. *Kirdepatarei* komandokeskus = EV-aegne patarei nr. 5; väike kelder Kirdepatarei komandokeskusest 200 m S; angaar/kelder kordonist 300 m S; nn. *Kagupatarei* = PSM patarei nr. 5; 5 väikest keldrit Lõunakülas.

Töö käigus leiti kokku 13 nahkhiirt kolmest talvituspaigast, kõik olid liigist põhja-nahkhiir. Põhja-nahkhiir on Eestis üks levinumaid käsitiivalisi. Uuritud paikadest sobis põhja-nahkhiirele talvitumiseks kõige paremini rohkete avarate ruumidega patarei nr. 10a. See paik on nahkhiirte tähtsaimaks talviseks koondumiskohaks. Teistes talvituspaikades leidus vaid üksikuid loomi. Väikesed keldrid, mida leidub arvukalt Lõunaküla piirkonnas, kesktalvel nahkhiirtele ei sobi. Mõnda neist võivad nahkhiired kasutada sügisel enne külmade saabumist. Võimaluse korral tuleks need keldrid säilitada (Mägi, 2003).

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): põhja-nahkhiire asurkonna soodsa seisundi säilimine, elupaikade soodsa seisundi tagamine.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): põhja-nahkhiire asurkonna soodsa seisundi säilimine, elupaikade soodsa seisundi tagamine.

Negatiivsed mõjutegurid

- Andmed põhja-nahkhiire levikust ja seisundist saarel on 10 aasta tagused ja on seetõttu vananenud.
- Teadmatuses tulenev tahtmatu poegimis- ja talvitumiskolooniate häirimine.
- Käsitiivaliste leviku ja liigilise mitmekesisuse andmete puudulikkus.

Meetmed

- Liigi leviku ja seisundi täpsustamine.
- Käsitiivaliste liigilise koosseisu ja leviku täpsustamine.

2.1.3. SEENED

Andmed Naissaare seenestiku kohta pärinevad ajavahemikust 1998–2002. Kokkuvõtte selle perioodi uurimismatterjalidest on koostatud K. Kalamehe ja I. Saare poolt 2002. aastal. Neil andmetel on Naissaarel registreeritud 356 seeneliiki. Haruldustena märkimist väärivaid liike on nende seas 35, Eesti ohustatud liikide punase nimestiku liike on saarelt leitud neli, sealhulgas kolm Eestis riikliku kaitse all olevat liiki – limatünnik, valge sirmik ja pruunikas mütsnarmik.

Naissaarel on seenestiku seisukohast uuritud 17 erinevat metsatüüpi. Kasvupaikadena on liigirikkamad metsatüübid laialehised naadipärnikud ja -tammikud Taani kuninga aias ning ürgsed karusambla-mustikakuusikud Mustametsa otsas (Mägi 2003).

2.1.3.1. LIMATÜNNIK (*SARCOSOMA GLOBOSUM*)

I kat; KE – jah; LoA – ei

Limatünnik on samblarikastes kuusikutes märtsist maini kasvav haruldane liik. EELISe andmetel on Naissaarel leitud limatünnikut kahes kasvukohas saare lõunaosas – kuusikus ja mererannas. I. Selli andmetel (e-mail 2012 ja suulised andmed) on mererannas esinev kasvukoht (KLO 9600039) ekslik.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): limatünniku esinemine kaitsealal vähemalt ühes leiukohas, kasvukoha soodsa seisundi säilimine.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): limatünniku esinemine kaitsealal vähemalt ühesleiukohas, kasvukoha soodsa seisundi säilimine.

Negatiivsed mõjutegurid

- Limatünniku kasvukoht asub piiranguvööndis, kus on lubatud majandustegevus.
- Kasvukoha hävimine.
- Info puudumine kaitse-eesmärgiks oleva liigi seisundist alal.

Meetmed

- Lageraie vältimine liigi kasvukohas, raie ainult külmunud pinnasega
- Liigi kasvukohtade täpsustamine ja seire kokku kolmel korral 10 aasta jooksul maikuu alguses vastavalt liigieksperti otsusele, lähtudes liigi jaoks sobivatest kliimatilistest tingimustest ja liigi populatsiooni dünaamikast Mandri-Eestis.

2.1.3.2. VALGE SIRMİK (*MACROLEPIOTA NYMPHARUM*)

II kat; KE – jah; LoA – ei

EELISesse on kantud üks liigi leiukoht saare idaosas jätkuvalt riigi omandis oleval maal. Valge sirmik kasvab vanades arumetsades.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): valge sirmiku esinemine kaitsealal vähemalt ühes leiukohas, kasvukoha soodsa seisundi säilimine.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): valge sirmiku esinemine kaitsealal vähemalt ühes leiukohas, kasvukohta soodsa seisundi säilimine.

Negatiivsed mõjutegurid

- Liigi kasvukoht asub piiranguvööndis, kus on lubatud majandustegevus
- Kasvukoha hävimine
- Info puudumine kaitse-eesmärgiks oleva liigi seisundist alal

Meetmed

- Lageraievältimine liigi kasvukohas, raie ainult külmunud pinnasega
- Liigi kasvukohtade täpsustamine ja seire kokku kolmel korral 10 aasta jooksul vastavalt liigieksperti otsusele, lähtudes liigi jaoks sobivatest kliimatilistest tingimustest ja liigi populatsiooni dünaamikast Mandri-Eestis.

2.2. KOOSLUSED

2.2.1. RANNIKUELUPAIGAD

Naissaare rannikuelupaigatüüpe on inventeeritud 2001. aastal Natura inventuuri käigus E. Puurmani poolt, 2003. aasta luidete inventuuri käigus Ökoloogia Instituudi poolt ning 2008. aastal on rannaala loodusdirektiivi elupaigatüübid uuesti inventeeritud L. Truusi poolt.

2008. aasta inventuuri aruandes on toodud, et randades esinevad elupaigatüübid väga kitsaste ribadena ja sageli üleminekulise iseloomuga, mistõttu nende kirjeldamine osutus raskeks ja kaardil piiritlemine kohati võimatuks.

Esmased rannavallid (1210) esinevad Naissaarel fragmentaarselt, on kitsad ja enamasti ilma taimedeta, seetõttu ei ole nad kaardil eristatavad. Ka lähevad nad sujuvalt üle elupaigatüübiks 1640. Arvatavasti on selle elupaigatüübi vähenemine Naissaare randades viimaste aastate tugevate tormide mõju tagajärg.

Natura 2000 elupaigatüübid Naissaare rannal on enamasti seotud liivarandadega. Vahetult rannajoonele järgnevatest elupaigatüüpidest esinevad püsitaimestikuga liivarannad (1640), kus tunnustaimedeks on enamasti liiv-vareskaer (*Leymus arenarius*) ja merihumur (*Honkenya peploides*). Siin kasvab ka rand-seahernes (*Lathyrus maritimus*). Kohati esineb nende ees liivast ajutisi madalaid valle, mis on seotud rannale visatud adruga, kus eristub esmaste rannavallide elupaik (1210). Siin kasvavad liiv-merisinep (*Cakile maritima*), mitmed maltsad (*Atriplex spp.*), kirburohi (*Polygonum spp.*) jm. Harva kohtab saare kirde- ja idarannas rand-ogamaltsa (*Salsola kali*).

Saare lääne- ja idaosas esineb rannas ajutisi veeristest valle, kus samuti eristatakse elupaigatüübina esmaseidd rannavalle (1210), mis lähevad sujuvalt üle püsitaimestikuga kivirannaks (1220). Siin esineb merikapsast (*Crambe maritima*). Saare läänerrannas, enamasti kruusa-veeristikuranna ees, kohtab rannaniidu (1630) laiike, millest suuremad paiknevad Naissaare kalmistu juures ja Holmi ninal.

Liivarannale järgnevad valged luited (2120), mille merepoolses osas kohtab saarel harva ka eelluited (2110). Pindalaliselt ei ole eelluited eristatavad.

Kõik eelpool nimetatud elupaigatüübid esinevad kitsaste ribadena. Need on ka 1:10 000 kaardile raskesti kantavad.

Maa pool esineb Natura 2000 elupaikadest luitelisel rannikul sagedamini halle luited (2130), kus maapind on enamasti kaetud samblike ja sammaldega, vähem on soontaimi. Kasvab hõredalt (tihti vanu) mände, millele harva sekkuvad kased. Maa pool lähevad need alad üle metsastunud luideteks (2180).

Taani kuninga aiaga piimeval luitelisel rannikualal esineb niiskeid luitenõgusid (2190), kuna kevadeti ja suurte vihmadega ei suuda pinnavesi merre voolata. Nõgude kuivamist takistavad ka liivadest ummistunud kraavisuudmed. Vesi seisab neis luitenõgudes kaua peal ja seetõttu on rohurinne hõre (Truus, 2008).

Ülevaade rannikuelupaikade levikust on toodud lisa 4.

2.2.1.1. EELLUITED (2110)

Eelluited on liivaviirud ja -kuhjatised väljaspool lainete otsest mõjupiirkonda – tekkivate luidete esimene arenguaste. Tegemist on tuisikliiva-aladega, kus ei ole väljakujunenud taimkatet, taimed kasvavad vaid üksikute kogumitena. Natura standardandmebaasi järgi esineb eelluidete elupaika esinduslikkusega B (hea) 0,60%-l Naissaare loodusala territooriumist, mis teeb ligikaudu 11,3 ha. 2008. aasta inventuuri andmetel esineb elupaika kaitsealal harva ja see ei ole pindalaliselt eristatav (Truus, 2008).

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): eelluidete elupaigatüüp on alal esindatud 11,3 ha ja soodsas seisundis, esinduslikkusega vähemalt B.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): eelluidete elupaigatüüp on alal esindatud 11,3 ha ja soodsas seisundis, esinduslikkusega vähemalt B.

2.2.1.2. ESMASED RANNAVALLID (1210)

Esmased rannavallid (1210) esinevad Naissaarel fragmentaarselt, on kitsad ja enamasti ilma taimedeta, seetõttu ei olnud nad 2008. aasta inventuuril kaardil eristatavad. Ka lähuvad nad sujuvalt üle elupaigatüübiks 1640. Arvatavasti on selle elupaigatüübi vähenemine Naissaare randades viimaste aastate tugevate tormide mõju tagajärg (Truus, 2008). Elupaigatüübi kohta puuduvad kaardiandmed. Natura standardandmebaasi järgi esineb esmaste rannavallide elupaika esinduslikkusega B (hea) 0,10%-l Naissaare loodusala territooriumist, mis teeb ligikaudu 1,8 ha.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): esmaste rannavallide elupaigatüüp on alal esindatud 1,8 ha ja soodsas seisundis esinduslikkusega vähemalt B.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): esmaste rannavallide elupaigatüüp on alal esindatud 1,8 ha ja soodsas seisundis, esinduslikkusega vähemalt B.

2.2.1.3. PÜSITAIMESTIKUGA KIVIRANNAD (1220)

2008. aasta rannalade inventuuri käigus on elupaika kaardistatud 3 levikukohas kokku 1,3 hektaril arvestatava (C) esinduslikkusega. Natura standardandmebaasis antud elupaika ei ole, kuid Naissaare loodusala kaitse-eesmärgiks on.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): püsitaimestikuga kivirandade elupaigatüüp on alal 1,3 hektaril esindatud C esinduslikkusega.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): püsitaimestikuga kivirandade elupaigatüüp on alal 1,3 hektaril esindatud C esinduslikkusega.

2.2.1.4. RANNANIIDUD (1630*)

Rannaniidud asuvad Naissaare läänerannas, nad on pindalalt väikesed, kuid tüüpilised, liigirikkad ja kaunid. Rannaniidud on primaarsed ning püsivad seal ilma hooldamiseta. 2008. aasta rannaalade inventuuri käigus on elupaika inventeeritud kokku 4,7 hektaril hea (B) esinduslikkusega. Natura standardandmebaasis rannaniidu elupaika ei ole, kuid Naissaare loodusala kaitse-eesmärgiks on.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): rannaniidu elupaigatüüp on alal 4,7 hektaril esindatud B esinduslikkusega.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): rannaniidu elupaigatüüp on alal 4,7 hektaril esindatud B esinduslikkusega.

2.2.1.5. PÜSITAIMESTUGA LIIVARANNAD (1640)

See elupaigatüüp on loomulik jätk esmastele rannavallidele, nendest erinevalt on liivarandadel kujunenud vähemalt laiguti juba ka püsitaimestu. Taimkate on sageli hõre, kohati valitseb ulatuslikel aladel, eriti rannajoone lähedal, paljas liiv. Natura standardandmebaasi järgi esineb püsitaimestuga liivarandade elupaika esinduslikkusega B (hea) 0,60%-l Naissaare loodusala territooriumist, mis teeb ligikaudu 11,3 ha. 2008. aasta inventuuri andmetel esineb antud elupaika kaitsealal 3,5 hektaril, millest 1,3 ha on hea (B) ja 2,2 ha arvestatava (C) esinduslikkusega (Truus, 2008). Arvestades elupaiga tüüpi ja tema pindala suurenemise reaalseid võimalusi ning seda, et EELIS-e hetkeseisu elupaigastatistika annab pindalaks 2,2 ha on kaitse-eesmärgis lähtutud 2008. aasta inventuuri pindalast.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): püsitaimestuga liivarandade elupaigatüüp on alal 3,5 ha esindatud B esinduslikkusega.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): püsitaimestuga liivarandade elupaigatüüp on alal 1,3 ha esindatud B esinduslikkusega ja 2,2 ha C esinduslikkusega.

2.2.1.6. LIIKUVAD RANNIKULUITED E VALGED LUITED (2120)

Natura standardandmebaasi järgi esineb liikuvate rannikuluidete elupaika esinduslikkusega B 0,60%-l Naissaare loodusala territooriumist, mis teeb ligikaudu 11,3 ha. 2008. aasta inventuuri andmetel esineb antud elupaika kaitsealal kokku 7 hektaril, millest 3,2 ha on hea (B) esinduslikkusega ja 3,8 ha arvestatava (C) esinduslikkusega (Truus, 2008).

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): liikuvate rannikuluidete elupaigatüüp on alal esindatud 3,2 ha B esinduslikkusega ja 8,1 C esinduslikkusega.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): liikuvate rannikuluidete elupaigatüüp on alal esindatud 3,2 ha B esinduslikkusega 8,1 C esinduslikkusega.

2.2.1.7. HALLID LUITED E KINNISTUNUD RANNIKULUITED (2130)

Maa pool esineb luitelisel rannikul sagedamini halle luiteid, kus maapind on enamasti kaetud samblike ja sammaldega; vähem on soontaimi. Kasvab hõredalt (tihti vanu) mände, millele harva sekkuvad kased. Maapool lähevad need alad üle metsastunud luideteks (2180). Natura standardandmebaasi järgi esineb hallide luidete elupaika esinduslikkusega B (hea) 0,70%-l Naissaare loodusala territooriumist, mis teeb ligikaudu 13,2 ha. 2008. a inventuuri käigus registreeriti elupaika 30,7 hektaril, millest 23,5 ha on A esinduslikkusega ja 7,2 ha B esinduslikkusega.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): hallide luidete elupaigatüüp on alal esindatud 23,5 ha A esinduslikkusega ja 7,2 ha B esinduslikkusega.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): hallide luidete elupaigatüüp on alal esindatud 23,5 ha A esinduslikkusega ja 7,2 ha B esinduslikkusega.

2.2.1.8. METSASTUNUD LUITED (2180)

Natura standardandmebaasi järgi esineb elupaika 2,3%-l Naissaare loodusala territooriumist, mis teeb ligikaudu 43,4 ha. Elupaiga esinduslikkus on andmebaasis hinnatud C-ga (keskmine). 2008. aasta rannaalade inventuuril kaardistati elupaika 21,3 hektaril B esinduslikkusega.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): metsastunud luidete elupaigatüüp on alal esindatud 21,3 ha B esinduslikkusega ja 22,1 ha C esinduslikkusega, arvestades luidete metsastumist männiga.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): metsastunud luidete elupaigatüüp on alal esindatud 21,3 ha B esinduslikkusega.

2.2.1.9. NIISKED LUITENÕOD (2190)

Taani kuninga aiaga piirneval luitelisel rannikualal esineb niiskeid luitenõgusid, kuna kevadeti ja suurte vihmadega ei suuda pinnaveed merre voolata, nõgude kuivamist takistavad ka liivadest ummistunud kraavisuudmed. Vesi seisab neis luitenõgudes kaua peal ja seetõttu on rohuline hõre (Truus, 2008). Elupaika on kaardistatud u 1 hektaril, Natura standardandmebaasi järgi on elupaik hea esinduslikkusega (B).

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): niisked luitenõod on alal esindatud vähemalt ühel hektaril esinduslikkusega B.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): niisked luitenõod on alal esindatud vähemalt ühel hektaril esinduslikkusega B.

Rannikuelupaikade mõjutegurid ja meetmed

Mõjutegurid

- Neutraalne mõjutegur on looduslik dünaamika rannikuelupaikade kujunemisel ja üleminekul ning ilmastikuolud (nt tormid, tuulekanne, merevee mõju).

Negatiivsed mõjutegurid

- Kamardumine ja alusmetsa ja teise rinde tekkimine. Metsastunud luited on kuivad ja seetõttu tuleohtlikud
- Ebaseaduslik lõkketegemine ja telkimine
- Mootor- ja maastikusõidukitega liiklemine
- Ebaseaduslik ehitustegevus

Meetmed

- Külaskorralduse planeerimine
- Ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine
- Järelevalve tõhustamine

2.2.2. PUISNIIT (6530)

Puisniidu elupaigatüüp esineb Taani kuninga aiana tuntud alal. Puisniitu on viimastel aastatel taastatud – teostatud on puude väljaraiet ja võetud võsa. 2008. aasta rannalade aruandest selgub, et 2008 on karjatatud ka lambaid. 2012. aastal karjatamist alal ei toimunud ja märgata oli kohatine noore võsa pealetulemine. Puisniidu puistut tuleks edasi taastada ja veelgi harvendada, kuna valgustingimused on kohati puistu tiheduse tõttu kehvad ja all on valdavalt metsataimestik. Natura standardandmebaasi järgi esineb puisniidu elupaika 0,32%-l Naissaare loodusala territooriumist, mis teeb ligikaudu 6,2 ha. Elupaika on 2008. aasta inventuuri käigus kaardistatud 8,5 hektaril A esinduslikkusega, kuid 2012 oli esinduslikkus pigem B. Kaart puisniidu leviku kohta on toodud lisas 5.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): puisniidu elupaik on alal 8,5 hektaril B esinduslikkusega esindatud

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): puisniidu elupaik on alal 8,5 hektaril B esinduslikkusega esindatud

Positiivsed mõjutegurid

- Puisniidu taastamisega on alustatud

Negatiivsed mõjutegurid

- Hooldamise järjepidevuse katkemine
- Puistu on kohati liiga tihe ja valdavalt metsataimestikuga
- Haab annab rohket järelkasvu
- Niite mahajätmine tekitab tiheda viltja kulukihi ja halvendab valgustingimusi ning takistab taimede kasvu

Meetmed

- Puisniidu iga-aastane hooldamine, või vähemalt üle-aastane hooldamine
- Vösaiaie ja puistu hõrendamine, noorte puude suurem väljaraie ja valgustingimuste parandamine liigirikkuse tõstmiseks
- Haabade väljaraie
- Niite koristamine

2.2.3. METSAD

Metsad katavad Naissaare pindalast valdava osa (88%), mistõttu on metsakooslustel saare loodusväärtuste hulgas oluline osa. Saar on erinevate metsakoosluste poolest mitmekesine. Kõige enam levinud kasvukoha tüübirühmad on nõmmemetsad (u 56%), palumetsad (u 30%), vähem on soometsi (u 10%), soovikumetsi (u 5%) ning laane- ja salumetsi (u 2%) (Martin, Pärn 1999). Loodusdirektiivi elupaiku on inventeeritud osaliselt 2001. aasta Natura inventuuri käigus, kuid suur osa kaitseala loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpidest on elupaikade kihil määratletud ainult metsaregistri metsakorralduse andmete baasil 2005. aastal ja andmestik sisaldab üksnes registri järgi määratud esinduslikkust. Seetõttu on elupaigaandmed väga puudulikud ja vajalik oleks teostada alal ülepinnaline metsaelupaigatüüpide inventuur. Kaitsekorralduskava välitööde vaatluste põhjal võib ka väita, et metsaelupaikade esinduslikkus on kohati kas üle- või alahinnatud. Kaart metsaelupaigatüüpide leviku kohta on toodud lisas 6.

2.2.3.1. VANAD LOODUSMETSAD (9010*)

Natura standardandmebaasi järgi esineb vana loodusmetsa elupaika 41,2%-l Naissaare loodusala territooriumist, mis teeb ligikaudu 778,0 ha. Elupaika on kaardistatud 657,0 hektaril. Elupaiga levikuandmed on enamuses saadud 2005. a metsakorralduse andmetest. Natura standardandmebaasi järgi on elupaik C esinduslikkusega. Metsaregistri ja inventuuri andmete põhisel koostatud elupaigakihil on esinduslikkus 24,0 ha määratud A, 191,1 ha määratud B ning

442 hektaril on see määramata. Vajalik on elupaiga levikuandmete kontrollimine ja täpsustamine ülepinnalise metsainventuuri käigus.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): vanade loodusmetsade elupaigatüüp on kaitsealal säilinud soodsas seisundis 778,0 ha, esinduslikkusega C (arvestatav). Arvestades saare metsasust ja potentsiaalseid elupaikasid ning sihtkaitsevööndi olulise suurenemisega metsade osas uue tsoneeringuga on elupaiga pindala saavutatav.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): vanad loodusmetsad on kaitsealal säilinud soodsas seisundis 778 ha, elupaigatüübi esinduslikkus on vähemalt C (arvestatav). Elupaiga levikuandmed ja seisund on täpsustatud ülepinnalise metsainventuuri käigus.

Positiivsed mõjutegurid

- kaitse-eeskirja tsoneeringuga on elupaigas esinemiskohad tsoneeritud sihtkaitsevööndisse, mis võimaldab vanade loodusmetsade looduslikku arengut.

Negatiivsed mõjutegurid

Otsuste tegemist mõjutavad puudulikud andmed elupaigatüübi kohta

Meetmed

- Inventuuri läbiviimine elupaiga levikuandmete ja seisundi täpsustamiseks

2.2.3.2. SOOSTUVAD- JA SOO-LEHTMETSAD (9080*)

Natura standardandmebaasi järgi esineb soostuvate ja soo-lehtmetsade elupaika 2,4%-l Naissaare loodusala territooriumist, mis teeb ligikaudu 45 ha. Elupaika on kaardistatud 44,6 hektaril. Elupaiga levikuandmed on saadud 2005. a metsakorralduse andmetest. Natura standardandmebaasi järgi on elupaik C esinduslikkusega. Metsaregistri andmete põhisel koostatud elupaigakihil on esinduslikkus 15,4 hektaril määratud B ja 29,2 hektaril on see määramata. Vajalik on elupaiga levikuandmete kontrollimine ja täpsustamine.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): elupaiga esinemine vähemalt 45,0 ha suurusel alal esinduslikkusega B (hea). Arvestades saare metsasust ja potentsiaalseid elupaikasid ning sihtkaitsevööndi olulise suurenemisega metsade osas uue tsoneeringuga on elupaiga pindala saavutatav.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): elupaiga esinemine vähemalt 45,0 ha suurusel alal esinduslikkusega C (arvestatav). Elupaiga levikuandmed ja seisund on täpsustatud ülepinnaalse metsainventuuri käigus.

Positiivsed mõjutegurid

- kaitse-eeskirjaga on teadaolevad elupaiga esinemiskohad tsoneeritud sihtkaitsevööndisse.

Negatiivsed mõjutegurid

- Otsuste tegemist mõjutavad puudulikud andmed elupaigatüübi kohta

Meetmed

- Inventuuri läbiviimine elupaiga levikuandmete ja seisundi täpsustamiseks.

2.2.3.3. SIIRDESOO- JA RABAMETSAD (91D0*)

Natura standardandmebaasi järgi esineb siirdesoo- ja rabametsade elupaika 4%-l Naissaare loodusala territooriumist, mis teeb ligikaudu 75,5 ha. Elupaika on kaardistatud 75,1 hektaril. Elupaiga levikuandmed on saadud 2005. aasta metsakorralduse andmetest. Natura standardandmebaasi järgi on elupaik B esinduslikkusega. Metsaregistri andmete põhisel koostatud elupaigakihil on esinduslikkus 39,7 hektaril määratud B, 8,2 hektaril C ja 27,1 hektaril on see määramata. Vajalik on elupaiga levikuandmete kontrollimine ja täpsustamine.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): elupaiga esinemine vähemalt 75,0 ha suurusel alal esinduslikkusega B (hea).

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): elupaiga esinemine vähemalt 75,0 ha suurusel alal esinduslikkusega B (hea). Elupaiga levikuandmed ja seisund on täpsustatud ülepinnaalse metsainventuuri käigus.

Positiivsed mõjutegurid

- Uue kaitse-eeskirjaga on teadaolevad elupaiga esinemiskohad tsoneeritud sihtkaitsevööndisse.

Negatiivsed mõjutegurid

- Otsuste tegemist mõjutavad puudulikud andmed elupaigatüübi kohta

Meetmed

- Inventuuri läbiviimine elupaiga levikuandmete ja seisundi täpsustamiseks.

2.3. ÜKSIKOBJEKTID

2.3.1. JÄRVESAARE KUUSK

Kaitsealune üksikobjekt Järvesaare kuusk (KLO4000059) on kaitse all kaitstava loodusmälestisena. Objekt on rahuldavas seisundis.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): Järvesaare kuusk ja tema kasvukoht on säilinud ning heas seisundis.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): Järvesaare kuusk ja tema kasvukoht on säilinud ning heas seisundis.

Meetmed

- Ei vaja aktiivset kaitsekorraldust.
- Vajadusel üksikobjekti tähise uuendamine.

2.3.2. KUNILA MÄE MÄND

Keskonnaregistris on asukoht ebatäpne. Kasvab metsa sees, kuhu viib vähemärgatav rada. Puidust viit näitab tee ääres suunda. Objekt on heas seisundis.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): Kunila mäe mänd ja tema kasvukoht on säilinud ning soodsas seisundis.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): Kunila mäe mänd ja tema kasvukoht on säilinud ning soodsas seisundis.

Meetmed

- Ei vaja aktiivset kaitsekorraldust.
- Vajadusel tähise (viida) uuendamine.

2.3.3. LEHTMETSÄ RÄNDRAHN

Rändrahn asub saare keskosas, u 350. m idarannast läänes Taani kuninga aia lõunapiirdel 25. m kaugusel teest, kahe teega paralleelselt kulgeva endise raudteetrassi vahel. See on omapärane kahe avalõhega kolmeks eraldi plokiks lagununud püstseintega rändrahn, mis kuulub hiidrahnude kategooriasse. Rändrahn ega üksikobjekti tähis ei ole tee pealt märgatav. Rändrahnu ümbrus vabab u 5 m laiuselt võsariet ja ümbritsev ala niitmist.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): Lehtmetsa rändrahn on külastajatele eksponeeritud.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): Lehtmetsa rändrahn on eksponeeritud külastajatele.

Negatiivsed mõjutegurid

- Lehtmetsa rändrahn ümbruse võsastumine ja rahnule avaneva vaate kadumine.

Meetmed

- Hooldustööd rändrahn ümbruse korrastamiseks: rahnu ümbruse võsast puhastamine vähemalt viie meetri ulatuses ja ümbritseva ala niitmine.

2.3.4. PÕLENDIKU KIVI

Asub saare lõunaosas endise Nõukogude Liidu miinilao lääneosas. Kivi paikneb hõredas palumännikus, on kaugelt nähtav ja hästi leitav. Rahn on 6,5–7 m kõrge, kallutatud tahuka kujuline. Rahnul on mõned kinnislõhed, rahnul on keskmine samblikukate ning on ka värsked murenemispindasid. Nimetuse on rahn saanud metsa põlengust kivi ümber Krimmi sõja aegadel. Looduskaitsealine seisund on hea (Keskkonnaregister). Rahn on külastatav ja tähistatud keskmise tähisega („Kaitstava loodusobjekti tähistamise kord ja tähised“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/767607>).

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): Põlendiku kivi on säilinud soodsas seisundis.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): Põlendiku kivi on säilinud soodsas seisundis.

Meetmed

- Aktiivset kaitsekorralduslikku tegevust ei vaja.
- Vajadusel tähise uuendamine.

2.4. PÄRANDKULTUUR

2.4.1 KULTUURILOOLISED OBJEKTID

Naissaare kultuuriloolised objektid, millest enamus on militaarobjektid, on oluliselt seotud kaitseala külastusväärtuste ja matkaradadega. Militaarobjektid ja ajalugu on kaitseala turismi tõmbenumbriks ja saare rekreatsioonikorraldus ongi põhiliselt sellele rajatud.

Naissaar on asustatud olnud juba suhteliselt pikaajaliselt – esimesed kirjalikud teated Naissaarest pärinevad 11. sajandist, püüasustuse kohta on esmakordselt teateid 1469. aastast. Bremeni munk Adam kirjeldas oma kroonikas Naissaart Terra Feminariumi nimega (Gustavson, 1992). Aastasadade vältel on Naissaar olnud aga peamiselt sõjalise tähtsusega saar ning seetõttu on seal sõjalistel eesmärkidel ka taimkatet ja pinnamoodi oluliselt muudetud. Vanim säilinud sõjaline objekt, Naissaare tähtkants, on rajatud peale Põhjasõda, eeldatavasti aastatel 1726–1727. 20. sajandi algul hakati Naissaarele Peeter Suure merekindluse rajamise raames taas suures mahus sõjalisi objekte ehitama. Esimese Maailmasõja ajal oli saar pidevalt erinevate vägede poolt okupeeritud ning sõja käigus õhati enamik neid objekte. Peale sõja lõppu tulid saarele peamiselt rannarootslastest põliselanikud tagasi, kuid ka Eesti Vabariik jätkas Naissaare kasutamist sõjalistel eesmärkidel. Ajalooliselt väljakujunenud püüasustus hävis saarelt Teise Maailmasõja käigus (Gustavson, 1994) ning seda haldas 1993. aasta suveni Nõukogude sõjavägi.

Saarel on paremas või halvemas seisukorras säilinud mitmeid peamiselt militaarseid objekte, osad neist on aga ka kultuurilist väärtust omavad objektid, mis on kultuurimälestistena võetud kaitse alla ning omavad kõrget ajaloolist ja rekreatiivset väärtust. Silmapaistvamad militaarsed objektid on peaaegu tervet saart kattev kitsarööpmeline raudtee (registrinumber: 2638), rannapatarei nr. 7 „Ameerika” (registrinumber: 2643), Eesti Vabariigi rannapatarei nr. 5 (registrinumber: 2650), rannapatarei nr. 10b (registrinumber: 2647) ja rannapatarei nr. 10a „Peeter Suure” (registrinumber: 2646) ning lisaks veel Nõukogude armee poolt rajatud miinilaod. Kultuurimälestistena on kaitse all veel ka Naissaare kirik ehk Tallinna Rootsi-Mihkli koguduse Naissaare kabel, Naissaare kalmistu koos hukkunud Inglise meremeeste mälestuseks rajatud monumendiga (registrinumber: 2653) ning ohvitseride kasiino (registrinumber: 2652). Enamik nendest objektidest vajab tööd nii säilitamiseks kui ka paremaks eksponeerimiseks, mida on vajalik teha koostöös Muinsuskaitseametiga ja Rannarahva Muuseumiga.

Naissaare looduspargis asuvate kultuurimälestiste nimekiri on toodud lisas 7.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): Naissaare piirkonnale iseloomulike kultuurilooliste objektide säilimine ning külastajatele eksponeerimine. Külastajate teavitamine nende objektide rollist Eesti ajaloos.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): Kultuurilooliste objektide väärtuse, seisundi, hooldus- ja tähistamisvajaduse väljaselgitamine ning objektide eksponeerimine ja tutvustamine.

Positiivsed mõjutegurid

- Paljud objektid on kultuurimälestistena riikliku kaitse all.

Negatiivsed mõjutegurid

- Objektide hävimine, unustusse vajumine.

- Objektide seisundi halvenemise ja sellest info puudumise tagajärjel objektide muutumine külastajatele ohtlikuks.
- Ülevaate puudumine objektidest, nende väärtuslikkusest, seisundist, hooldustööde ja tähistamise vajalikkusest.

Meetmed

- Kultuurilooliste objektide inventuuri teostamine, et otsustada, millised objektid vajavad hooldust ja eksponeerimist saare külastajatele ning millised objektid on vähemväärtuslikud või tuleks üldse likvideerida.
- Objektide hooldus ja tähistamine.

2.4.2. NAISSAARE TÄHTKANTS

Naissaare tähtkants (registrinumber: 2639, ehitismälestis) on rajatud aastatel 1726–1727 ja asub Lõunakülalt läänes ning on üheks esimeseks kindlustustööks, mis Naissaarel tehti, kui Peeter I pidas vajalikuks ehitada Tallinna lahe sulgemiseks tähtkantsid Naissaarel, Paljassaarel ja Miidurannas. Tegemist on oma põhiplaanilt taevatähte meenutava muldkantsiga, mille peale paigutati kahurid. Naissaare kants kasvas vahepeal tugevalt võssa, kuid taastati aastatel 2007–2009 Riikliku Looduskaitsekeskuse poolt KIKi rahastuse toel. Tähtkantsi võsast ja puudest väljapuhastamist ning hooldamist tuleb jätkata.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a): Naissaare tähtkants on säilinud, hooldatud ja eksponeeritud.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk (10 a): Naissaare tähtkants on säilinud, hooldatud ja eksponeeritud.

Negatiivsed mõjutegurid

- Objekti kinnikasvamine ja maastikuilmest kadumine (metsastumine)

Meetmed

- Objekti taastamine ja hooldus
- Objekti eksponeerimine

3. ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE NING KÜLASTUSKORRALDUS

Tallinna lähikonnas paikneva saarena on Naissaar puhkajatele ja matkajatele atraktiivseks sihtkohaks. Saare kaunid liivarannad, meri, mitmekesine loodus ning huvipakkuv kultuuripärand ja militaarobjektid on ligitõmbavad.

Külastajatele on Naissaarele pääsemiseks oluline püsiühenduse olemasolu. Suvisel ajal teeb regulaarse laev „Monica”, lisaks tegeleb Naissaare reisijate veoga kokku u 15–20 alust. Külastuskoormus on praegu paras ja ei ületa taluvuskoormust ning oluliselt rohkem külalisi ei suudaks majutuse pakkujad praegu vastu võtta. Samas tõdetakse, et siseturism on hoogustumas. Püsiühenduse rajamisega saare külastuskoormus tõuseks oluliselt. Praegune odavpileti ja püsiühenduse puudumine on saart hoidnud.

Kaitsealal on majutuse ja turismiga tegelejaid praegu neli: Naissaare Turismi- ja Puhkekeskus sadama juures endises looduspargi administratsiooni majas, Naissaare külalistemaja Männikukülas, külalistemaja „Rähnipesa” ja laeva „Monica” meeskond, kes tegutseb ka Naissaarel puhkusekorraldajana ning teeb külalistemajaga koostööd. Lisaks on Lõunakülas asuv Omari küün Nargen Festivali etenduste ja kontsertide paigaks.

Külastajatel on saarel võimalus liikuda jalgsi, laenutada jalgrattad või tellida ekskursioon veoautol. Probleemiks saarel on teede halb olukord, mistõttu sõidetakse kohati juba ka tee kõrval looduslikel kooslustel. Saarel sõidetakse ka üha võimsamate masinatega, mis halvendab omakorda teede olukorda. Jalgratastega liiklemise muudab raskeks lahtine liiv, mida on teedel palju.

Naissaarel on kolm matkarada – Lõunarada, Keskrada ja Põhja- ehk Militaarrada, mis kulgevad üle saare. Kaitseala lääneosas tähistatud matkarada ei ole ja nii see peakski jääma, kuna seal on loodus inimtegevusest puutumatum ja läanerannik on oluline ka merikotka toitumisalana, kus peaks häirimatust tagama. Naissaare looduspark külastusrajatised on toodud kaardil lisa 8.

Probleemiks on Naissaarel jäätmete äravedu, mida praegu korraldatakse 2–3 korda aastas.

Oluliseks probleemiks on ka toimiva järelevalve puudumine ebaseaduslike keskkonnategevuste üle Naissaarel. Saarel on ebaseaduslikud lõkke- ja telkimiskohad, maasikusõidukitega on rannas sõidetud, saarele on kogunenud rohkelt mootor- ja maastikusõidukeid. Saarel puuduvad teed, mis on ametlikult mõeldud mootorsõidukitega liikumiseks. Sadamates peab olema info, millistel juhtudel nendega sõitmine saarel on lubatud või keelatud. Keskkonnainspektsiooni reidide arvu on vajalik suveperioodil suurendada vähemalt ühe korrani kuus. Kõige tõhusam oleks saarevahi palkamine suvisel perioodil. Kuna järelevalve teostamine saarel on suuremat aja-, rahalist ning inimressurssi vajav tegevus, on erinevate huvigruppide (RMK, Viimsi VV ja KeA) pakkunud ühe võimalusena saarel ka videovalve paigaldamise.

3.1. MATKARAJAD, LÖKKE- JA TELKIMISKOHAD

Naissaarel loodus- ja kultuuriväärtuste tutvustamiseks on tähistatud kolm matkarada: Lõunarada – 13 km, Keskrada – 11 km ja Põhja- ehk Militaarrada pikkusega 10 km. Matkaradadele paigaldati 2012. aastal infotahvlid raja peatuspunktide infoga.

Tagada tuleb matkaradade hooldus, sh operatiivne radade kahjustuste (nt tormikahjustused) likvideerimine. Praegu on RMK-l radade hooldusleping sõlmitud kohaliku inimesega, kes suvisel

perioodil vaatab alad üle ja koristab prügi kolm korda nädalas. Lisaks vaatab alasid üle RMK loodusvaht.

Kuna kaitsealal esineb ebaseaduslikke lõkke- ja telkimiskohti just rannikuäärsetes kooslustes, kus esinevad tuleohtlikud metsad ja väärtuslikud elupaigatüübid, siis radade ülevaatamise käigus tuleb need järjekindlalt likvideerida, et need ei kujuneks harjumuspärasteks peatumiskohtadeks. Nendes kohtades tekib koheselt juurde ka prügistamise probleem. Saare ranniku võiks jagada kolmeks, et igal hoolduse korral nädalas teostatakse kontroll ja ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine ühel osal rannikupiirkonnast.

Ettevalmistatud telkimiskohti on saarel kaks: sadama juures asuv suur telkimisala koos varjualuste ja DC-dega ning Hülkaril. Saare põhjatippu on kavandatud ühe ametliku väikese telkimise- ja lõkketegemise koha juurde rajamine (asukoha kaart on toodud lisa 9) seljakotiga matkajatele, et võimaldada ka põhjaosas laagrisse jäämist, kuna saar on ka jalgsikäimiseks sobiva suurusega.

Meetmed

- Matkaradade regulaarne hooldus ja korrastamine.
- Telkimisalade ja lõkkekohtade regulaarne hooldus.
- Ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade regulaarne likvideerimine matkaradade hoolduse käigus.
- Naissaare põhjaossa ühe väikese (10-le inimesele) telkimise ja lõkketegemise koha rajamine.
- Külastuse mõju hindamine kaitsealustele elupaikadele ja teistele kaitseväärtustele seiresammuga 5 aastat.
- KOVil koostada jäätmeveo eeskiri.
- Järelevalve tõhustamise vajadus, võimalusel videovalve paigaldamine või loodusvahi palkamine.

3.2. VIIDAD JA PIIRITÄHISED

Kaitseala on praegu tähistatud 23 keskmise tähisega (lisa 10), millele lisandub kolm kaitsealuse üksikobjekti tähist. Kuna uue kaitse-eeskirjaga on oluliselt muudetud ka kaitseala tsoneeringut, siis tuleb kogu kaitseala tähistus peale uue kaitse-eeskirja kinnitamist välja vahetada.

Kaitsealal asub ka suunaviitasid vaatamisväärtustele ja teeviitasid, mille puidust postid on mädanenud – need viidad tuleks kas eemaldada või uuendada.

Meetmed

- Tähiste ja viitade uuendamine.

3.3. INFOTENDID JA -TAHVLIID

Naissaare loodusparki tutvustavad infotendid annavad ülevaate kaitseala matkaradadest, loodus- ja kultuuriväärtustest ning kaitsekorrast.

Suured infotendid kaitseala üldinfoga asuvad sadamas, Lõunakülas ja saare idaosas Taani Kuninga aia sihtkaitsevööndi juurest miiniladudeni viiva tee ristumiskohas. Infotahvliid on sadama telkimisala juures keskraja ja kaitsekorra infoga, põhjaosas militaarraja ja kaitsekorra infoga ning kaguosas Männikuküla infoga. 2012. aasta sügisel paigaldas RMK lisaks infotahvliid voldikus olevate matkaradade vaatamisväärsuste punktide kohta. Vaatamisväärsuste infotahvleid on kokku 31. Infotende on paigaldanud nii RMK kui Viimsi vallavalitsus, sellest tulenevalt on stendid dubleerivad. Kogu infot puudutav on vaja kriitiliselt üle vaadata ja kogu saare osas ühtlustada.

Meetmed

- Uute infotahvliite paigaldamine.

3.4. VOLDIK

Naissaare matkaradade, loodus- ja kultuuriväärtuste ning kaitsekorra põhipunktide kohta on varasemalt koostatud ülevaatlik brošüür, mida on praeguseks vähesel määral järgi jäänud. Kavandatud on uue Naissaare väärtusi tutvustava voldiku tegemine.

Meetmed

- Naissaare matkaradasid, erinevaid väärtusi ja kaitsekorda tutvustava voldiku tegemine

4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE

4.1 INVENTUURID, SEIRED, UURINGUD

4.1.1. METSAELUPAIKADE ÜLEPINNALINE INVENTUUR

Loodusdirektiivi elupaiku on inventeeritud osaliselt 2001. aasta Natura inventuuri käigus, kuid suur osa kaitseala loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpidest on elupaikade kihil määratletud ainult metsaregistri metsakorralduse andmete baasil 2005. aastal ja andmestik sisaldab üksnes registri järgi määratud esinduslikkust. Ka on metsaregistri eraldiste järgi piiritletud elupaikade kiht MapInfos nihkes põhikaardi ja ortofoto suhtes, mida ei ole õige kameraalselt ilma inventuurita korrigeerida, kuna sellisel juhul ei ühtiks andmed enam ka metsaregistriga, mille alusel elupaigad on 2005. a. määratud ja korrigeeritud. Seetõttu on elupaigaandmed puudulikud ja vajalik oleks teostada alal ülepinnaline metsaelupaigatüüpide inventuur. Kaitsekorralduskava välitööde vaatluste põhjal võib ka väita, et metsaelupaikade esinduslikkus on kohati kas üle- või alahinnatud. Tegemist on III prioriteedi tegevusega, mille korraldajaks on Keskkonnaamet. Inventeeritavaks pindalaks on kogu saare metsamaa, u 1685 ha. Töö maksumuseks on 13 500 eurot.

4.1.2. KÄSITIIVALISTE LIIGILISE KOOSSEISU JA LEVIKU TÄPSUSTAMISE INVENTUUR

Kaitsealal on olemas 10 aasta tagused osalised andmed kaitse-eesmärgiks oleva põhja-nahkhiire leviku ja arvukuse osas tema talvitumiskohtades. Antud teave ei ole täielik ja ei pruugi olla enam aktuaalne, kuna talvitumiskohtade (valdavalt endised militaarobjektid) seisukord võib olla ajas muutunud ning samas võivad olla toimunud dünaamilised muutused ka liigi populatsioonis. Käsitiivaliste eksperdi Lauri Lutsari hinnangul võiks saar olla nahkhiirtele oluline ka suviste elupaikade poolest ja rände toimumiskohana, seega tuleks käsitiivalistest ülevaate saamiseks teostada saarel üldine käsitiivaliste inventuur. Kuna kavas on inventeerida ka saare kultuuriloolised objektid, mis on põhiosas militaarobjektid, ja tulevikus kavandada olulisemate objektide eksponeerimist ja hooldust ning võimalusel võibolla ka restaureerimist, siis on nahkhiirte leviku ja elupaiganõudluse info ja sellega arvestamine tööde planeerimisel väga oluline. Vajalik on koostöö kultuurilooliste objektide inventeerijatega. Tegu on II prioriteedi tegevusega, mille korraldajaks on Keskkonnaamet. Töö maksumuseks on 2800 eurot.

4.1.3. NAISSAARE KULTUURILOOLISTE OBJEKTIDE INVENTUUR

Saarel on paremas või halvemas seisukorras säilinud mitmeid peamiselt militaarseid objekte, aga ka kultuurilist väärtust omavad objektid, mis on kultuurimälestistena võetud kaitse alla ning omavad kõrget ajaloolist ja rekreatiivset väärtust ning on suures osas seotud ka kaitseala matkaradade ja külastuskorraldusega. Enamik nendest objektidest vajab hooldustegevusi nii säilitamiseks kui ka paremaks eksponeerimiseks. Kuna puudub aga ülevaade objektide väärtuslikkusest, seisundist, ohtlikkusest, et otsustada, mis vajavad hooldust ja eksponeerimist

ning millised objektid on vähemväärtuslikud või tuleks võibolla üldse likvideerida, siis on vaja teostada kultuurilooliste objektide inventuur, et eksperthinnangu alusel otsustada objektide edaspidine hooldus ja eksponeerimine saare külastajatele. Inventuuri tegemise käigus on vajalik konsulteerida ka nahkhiirte uurijaga. Tegemist on III prioriteedi tegevusega, mille korraldajateks on Muinsuskaitseamet, Rannarahva Muuseum, Viimsi Vallavalitsus, RMK.

4.1.4. MERIKOTKA PESITSUSEDUKUSE SEIRE

Kaitsealal tuleb jätkata merikotka pesitsusedukuse seiret, vähemalt kord kolme aasta jooksul. Tegemist on riikliku seirega. Tegemist on I prioriteedi tööga, mida korraldab Keskkonnagentuur.

4.1.5. KAITSE-EESMÄRGIKS OLEVATE LINNULIIKIDE TULEMUSSEIRE

Kaitse-eesmärgiks olevate II kaitsekategooria liikide karvasjalg-kaku ja valgeselg-kirjurähni seisundi seiret tuleb läbi viia 5-aastase intervalliga. Tegemist on II prioriteedi tööga, mida korraldab Keskkonnaagentuur.

4.1.6. KAITSE-EESMÄRGIKS OLEVATE SEENELIIKIDE TULEMUSSEIRE

Kaitse-eesmärgiks olevate I kaitsekategooria liigi limatünniku ja II kaitsekategooria liigi valge sirmiku seisundi ja kasvukohtade seire läbiviimine on planeeritud mõlema liigi puhul kolmele korrale 10 aasta jooksul. Seire läbiviimise aasta jäetakse liigiekspertide otsustada, kes valivad seire läbiviimiseks sobivad aastad, lähtudes liikide jaoks sobilikest kliimatilistest tingimustest ja liikide populatsiooni dünaamikast Mandri-Eestis. Tegemist on II prioriteedi tööga, mida korraldab Keskkonnaagentuur.

4.2. HOOLDUS-, TAASTAMIS- JA OHJAMISTEGEVUSED

4.2.1. PUISNIIDU TAASTAMINE

2008. aasta inventuuri käigus kaardistatud 8,5 ha puisniidust vajab taastamist u 3,0 ha. Puisniidu puistut tuleb valgustingimuste parandamiseks ja botaanilise liigirikkuse suurendamiseks noorte puude väljaraie teel harvendada, kuna valgustingimused on kohati puistu tiheduse tõttu kehvad ja all on valdav metsataimestik. Välja tuleb raiuda kindlasti haavad, kuna haab annab rohket järelkasvu. Tegemist on II prioriteedi tegevusega, mille korraldajaks on RMK. Tööd on planeeritud kolmele aastale ja kogumaksumuseks on 3060 eurot (340 eur/ha).

4.2.2. PUISNIIDU HOOLDUS

Puisniidu elupaigatüüp esineb Taani kuninga aiana tuntud alal. Endine puisniit metsastus vahepeal, kuid viimastel aastatel on puisniitu taastatud ja raiutud võsa. 2008. a rannaalade inventuuri aruandes on kirjas, et 2008. aastal toimus alal ka lammaste karjatamine. 2012. aastal

alal karjatamist ei toimunud ja märgata oli kohatine noore võsa pealetulemine. Puisniitu tuleb võimalusel iga aasta hooldada või siis hooldada vähemalt üle aasta. Niide tuleb alalt ära vedada. Puisniidu hooldus tuleb tagada vähemalt 5,5 hektaril, e 2008. aasta inventuuri käigus kaardistatud elupaiga ulatuses. Peale kolmeaastast taastamist lisandub hooldusesse veel 3 ha puisniitu. Tegemist on I prioriteedi tegevusega, mille korraldajaks on RMK. Töö kogumaksumuseks 10-aastaselt perioodil on 30 375 eurot (450 eur/ha).

4.2.3. LEHTMETSÄ RÄNDRAHNU HOOLDUS

Rändrahn ümbrus on hakanud võsastuma ja kuigi rändrahn asub teest 25 m kaugusel, ei ole kivi ja üksikobjekti tähis teelt märgatavad. Rahnule avaneva vaate säilitamiseks on vaja rändrahn ümbrus puhastada võsast vähemalt 5 m ulatuses kivi ümbruses. Võimalusel võiks rändrahnuni viiv ala olla niidetud. Tegemist on II prioriteedi tegevusega, mille korraldajaks on RMK. Töö maksumus aastas on 500 eurot, 5 aasta kogumaksumus on 2500 eurot.

4.2.4. NAISSAARE TÄHTKANTSI HOOLDUS

Naissaare tähtkants (registrinumber: 2639, ehitismälestis) on rajatud aastatel 1726–1727 ja asub Lõunakülalt läänes ning on üheks esimeseks kindlustustööks, mis Naissaarel tehti, kui Peeter I pidas vajalikuks ehitada Tallinna lahe sulgemiseks tähtkantsid Naissaarel, Paljassaarel ja Miidurannas. Tegemist on oma põhiplaanilt taevatähte meenutava muldkantsiga, mille peale paigutati kahurid. Naissaare kants kasvas vahepeal tugevalt võssa, kuid taastati aastatel 2007–2009 Riikliku Looduskaitsekeskuse poolt KIKi rahastuse toel. Tähtkantsi võsast ja puudest väljapuhastamist ning hooldamist tuleb jätkata (pindala 3,5 ha). Tegemist on III prioriteedi tegevusega, mille korraldajaks on RMK. Töö maksumus aastas on 1000 eurot, 3 aasta kogumaksumus on 3000 eurot.

4.3. TARISTU

4.3.1. MATKARADE HOOLDUS JA EBASEADUSLIKE LÖKKE- JA TELKIMISKOHTADE LIKVIDEERIMINE

Naissaarel on 3 matkarada – Lõunarada, Keskrada ja Põhja- e Militaarrada, mis kulgevad üle saare ja 2 telkimisala. Tagada tuleb matkarade hooldus, sh operatiivne radade kahjustuste (nt tormikahjustused) likvideerimine ning telkimisalade hooldus. 2012. aastal oli RMK-l alade hooldusleping sõlmitud kohaliku inimesega, kes suvisel perioodil vaatas alad üle ja koristas prügi 3 korda nädalas. 2013. aastal teostasb radade ja puhkekohtade hooldust RMK loodusvaht 1–2 korda kuus, võimalusel suvel ka kuni 1 kord nädalas. RMK eelarves on selleks ettenähtud 1000 eurot aastas, millele lisandub eraldi kaatri kütuse raha 1500 eurot aastas.

Kuna kaitsealal esineb just rannikuäärsetes kooslustes, kus esinevad ka tuleohtlikud metsad, ebaseaduslike lökke- ja telkimiskohti, siis radade ülevaatamise käigus tuleks need järjekindlalt likvideerida, et need ei kujuneks harjumuspärasteks peatuskohtadeks. Nende kohtades tekib

koheselt juurde ka prügistamise probleem. Saare ranniku saab jagada kolmeks, et igal hoolduse korral nädalas teostatakse kontroll ja ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine ühel osal rannikupiirkonnast.

4.3.2. PÕHJATIPU TELKIMIS- JA LÕKKEKOHA RAJAMINE

Naissaare põhjatippu rajatakse juurde üks ametlik telkimise- ja lõkketegemise koht seljakotiga matkajatele (u 10 inimesele), puhkekoha rajamise maksumus on 2000 eurot. Tegemist on III prioriteedi tegevusega, mille korraldajaks on RMK.

4.3.3. KAITSEALA TÄHISTE LIKVIDEERIMINE

Kuna uue kaitse-eeskirjaga on oluliselt muudetud ka kaitseala tsoneeringut, siis tuleb kogu looduspargi tähistus välja vahetada (lisa 11). Kavandatud on 23 tähise eemaldamine. Tegemist on II prioriteedi tegevusega, mille korraldajaks on RMK. Tähiste likvideerimise maksumus on 1000 eurot.

4.3.4. KAITSEALA TÄHISTAMINE

Kaitseala on praegu tähistatud 26 keskmise tähisega (lisa 10), millest 3 on kaitsealuste üksikobjektide tähised. Kuna uue kaitse-eeskirjaga on oluliselt muudetud ka kaitseala tsoneeringut, siis tuleb kogu looduspargi tähistus välja vahetada (lisa 11). Kavandatud on 45 uue keskmise tähise paigaldamine. Tegemist on II prioriteedi tegevusega, mille korraldajaks on RMK. 45 uue tähise tegemise ja paigalduse maksumus on 4500 eurot.

4.3.5. VIDEOVALVE PAIGALDAMINE

Valvekaamerate paigaldamine, et fikseerida saarel sõitvad ATV-d, kes liiguvad väljaspool sõitmiseks mõeldud teid ja kahjustavad saare metsaaluseid ja rannaäärt. Tegevus on II prioriteedi tegevusega ja korraldajaks RMK. Viie kaamera ja sellekohase teavitussildi paigaldamise maksumuseks on 1600 eurot.

4.4. KAITSEALA TUTVUSTAMINE JA KESKKONNAHARIDUS

4.4.1. INFOSTENDID JA -TAHVLIID

Uue kaitse-eeskirja puhul, mis puudab oluliselt tsoneeringut, tuleb välja vahetada kõik infostendid ja -tahvlid ning nende info uuendada.

Kaitsealal on praegu 3 suurt infostendi, mis kõik on heas seisus, va Lõunaküla sadama juures asuv infostend, mis on natuke viltu vajunud ja vajab korrastamist. Lisaks on infotahvlid sadama telkimisala juures keskraja ja kaitsekorra infoga, põhjaosas militaarraja ja kaitsekorra infoga ning kaguosas Männikuküla infoga. 2012. aasta sügisel paigaldas RMK infotahvlid kaitseala brošüüris olevate matkaradade vaatamisväärsuste punktide kohta. Kokku on infotahvleid 31.

Tegemist on II prioriteedi tegevusega, mille korraldajaks on RMK. Endiste infostendide ja -tahvlite eemaldamise maksumuseks on 1000 eurot, uute trükkimise ja paigaldamise kogumaksumuseks on 6500 eurot.

4.4.2. VOLDIK

Naissaare matkaradade, väärtuste (põhirõhuga militaarobjektidel) ja kaitsekorra põhipunktide kohta on varasemalt koostatud ülevaatlik brošüür, mida on praeguseks vähesel määral alles jäänud. Kuna RMK paigaldas 2012. aasta sügisel brošüüris oleva matkaradade punktide infoga infotahvli (31 tükki) radadele, samuti on rajapunktide info üleval KA, RMK ja Naissaare puhkekeskuse kodulehel, siis ei ole mõttekas sama sisuga brošüüri, mis dubleeriks radadel olevat infot, uuesti trükkida. Seetõttu on kaitsekorralduskavaga kavandatud uue üldise Naissaare väärtusi tutvustava voldiku trükkimine. Voldiku eestikeelseks tiraažiks on planeeritud 4000 tk, ingliskeelse voldiku tiraažiks 2000 tk, venekeelseks tiraažiks 2000 tk. Tegemist on III prioriteedi tegevusega, mille korraldajaks on Keskkonnaamet. 8000 voldiku kogumaksumuseks on 700 eurot.

4.5. KAVAD

4.5.1. KAITSEKORRALDUSKAVA UUENDAMINE

Kaitsekorralduskava eesmärgid on seatud kümneks aastaks, kuid eelarve ja tegevuskava planeerimine nii pikaks ajaks on keeruline. Seetõttu tuleb 2019. aastal hinnata esimese perioodi tulemuslikkust ja uuendada kaitsekorralduskava. Kaitsekorraldusperioodi lõpus tuleb samuti hinnata kaitse tulemuslikkust ning koostada uus kaitsekorralduskava järgnevas 10-aastaseks perioodiks. Tegemist on I prioriteedi tööga, töö teostajaks on Keskkonnaamet. Kuna uus kaitse-eeskiri on ettevalmistatud ja läheb 2015. aastal kinnitamisele siis kaitsekorraldusperioodi jooksul kaitse-eeskirja uuendamist ei käsitleta.

4.7. EELARVE

Eelarve tabelisse 4 on koondatud eelnevate analüüsidenä esitatud tööd, mis on täitmiseks käesoleva kaitsekorralduskavaga ettenähtud perioodi jooksul.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Tabel 4. Kaitsekorralduslike tegevuste eelarve

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Priori-teet	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Kokku
Summa sadades eurodes															
Inventuurid, seired, uuringud															
4.1.1.	Metsaelupaikade ülepinnaline inventuur (u 1500 ha)	Inventuur	KeA	III				135							135
4.1.2.	Nahkhiirlaste liigilise koosseisu ja leviku täpsustamise inventuur	Inventuur	KeA	II			28								28
4.1.3.	Kultuurilooliste objektide inventuur	Inventuur	MK, KOV, RMK, Rannarahva Muuseum	III				X							X
4.1.4.	Merikotka pesitsusedukuse seire	Riiklik seire	KAUR	I	X			X			X			X	X

4.1.5.	Kaitse-eesmärgiks olevate linnuliikide tulemusseire	Tulemusseire	KAUR	II					X					X	X
4.1.6.	Kaitse-eesmärgiks olevate seeneliikide tulemusseire (3 aastal)	Tulemusseire	KAUR	II		X			X			X			X
Hooldus ja taastamine															
4.2.1.	Puisniidu taastamine (3,0 ha)	Koosluse hooldustööd	RMK	II		10,2	10,2	10,2							30,6
4.2.2.	Puisniidu hooldus (8,5 ha)	Koosluse hooldustööd	RMK	I		24,75	24,75	24,75	38,25	38,25	38,25	38,25	38,25	38,25	303,75
4.2.3.	Lehtmetsa rändrahu hooldus	Üksikobjekti hooldustöö	RMK	II		5		5		5		5		5	25
4.2.4.	Naissaare tähtkantsi taastamine ja hooldus (3,5 ha)	Kultuuriväär- tuste taastamine	KOV, RMK	III		10			10			10			30
Taristu															
4.3.1.	Matkaradade ja puhkekohtade hooldus ja ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine	Radade ja puhkekohtade hooldamine	RMK	II		25	25	25	25	35	35	35	35	35	275
4.3.2.	Põhjatipu telkimis- ja lõkkekoha rajamine	Puhkekohtade rajamine	RMK	III		20									20
4.3.3.	Kaitseala tähiste likvideerimine (23 tähist)	Tähiste likvideerimine	RMK	II		10									10
4.3.4.	Kaitseala uuesti tähistamine (45 keskmist tähist)	Kaitsealuste objektide tähistamine	RMK	II		45									45
4.3.5.	Videovalve	Muu tegevus	RMK	II		16									16

	paigaldamine														
4.4.1.	Uute infostendide (3) ja -tahvlite (3+31) paigaldamine peale uue kaitse-eeskirja kinnitamist	Infotahvlite rajamine	RMK	II							65				65
4.4.1.	Vanade infostendide (3) ja -tahvlite (3+31) likvideerimine	Infotahvlite likvideerimine	RMK	II			10								10
Kavad, eeskirjad															
4.5.1.	Kaitsekorralduskava vahehindamine ja uuendamine	Tegevuskava	KeA	I					X					130	130
Kaitseala tutvustamine ja keskkonnaharidus															
4.4.2.	Voldikute tegemine 8000 tk	Trükiste väljaandmine	KeA, RMK	III					7						7
4.4.1.	Uute infostendide (3) ja -tahvlite (3+31) tekstide koostamine, valmistamine	Infotahvlite koostamine	KeA, RMK	II						10					10
														Kokku	1140,35

KeA – Keskkonnaamet
 KAUR- Keskkonnaagentuur
 KOV – Kohalik omavalitsus
 MK – Muinsuskaitseamet
 RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

5. KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Kaitsekorralduskava on koostatud 10 aastaks (2015–2024). Käesoleva kaitsekorralduskava tulemuslikkuse vahehindamine teostatakse 2019. aastal ning kava täitmise analüüs 2024. aastal. Kaitsekorralduskava täitmise analüüs on ühtlasi ka aruanne selle täitmise efektiivsuse osas.

Kaitsekorraldusperiood on olnud edukas, kui on rakendatud ja teostatud kaitsekorralduskavas planeeritud kaitsekorralduslikud tegevused. Kaitseväärtuste säilimise osas tuleb kaitsekorraldusperioodi tulemuslikkuse hindamise aluseks võtta tabelis 5 toodud näitajad. Aastal 2019 tehakse kaitsekorralduskava tulemuslikkuse vahehindamine ning kaitsekorraldusperioodi lõpus lõplik tulemuslikkuse hindamine, mis on aluseks ka uue kava koostamisel.

Tabel 5. Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamise indikaatorid ja mõõtmisviisid lähtuvalt Naissaare looduspargi väärtustest

Jrk	Väärtus	Indikaator	Kriteerium	Tulemus	Selgitus
Elustik					
2.1.1.1.	Merikotkas	Pesitsemine kaitsealal	Vähemalt 1 paari pesitsemine alal; looduslike elupaikade ja toitumisalade säilimine.	Vähemalt 1 merikotkapaar pesitseb kaitsealal ning looduslikud elupaigad ja toitumisalad on säilinud.	
2.1.1.2.	Karvasjalg-kakk	Pesitsemine kaitsealal	Vähemalt 3 paari pesitsemine kaitsealal	Vähemalt 3 paari pesitsevad kaitsealal	
2.1.1.3.	Valgeselg-kirjurähn	Pesitsemine kaitsealal	Liigi pesitsemine	Liik pesitseb kaitsealal	
2.1.2.1.	Põhja-nahkhiir	põhja-nahkhiire asurkonna olemasolu	On teada liigi esinemine ja üldine seisund	Põhja-nahkhiire asurkond on säilinud soodsas seisundis ja levikuandmed on täpsustatud	
2.1.3.1.	Limatünnik	Liigi esinemine kaitsealal	Liigi esinemine kaitsealal, vähemalt ühe leiukoha säilimine	Liik on kaitsealal esindatud vähemalt kahes leiukohas	
2.1.3.2.	Valge sirmik	Liigi esinemine kaitsealal	Liigi esinemine kaitsealal, vähemalt ühe leiukoha säilimine	Liik on kaitsealal esindatud vähemalt ühes leiukohas	

Elupaigad					
2.2.1.1.	Eelluited 2110	Elupaigatüübi esinemine ja seisund	Elupaigatüübi levik 11,3 hektaril esinduslikkusega B.	Elupaigatüüp on levinud 11,3 hektaril esinduslikkusega B.	
2.2.1.2.	Esmased rannavallid (1210)	Elupaigatüübi esinemine ja seisund	Elupaigatüübi levik 1,8 hektaril esinduslikkusega B	Elupaigatüüp on levinud 1,8 hektaril esinduslikkusega B.	
2.2.1.3.	Püsitaimestikuga kivrannad (1220)	Elupaigatüübi esinemine, pindala ja seisund	Elupaigatüübi levik 1,27 hektaril esinduslikkusega C.	Elupaigatüüp on levinud 1,27 hektaril esinduslikkusega C.	
2.2.1.4.	Rannaniidud (1630*)	Elupaigatüübi esinemine, pindala ja seisund	Elupaigatüübi levik 4,7 hektaril esinduslikkusega B.	Elupaigatüüp on alal levinud 4,7 hektaril esinduslikkusega B	
2.2.1.5.	Püsitaimestuga liivarannad (1640)	Elupaigatüübi esinemine ja seisund	Elupaigatüübi levik 1,3 hektaril esinduslikkusega B ja 2,2 hektaril esinduslikkusega C.	Elupaigatüüp on levinud 1,3 hektaril esinduslikkusega B ja 2,2 hektaril esinduslikkusega C.	
2.2.1.6.	Liikuvad rannikuluid (2120)	Elupaigatüübi esinemine ja seisund	Elupaigatüübi levik 3,2 hektaril esinduslikkusega B ja 3,8 hektaril esinduslikkusega C.	Elupaigatüüp on levinud 3,2 hektaril esinduslikkusega B ja 3,8 hektaril esinduslikkusega C.	
2.2.1.7.	Kinnistunud rannikuluid (2130)	Elupaigatüübi esinemine, pindala ja	Elupaigatüüp on levik 23,5 hektaril esinduslikkusega A ning	Elupaigatüüp on levinud 23,5 hektaril esinduslikkusega A ning	

		seisund	7,2 hektaril esinduslikkusega B.	7,2 hektaril esinduslikkusega B.	
2.2.1.8.	Metsastunud lited (2180)	Elupaigatüübi esinemine, pindala ja seisund	Elupaigatüübi levik 21,3 hektaril esinduslikkusega B ning 22,1 hektaril esinduslikkusega C.	Elupaigatüüp on levinud 21,3 hektaril esinduslikkusega B ning 22,1 hektaril esinduslikkusega C.	
2.2.1.9.	Niisked lütenõod (2190)	Elupaigatüübi esinemine ja seisund	Elupaigatüübi levik 1 hektaril esinduslikkusega B.	Elupaigatüüp on levinud 1 hektaril esinduslikkusega B.	
2.2.2.	Puisniidud (6530*)	Elupaigatüübi pindala ja seisund	Elupaigatüübi levik 8,5 hektaril esinduslikkusega B.	Elupaigatüüp on levinud 8,5 hektaril esinduslikkusega B.	
2.2.3.1.	Vanad loodumetsad (9010*)	Elupaigatüübi pindala ja seisund	Elupaigatüübi levik 778 hektaril esinduslikkusega vähemalt C. Elupaigatüübi levikuandmed ja seisundi hinnangud vastavad tegelikule olukorrale.	Elupaigatüüp on levinud 778 hektaril esinduslikkusega vähemalt C. Elupaiga levikuandmed ja seisund on täpsustatud.	Vajalik on elupaiga levikuandmete täpsustamine kaitsekorraldusperioodi jooksul.
2.2.3.2.	Soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*)	Elupaigatüübi pindala ja seisund	Elupaigatüübi levik vähemalt 45 ha suurusel alal esinduslikkusega C. Elupaigatüübi levikuandmed ja seisundi hinnangud vastavad tegelikule olukorrale.	Elupaigatüüp on levinud vähemalt 45 ha suurusel alal esinduslikkusega C. Elupaiga levikuandmed ja seisund on täpsustatud.	Vajalik on elupaiga levikuandmete täpsustamine kaitsekorraldusperioodi jooksul.
2.2.3.3.	Siirdesoo- ja rabametsad (91D0*)	Elupaigatüübi pindala ja seisund	Elupaigatüübi levik vähemalt 75 ha suurusel alal esinduslikkusega B. Elupaigatüübi	Elupaigatüüp on levinud vähemalt 75 ha suurusel alal esinduslikkusega B. Elupaiga levikuandmed ja	Vajalik on elupaiga levikuandmete täpsustamine kaitsekorraldusperioodi

			levikuandmed ja seisundi hinnangud on täpsed.	seisund on täpsustatud.	jooksul.
Üksikobjektid					
2.3.1.	Järvesaare kuusk	Üksikobjekti olemasolu ja seisund	Üksikobjekti ja tema kasvukoha säilimine heas seisundis	Üksikobjekt ja tema kasvukoht on säilinud ning heas seisundis	
2.3.2.	Kunila mäe mänd	Üksikobjekti olemasolu ja seisund	Üksikobjekti ja tema kasvukoha säilimine heas seisundis	Üksikobjekt ja tema kasvukoht on säilinud ning heas seisundis	
2.3.3.	Lehtmetsa rändrahn	Üksikobjekti olemasolu	Üksikobjekti säilimine	Üksikobjekt on säilinud ja eksponeeritud	
2.3.4.	Põlendiku kivi	Üksikobjekti olemasolu ja seisund	Üksikobjekti säilimine	Üksikobjekt on säilinud	
Kultuuriloolised objektid					
2.4.2.	Naissaare tähtkants	Objekti eksponeeritus	Objekti säilimine vähemalt 3,5 ha	Tähtkants on säilinud	

KASUTATUD ALLIKAD

Arold, I., 2005. Eesti maastikud. TÜ Geograafia Instituut. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS).

Eesti ohustatud liikide punane nimestik; <http://elurikkus.ut.ee/prmt.php?lang=est>. Vaadatud 01.10.2012.

Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri. Vabariigi Valitsuse korraldus 05.08.2004 nr 615; <https://www.riigiteataja.ee/akt/328122010002>. Vaadatud 01.10.2012.

Keskkonnaregister; <http://register.keskkonnainfo.ee>. Vaadatud 30.10.2012.

Looduskaitseesadus; <https://www.riigiteataja.ee/akt/110062011005>. Vaadatud 01.10.2012.

Mägi, M., 2003. Naissaare looduspargi kaitsekorralduskava 2004-2010. Eestimaa Looduse Fond. Tallinn.

Naissaare samblikud, 2007. MTÜ Eesti Euroinfo Ühing. Euroülikool, Keskkonnakaitse teaduskond, ökoloogia õppetool. Tallinn

Natura 2000 standardandmebaas; <http://natura2000.eea.europa.eu/#>. Vaadatud 01.10.2012.

Paal, J., 2004. Euroopas väärtustatud elupaigad Eestis. Eesti Keskkonnaministeerium.

Rammul, Ü., 2008. Eksperthinnang Naissaare looduspark uuendatud kaitse-eeskirja projektile. Tallinn

Tammekänd, I., Tammekänd J., 2005. Naissaare linnustiku inventuur 2005. SA KIK 2004. a looduskaitse projekt nr 160 "Saare linnustiku I kategooria kaitstavate liikide elupaikade kaardistamine" lõpparuanne. Pulgoja.

Truus, L., 2008. Naissaare rannad. Natura 2000 inventuur. Aruanne töövõtulepingule nr 1-11/56. Tallinn.

LISAD

LISA 1. NAISSAARE LOODUSPARGI KAITSE-EESKIRI JA TSONEERING

Vastu võetud 24.01.2001 nr 38
RT I 2001, 13, 60
jõustumine 03.02.2001

Määrus kehtestatakse «Kaitstavate loodusobjektide seaduse» § 5 lõike 4alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

(1) Naissaare looduspark (edaspidi kaitseala) on moodustatud Vabariigi Valitsuse 31. märtsi 1995. a määrusega nr 150 «Naissaarelooduspargi moodustamine ja kaitse-eeskirja kinnitamine» (RT I 1995, 41, 596; 1996, 14, 244; 1999, 86, 786) kaitse alla võetud kaitseala baasil. Kaitseala põhieesmärk on Naissaare looduskompleksi, hinnaliste maastikuelementide, kultuuripärandi ja rekreatsiooniväärtuste kaitse.

(2) Kaitseala maa-ala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele üheksaks sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks.

(3) Kaitseala ja selle vööndite piirid kantakse riiklikusse maakatastrisse.

§ 2. Kaitseala piir

(1) Kaitseala välispiir kulgeb Harju maakonnas Viimsi vallas mööda Naissaare rannajoont.

(2) Kaitseala ja selle vööndite piiride kirjeldus on koostatud Eesti Metsakorralduskeskuse Viimsi metskonna 1994. aasta puistuplaani (mõõtkava 1:20 000)alusel.

§ 3. [Kehtetu - RT I 2005, 71, 556 - jõust. 01.01.2006]

2. peatükk KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 4. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, korjata marju ja seeni kogu kaitseala maa-alal. Liikumine eramaal toimub vastavalt «Asjaõigusseadusele» (RT I 1993, 39, 590; 1999, 44, 509) ja «Kaitstavate loodusobjektide seadusele».

(2) Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud ainult kaitseala valitseja poolt selleks ettevalmistatud ja tähistatud paikades, välja arvatud õuemaal. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal.

(3) Rahvaürituste korraldamine kaitsealal selleks ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

(4) Kaitsealal on lubatud jahipidamine ulukite arvukuse reguleerimise eesmärgil.

§ 5. Keelatud tegevus

(1) Kaitsealal on keelatud jalgrattaga sõitmine väljaspool teid ja radu ning mootorsõidukitega liiklemine ja nende parkimine väljaspool selleks ettenähtud teid ja parklaid, välja arvatud teadusuuringutega seotud välitöödel, järelvalve- ja päästetöödel ning käesoleva määrusega lubatud metsatöödel.

(2) Kaitsealal on keelatud puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine.

(3) Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) kinnitada maakorralduskava;
- 2) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja pindala;
- 3) kehtestada detail- ja üldplaneeringut;
- 4) anda projekteerimistingimusi;
- 5) väljastada metsamajandamiskava;
- 6) rajada teid, õhuliine ja muid kommunikatsioone.

§ 6. Teadusuuringutega seotud välitööd

Teadusuuringutega seotud välitööd tehakse kaitsealal «Kaitstavate loodusobjektide seaduse» §-s 25 sätestatud korra alusel.

§ 7. Üksikobjekti kaitse

Kaitseala piiranguvööndis paikneva kaitstava looduse üksikobjektikaitset korraldatakse «Kaitstavate loodusobjektide seaduse» § 5 lõike 5 kohase kaitse-eeskirja alusel. Sihtkaitsevööndis paikneva kaitstava looduse üksikobjekti kaitset korraldatakse käesoleva määruse alusel.

§ 8. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja nõusoleku saamiseks käesolevas määruses ettenähtud juhtudel peab vastava loa taotleja või projekti või kava kooskõlastuse taotleja esitama kaitseala valitsejale kirjaliku taotluse.

(2) Kaitseala valitseja, lähtuvalt kaitseala kaitse-eesmärgist, vastab taotlusele kirjaliku nõusoleku ja vajaduse korral omapoolsete tingimuste esitamisega või motiveeritud keeldumisega nii taotlejale kui ka vastava loa andjale hiljemalt ühe kuu jooksul pärast taotluse saamist.

(3) Keskkonnamõju hindamise vajaduse korral on kaitseala valitsejal õigustaotlusele vastamist edasi lükata kuni ekspertiisiakti saamiseni, teavitades sellest nii nõusoleku taotlejat kui ka loa andjat.

(4) Kaitseala valitseja vaatab metsaraie taotluse läbi ja tulenevalt koosluse liigilise ning vanuselise mitmekesisuse säilitamise eesmärgist annab oma kirjaliku nõusoleku ja vajadusel omapoolsed tingimused või esitab motiveeritud keeldumise kümne päeva jooksul pärast taotluse saamist.

§ 9. Kaitseala piires asuva kinnisasja võõrandamine

«Vabariigi Valitsuse seaduse» § 44 lõike 2 alusel on kaitseala piires asuva kinnisasja võõrandamisel riigi esindajaks ostueesõiguse teostamisel keskkonnaminister, kellele teatatakse kinnisasja võõrandamisest «Asjaõigusseaduses» sätestatud korras.

3. peatükk SIHTKAITSEVÖÖND

§ 10. Vööndi kirjeldus

(1) Naissaare looduspargi sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on üheksa sihtkaitsevööndit:

1) Mustametsa luite sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad:

Viimsi vallas Viimsi metskonna kvartali 188 eraldised 1–13, 18–21, 26 ja 27 täielikult ning eraldiste 14, 15, 22, 28 ja 29 pinnasteest loode poole jääv osa;

2) Savikalda sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad:

Viimsi vallas Viimsi metskonna kvartali 193 eraldised 7, 9, 10, 36–38, 43–49 ja 51–54 ning kvartali 200 eraldised 5–7, 20, 33, 34 ja 37;

3) Järvsaares rannametsa sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad:

Viimsi vallas Viimsi metskonna kvartalid 190, 194 ja 195;

4) Kunila soo sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad:

Viimsi vallas Viimsi metskonna kvartalid 198, kvartali 199 eraldised 1, 2, 5, 7, 11, 12 täielikult ning eraldiste 15 ja 16 läänepoolsest pinnasteest lääne poole jääv osa;

5) Taani Kuninga aia sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad:

Viimsi vallas Viimsi metskonna kvartali 210 eraldised 20, 27, 29, 30 täielikult ning eraldiste 21, 26, 28 põlise riigimaa osa, kvartali 211 eraldised 13, 14, 17 ja 18, kvartali 217 eraldised 7–10, 15–17 ja 40, kvartali 218 eraldised 1–7, 10 ja 14–18 ning kvartali 224 eraldised 3, 5, 7, 8 ja 10–15;

6) Suurmäe sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad:

Viimsi vallas Viimsi metskonna kvartalid 206, 207, 208, 214 ja 215;

7) Bletkärr ja Sinkarka soo sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad:

Viimsi vallas Viimsi metskonna kvartalid 216, kvartalid 222 eraldised 1–9, 11–14 ja 17–21 täielikult ning eraldiste 10, 15, 16, 28 ja 31 pinnasteest põhja poole jääv osa ning kvartali 223 eraldised 1–26;

8) Storkärr soo sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad:

Viimsi vallas Viimsi metskonna kvartali 231 kõrgepingeliini trassist lõuna poole jääv osa;

9) Laanekuusiku sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad:

Viimsi vallas Viimsi metskonna kvartali 234 eraldised 1–17 ja 20.

§ 11. Tegevus sihtkaitsevööndis

Sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine, välja arvatud käesoleva määruse §-des 4, 6 ja 7 sätestatud lubatud tegevus. Kaitseala valitseja nõusolekuta on lisaks § 5 lõikes 3 sätestatud tegevustele keelatud:

- 1) hooldustööd kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks;
- 2) olemasolevate maaparandussüsteemide hooldustööd Taani Kuninga aia, Kunila soo, Savikalda ja Järvisaare rannametsa sihtkaitsevööndites;
- 3) puu- ja põõsarinde harvendamine Taani Kuninga aia, Kunila soo, Savikalda ja Järvisaare rannametsa sihtkaitsevööndites vastavalt kaitseesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas.

§ 12. Sihtkaitsevööndi metsa kaitse

Sihtkaitsevööndi metsa kaitse eesmärk on:

- 1) Mustametsa luite, Suurmäe, Bletkärru ja Sinkarka soo, Storkärru soo ja Laanekuusiku sihtkaitsevööndis – metsa ökosüsteemide areng üksnes loodusliku protsessina;
- 2) Taani Kuninga aia, Kunila soo, Savikalda ja Järvisaare rannametsa sihtkaitsevööndis – liikide mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

4. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 13. Vööndi kirjeldus

(1) Naissaare looduspargi piiranguvöönd on kaitseala majanduslikult kasutatav osa, kus majandustegevuses tuleb arvestada «Kaitstavate loodusobjektide seaduses» ning selle alusel käesolevas määruses kehtestatud tingimustega.

(2) Naissaare piiranguvööndisse kuulub kaitseala piires olev maa-ala, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

§ 14. Tegevus piiranguvööndis

(1) Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus, välja arvatud käesoleva määruse §-s 5 sätestatud keelatud tegevus. Samuti on keelatud:

- 1) maavarade ja maa-ainese kaevandamine, välja arvatud kruusliiva ja maa-ainese kaevandamine saaresisesteks vajadusteks varem kaevandamisega rikutud aladel: kvartali 197 keskosas, kvartali 227 kaguosas ja kvartali 193 põhjaosas, seadusega määratud korras;
- 2) väetiste ja mürkemikaalide kasutamine metsamaal ja looduslikul rohumaal;
- 3) uuendusraie, välja arvatud turberaie perioodiga vähemalt 40 aastat, kusjuures kaitseala valitsejal on koosluse liigilise ja vanuselise mitmekesisuse säilitamiseks õigus esitada nõudeid

turberaie liigi, raieaja, puidu kokku- ja väljaveo, raielangi puhastamise viiside ning puistu koosseisu ja täiuse osas;

4) jäätmete ladustamine, välja arvatud kodumajapidamises tekkinud tavajäätmete ladustamine kinnisasja piires kaitseala valitsejaga kooskõlastatud kohtades;

5) maaparandussüsteemide rajamine.

§ 15. Ehitustegevus piiranguvööndis

(1) Kaitseala valitseja nõusolekuta on piiranguvööndis keelatud uute ehitiste püstitamine.

(2) Ehitus on lubatud:

1) kvartalis 187 asuvas Virbi otsas, mis on määratud riigikaitse, metsavalve ja turismiteeninduse sihtotstarbega tiheasustusalaks, ning sadama ehitus vastavalt õigusaktidele. Mereäärse ehituskeeluvööndi laius on 50 m;

2) kvartali 189 lääneosas asuvas Jurka külas, mis on määratud suvitus- ja turismiteeninduse sihtotstarbega hajaasulaks. Mereäärse ehituskeeluvööndi laius on 200 m;

3) kvartali 193 põhjaosas asuvas Haldja külas, mis on määratud turismiteeninduse ja teaduskeskuse moodustamise sihtotstarbega tiheasustusalaks;

4) kvartalites 200 ja 211 asuvas Põhjakülas, mis on määratud suvitus- ja kaluriküla sihtotstarbega tiheasustusalaks, ning sadama ehitamine vastavalt kehtivatele õigusaktidele. Siit on välja arvatud sihtkaitsevööndisse määratud alad. Mereäärse ehituskeeluvööndi laius on 50 m;

5) kvartalites 212, 219, 225 ja 228 asuvas Väikeheinamaa külas, mis on määratud suvitus- ja kaluriküla sihtotstarbega hajaasulaks. Mereäärse ehituskeeluvööndi laius on 200 m;

6) Suursadama piirkonnas kogu kvartali 232 ulatuses. Piirkond on määratud teeninduse, elumumaa, info- ja tollikeskuse sihtotstarbega tiheasustusalaks;

7) kvartali 238 lääneosas asuvas Männiku külas, mis on määratud puhkajate ja turistide teenindamise ja tehnovõrkude teeninduskeskuse sihtotstarbega tiheasustusalaks;

8) kvartalites 233, 234 ja 237 asuvas Lõunakülas, mis on määratud suvitus- ja kaluriküla sihtotstarbega tiheasustusalaks, ning sadama ehitus vastavalt kehtivatele õigusaktidele. Mereäärse ehituskeeluvööndi laius on 50 m;

9) kvartalis 238 asuvas Hülgekari supelrannas, mis on määratud puhkajate teenindamise sihtotstarbega tiheasustusalaks. Hoonestusala on eraldiste 30, 31, 45 ja 49 territooriumil. Mereäärse ehituskeeluvööndi laius on 200 m;

10) kvartalites 220, 221, 226, 227 ja 230 asuval miiniladude territooriumil, mis on määratud tootmise ja ettevõtluse sihtotstarbega tiheasustusalaks.

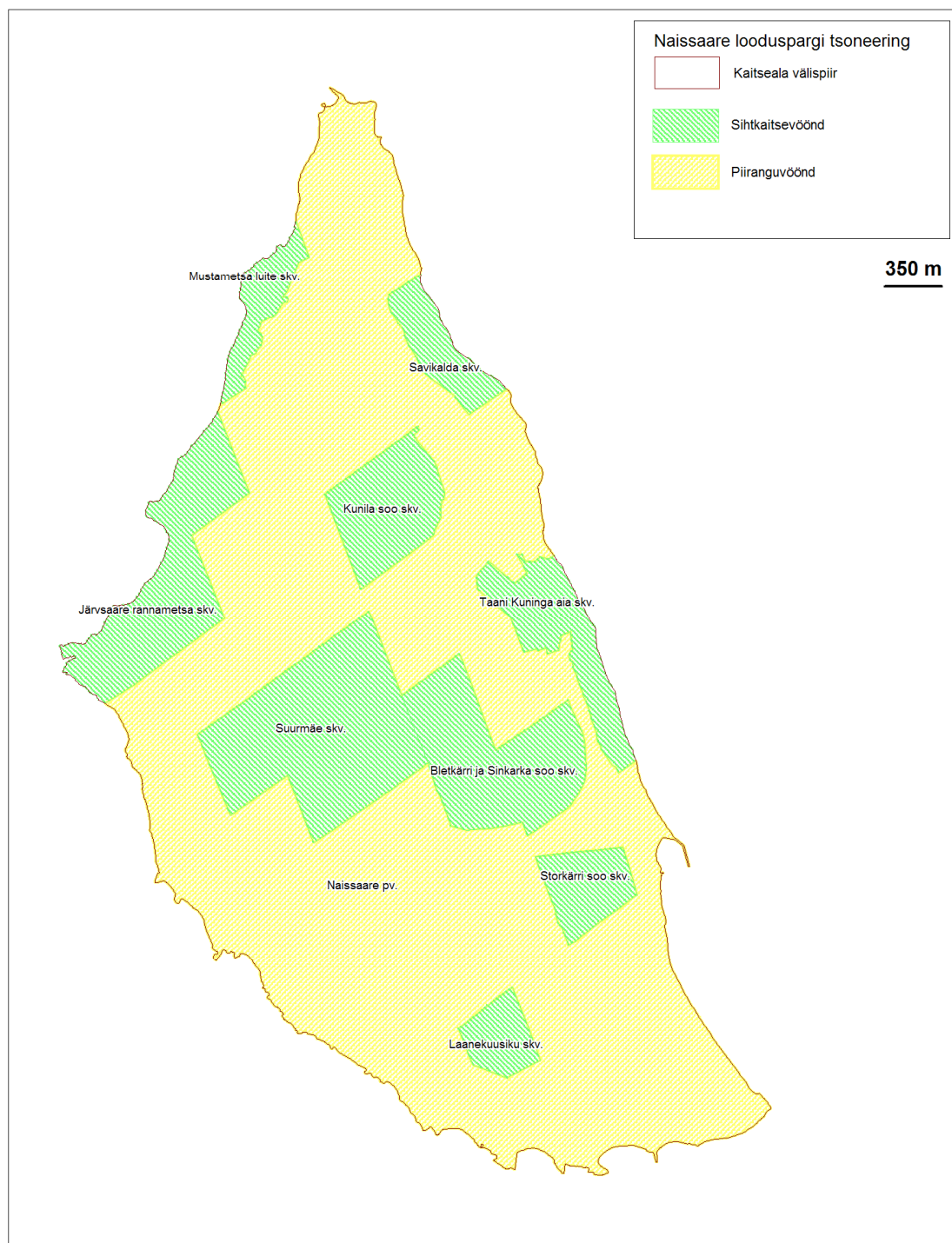
§ 16. Piiranguvööndi metsa kaitse

Piiranguvööndi metsa kaitse eesmärk on liikide mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

5. peatükk RAKENDUSSÄTE

§ 17. [käesolevast tekstist välja jäetud]

¹ Euroopa Ühenduste Nõukogu direktiivid 92/43/EMÜ (EÜT L 206, 21.05.1992) ja 79/409/EMÜ (EÜT L 103, 2.04.1979).

VABARIIGI VALITSUS

MÄÄRUS

Tallinn, Toompea

Naissaare looduspargi kaitse-eeskiri¹

Määrus kehtestatakse looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Naissaare looduspargi kaitse-eesmärk

(1) Naissaare looduspargi² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on kaitsta:

1) Naissaare looduslikke ja poollooduslikke kooslusi ning säilitada maastikuilmet;

2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ja loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on esmased rannavallid (1210)³, püsitaimestikuga kivirannad (1220), rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited – 2130*), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), puisniidud (6530*), vanad loodusmetsad (9010*), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*);

3) kaitsealuseid liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas, ja nende elupaiku. Need on merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*) ja valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*);

4) kaitsealust loomaliiki põhja-nahkhiirt (*Eptesicus nilssonii*) ja tema elupaiku;

5) kaitsealuseid seeneliike limatünnikut (*Sarcosoma globosum*) ja valget sirmikut (*Macrolepiota nymphaeum*).

(2) Kaitseala maa-ala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kuueks sihtkaitsevööndiks ja üheksaks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada looduskaitseseaduses sätestatud piiranguid käesolevas määruses ettenähtud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Harju maakonnas Viimsi vallas Naissaarel.

(2) Kaitseala välis- ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

§ 4. Kaitse alla võtmise ja piirangute põhjendused

Määruse seletuskirjas⁵ on esitatud põhjendused:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta;
- 3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;
- 4) kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piiride kulgemise kohta;
- 5) kaitsekorra kohta.

2. peatükk KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 5. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal.

(2) Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud kohtades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud ning õuemaal. Telkimine ja lõkke tegemine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohtades on lubatud järelevalve- ja päästetöödel ning kaitseala valitseja nõusolekul teadus- ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel.

(3) Kaitsealal on lubatud mootorsõidukiga sõitmine teedel ning jalgrattaga sõitmine teedel ja radadel. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, sealhulgas metsa- ja põllumajandustöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel, liinirajatiste hooldustöödel.

(4) Kaitsealal on lubatud jahipidamine 1. septembrist 14. veebruarini.

§ 6. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid;
- 3) kehtestada detail- ja üldplaneeringut;
- 4) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 5) anda projekteerimistingimusi;
- 6) anda ehitusluba;
- 7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks;
- 8) jahiulukeid lisaõõta.

§ 7. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

3. peatükk SIHTKAITSEVÖÖND

§ 8. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on kuus sihtkaitsevööndit:

- 1) Hülkari sihtkaitsevöönd;
- 2) Kivikangrute sihtkaitsevöönd;
- 3) Kunilamäe sihtkaitsevöönd;
- 4) Naissaare sihtkaitsevöönd;
- 5) Savikalda sihtkaitsevöönd;
- 6) Taani kuninga aia sihtkaitsevöönd.

§ 9. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

(1) Hülkari ja Naissaare sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on metsa- ja rannikukoosluste loodusliku arengu tagamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

(2) Kivikangrute sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on metsakoosluste ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

(3) Kunilamäe sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on metsakoosluste säilitamine ja taastamine, metsakoosluste liikide ja vanuse struktuuri hoidmine, rannikukoosluste säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

(4) Savikalda sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on metsa- ja rannikukoosluste säilitamine, maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

(5) Taani Kuninga aia sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on puisniitude säilitamine ja taastamine, vanade loodusemetsade, soostuvate ja soo-lehtmetsade ja rannikuelupaikade säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

§ 10. Lubatud tegevus

(1) Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine ning rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- 1) kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 2) Taani Kuninga aia sihtkaitsevööndis metsa- ja poollooduslike koosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile ning Savikalda, Kunilamäe ja Kivikangrute sihtkaitsevööndis metsakoosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile;
- 2) teede ja metsasihtide maapinna hooldus tulekaitse abinõuna;
- 3) tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitseala tarbeks;
- 4) tee või tehnovõrgurajatise püstitamine;
- 5) olemasolevate ehitiste hooldustööd.

§ 11. Vajalik tegevus

Taani kuninga aia sihtkaitsevööndi poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik heina niitmine, loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine.

§ 12. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisustega:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) adru varumine, välja arvatud kaitsealal asuva majapidamise tarbeks.

4. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 13. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on üheksa piiranguvööndit:

- 1) Haldja küla piiranguvöönd;
- 2) Jurka küla piiranguvöönd;
- 3) Kunilamäe piiranguvöönd;
- 4) Lõunaküla piiranguvöönd;
- 5) Naissaare piiranguvöönd;
- 6) Noodamajaranna piiranguvöönd;
- 7) Põhjaküla piiranguvöönd;
- 8) Virbi piiranguvöönd;
- 9) Väikeheinamaa küla piiranguvöönd.

§ 14. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse, maastikuilme ja rannikuelupaikade säilitamine ning ohustatud ja haruldaste liikide elupaikade kaitse.

§ 15. Lubatud tegevus

Piiranguvööndis on lubatud:

- 1) majandustegevus, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisustega;
- 2) kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas ning kaitseala valitseja nõusolekul rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas;
- 3) kaitseala valitseja nõusolekul lageraie kuusikutes langi pindalaga kuni 1 ha ning turberaie häilraiena.

§ 16. Ehitustegevus piiranguvööndis

Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

- 1) rajatise püstitamine Haldja küla, Jurka küla, Kunilamäe, Lõunaküla, Naissaare, Põhjaküla, Virbi ja Väikeheinamaa piiranguvööndis;
- 2) rajatise ja väikeehitise püstitamine kaitseala tarbeks Noodamajaranna piiranguvööndis mitte lähemale kui 200 meetrit rannajoonest;
- 3) hoonete püstitamine Haldja küla piiranguvööndis;
- 4) hoonete püstitamine ajaloolistes ehituskohtades Väikeheinamaa ja Lõunaküla piiranguvööndis mitte lähemale kui 50 meetrit põhikaardile kantud rannaastangu servast;
- 5) hoonete püstitamine ajaloolistes ehituskohtades Jurka küla, Virbi ja Põhjaküla piiranguvööndis mitte lähemale kui 50 meetrit rannajoonest;
- 6) hoonete püstitamine Naissaare piiranguvööndis Sadama katastriüksusel (89001:001:0048) ja ülejäänud piiranguvööndi ulatuses mitte lähemale kui 50 meetrit rannajoonest.

§ 17. Keelatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) uue maaparandussüsteemi rajamine, välja arvatud Väikeheinamaa küla piiranguvööndis üksikkraavide taastamine ja rajamine kaitseala valitseja nõusolekul;
- 2) maavara kaevandamine, välja arvatud liiva ja kruusa võtmine saaresisesteks vajadusteks Kunilamäe ja Naissaare piiranguvööndis kaitseala valitseja nõusolekul ning liiva ja kruusa võtmine oma kinnistu piires isiklikus majapidamises kasutamise eesmärgil;
- 3) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine;
- 4) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 5) biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine, välja arvatud põllu- ja õuemaal.

(2) Piiranguvööndis on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

5. peatükk

LÕPPSÄTTED

§ 18 Määruse rakendamine

Enne käesoleva määruse jõustumist kehtestatud detailplaneeringu alusel on ehitiste püstitamine piiranguvööndis lubatud detailplaneeringu kohaselt.

§ 19. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 20. Määruse kehtetuks tunnistamine

Vabariigi Valitsuse 24. jaanuari 2001. a määrus nr 38 „Naissaare looduspargi kaitse-eeskiri” tunnistatakse kehtetuks.

§ 21. Menetluse läbiviimine

Naissaare looduspargi kaitse-eeskirja kehtestamise menetlus viidi läbi keskkonnaministri 8. juuli 2009. a käskkirjaga nr 1097 algatatud haldusmenetluses, mille ülevaade koos ärakuulamise tulemustega on esitatud käesoleva määruse seletuskirjas.

§ 22. Vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, osas, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist.

¹ EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).

² Kaitseala on moodustatud Vabariigi Valitsuse 31. märtsi 1995. a määrusega nr 150 „Naissaare looduspargi moodustamine ja kaitse-eeskirja kinnitamine” kaitse alla võetud kaitseala baasil ja nimetatud looduspargiks Vabariigi Valitsuse 24. jaanuari 2001. a määrusega nr 38 „Naissaare looduspargi kaitse-eeskiri”. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktist 247 hõlmab kaitseala Naissaare loodusala, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ lisale I. Tärmiga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴ Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on kantud määruse lisas esitatud kaardile, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (möötkava 1:10 000) ja maakatastri andmeid. Kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris (<http://register.keskkonnainfo.ee>) ning maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

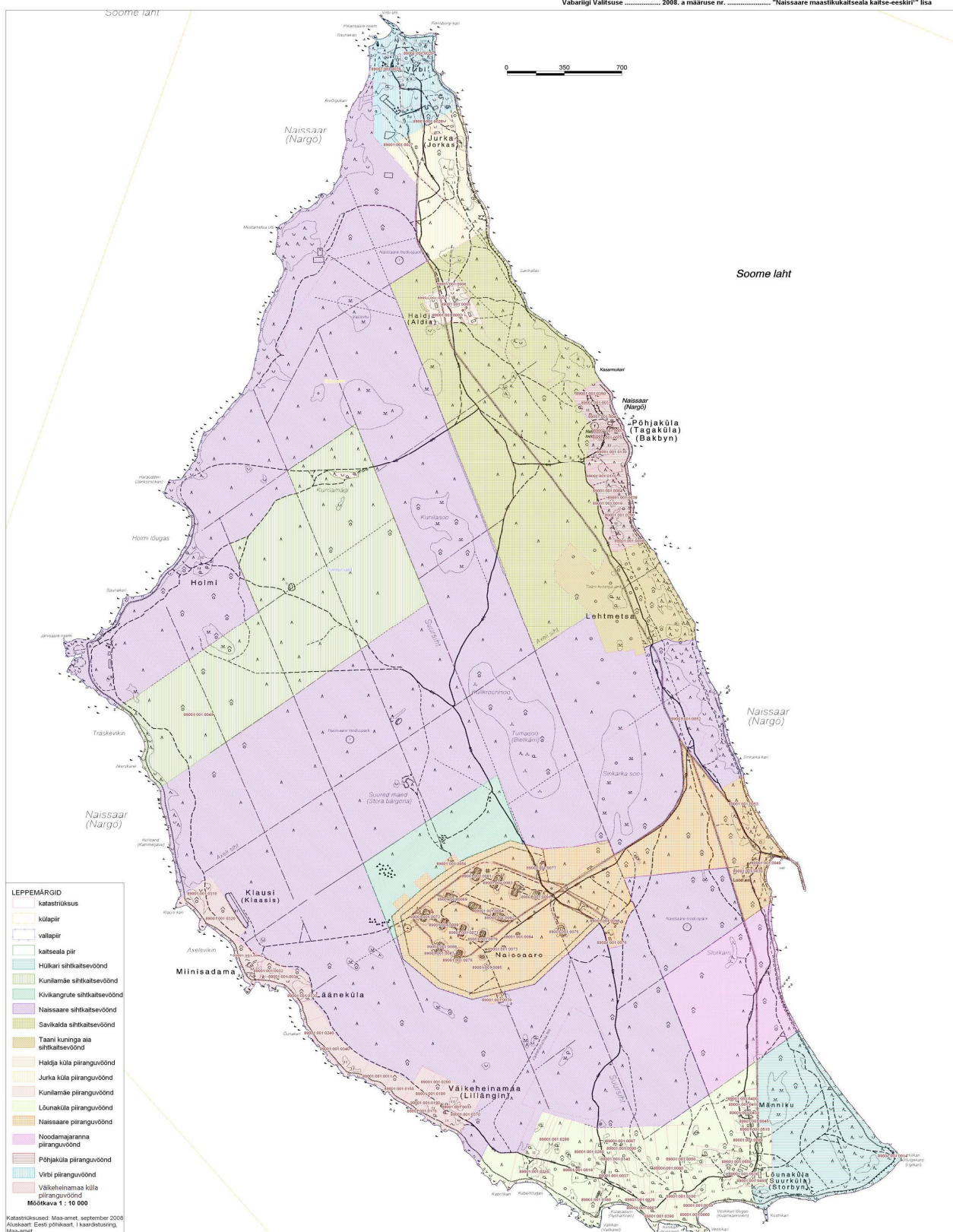
⁵ Seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi kodulehel www.envir.ee.

Taavi Rõivas
Peaminister

Marko Pomerants
Keskkonnaminister

Heiki Loot
Riigisekretär

Lisa. Naissaare looduspark

LISA 3. NAISSAARE LOODUSPARGI VÄÄRTUSTE KOONDTABEL

Jrk	Väärtus	Kaitse-eesmärk 30 a perspektiivis	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks
ELUSTIK					
2.1.1.1.	Merikotkas	Vähemalt 1 merikotka paari edukas pesitsemine alal, looduslike elupaikade ja toitumisalade säilimine	Pesitsusaegne häirimine toitumisaladel	Pesitsusperioodil KKI ja RMK loodusvahi kontrollkäigud saarel	Vähemalt 1 merikotka paari edukas pesitsemine alal, looduslike elupaikade ja toitumisalade säilimine
				Iga-aastane merikotka pesitsusedukuse seire	
2.1.1.2.	Karvasjalg-kakk	Vähemalt 3 karvasjalg-kaku paari pesitsemine alal, looduslike elupaikade säilimine	Info puudumine kaitse-eesmärgiks oleva liigi seisundist alal	Liigi tulemusseire 5-aastase seiresammuga	Vähemalt 3 karvasjalg-kaku paari pesitsemine alal, looduslike elupaikade säilimine
2.1.1.3.	Valgeselg-kirjurähn	Valgeselg-kirjurähni pesitsemine kaitsealal, liigile sobivate elupaikade leviku ja seisundi säilitamine	Info puudumine kaitse-eesmärgiks oleva liigi seisundist alal.	Liigi tulemusseire 5-aastase seiresammuga	Valgeselg-kirjurähni pesitsemine kaitsealal, liigile sobivate elupaikade leviku ja seisundi säilitamine
2.1.2.1.	Põhja-nahkhiir	Põhja-nahkhiire asurkonna soodsa seisundi säilimine,	Andmed põhja-nahkhiire levikust ja seisundist saarel on 10.	Liigi leviku ja seisundi täpsustamine	Põhja-nahkhiire asurkonna soodsa seisundi säilimine, elupaikade soodsa seisundi

		elupaikade soodsa seisundi tagamine	aasta tagused ja ei pruugi olla enam aktuaalsed.		tagamine
			Poegimis- ja talvitumiskolooniate teadmatusest tulenev tahtmatu häirimine	Liigi leviku ja seisundi täpsustamine	
			Käsitiivaliste leviku ja liigilise mitmekesisuse andmete puudulikkus	Käsitiivaliste liigilise koosseisu ja leviku täpsustamine.	
2.1.3.1.	Limatünnik	Limatünniku esinemine vähemalt kahes leiukohas, kasvukohtade soodsa seisundi säilimine	Limatünniku kasvukoht asub piiranguvööndis, kus on lubatud majandustegevus	Liigi kaitset teostatakse läbi elupaikade kaitse	Limatünniku esinemine vähemalt kahes leiukohas, kasvukohtade soodsa seisundi säilimine
			Kasvukoha hävimine	Lageraie vältimine liigi kasvukohas, raie ainult külmunud pinnasega	
			Info puudumine kaitse-eesmärgiks oleva liigi seisundist alal	Liigi kasvukohtade täpsustamine ja seire kokku kolmel korral 10 aasta jooksul maikuu alguses vastavalt liigieksperti otsusele, lähtudes liigi jaoks sobivatest kliimatilistest tingimustest ja liigi populatsiooni dünaamikast Mandri-Eestis	
2.1.3.2.	Valge sirmik	Valge sirmiku esinemine vähemalt ühes leiukohas, kasvukoha soodsa seisundi säilimine	Liigi kasvukoht asub piiranguvööndis, kus on lubatud majandustegevus	Liigi kaitset teostatakse läbi elupaiga kaitse	Valge sirmiku esinemine vähemalt ühes leiukohas, kasvukoha soodsa seisundi säilimine
			Kasvukoha hävimine	Lageraie vältimine liigi	

				kasvukohas, raie ainult külmunud pinnasega	
			Info puudumine kaitse-eesmärgiks oleva liigi seisundist alal	Liigi kasvukohtade täpsustamine ja seire kokku kolmel korral 10 aasta jooksul vastavalt liigieksperti otsusele, lähtudes liigi jaoks sobivatest kliimatilistest tingimustest ja liigi populatsiooni dünaamikast Mandri-Eestis	
KOOSLUSED					
2.2.1.1.	Eelluited (2110)	Eelluidete elupaigatüüp on alal esindatud 11,3 ha ja soodsas seisundis, esinduslikkusega vähemalt B.	Neutraalne mõjutegur on looduslik dünaamika rannikuelupaikade kujunemisel ja üleminekul ning ilmastikuolud (nt tormid, tuulekanne, merevee mõju) Ebaseaduslik lõkketegemine ja telkimine Mootor- ja maastikusõidukitega liiklemine Ebaseaduslik ehitustegevus	Külastuskorralduse planeerimine. Ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine. Järelevalve tõhustamine.	Eelluidete elupaigatüüp on alal esindatud 11,3 ha ja soodsas seisundis, esinduslikkusega vähemalt B.
2.2.1.2.	Esmased rannavallid (1210)	Esmaste rannavallide elupaigatüüp on alal esindatud 1,8 ha ja	Neutraalne mõjutegur on looduslik dünaamika rannikuelupaikade	Külastuskorralduse planeerimine	Esmaste rannavallide elupaigatüüp on alal esindatud 1,8 ha ja soodsas

		soodsas seisundis esinduslikkusega vähemalt B.	kujunemisel ja üleminekul ning ilmastikuolud (nt tormid, tuulekanne, merevee mõju)	Ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine	seisundis, esinduslikkusega vähemalt B.
				Järelevalve tõhustamine	
			Ebaseaduslik lõkketegemine ja telkimine		
			Mootor- ja maastikusõidukitega liiklemine		
			Ebaseaduslik ehitustegevus		
2.2.1.3.	Püsitaimestikuga kivrannad (1220)	Püsitaimestikuga kivrannade elupaigatüüp on alal 1,27 hektaril esindatud C esinduslikkusega.	Neutraalne mõjutegur on looduslik dünaamika rannikuelupaikade kujunemisel ja üleminekul ning ilmastikuolud (nt tormid, tuulekanne, merevee mõju)	Külastuskorralduse planeerimine	Püsitaimestikuga kivrannade elupaigatüüp on alal 1,27 hektaril esindatud C esinduslikkusega.
				Ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine	
				Järelevalve tõhustamine	
			Ebaseaduslik lõkketegemine ja telkimine		
			Mootor- ja maastikusõidukitega liiklemine		
			Ebaseaduslik ehitustegevus		
2.2.1.4.	Rannaniidud (1630*)	Rannaniidu elupaigatüüp on alal 4,7 hektaril esindatud	Neutraalne mõjutegur on looduslik dünaamika rannikuelupaikade	Külastuskorralduse planeerimine	Rannaniidu elupaigatüüp on alal 4,7 hektaril esindatud B

		B esinduslikkusega.	kujunemisel ja üleminekul ning ilmastikuolud (nt tormid, tuulekanne, merevee mõju)	Ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine	esinduslikkusega.
				Järelevalve tõhustamine	
			Ebaseaduslik lõkketegemine ja telkimine		
			Mootor- ja maastikusõidukitega liiklemine		
			Ebaseaduslik ehitustegevus		
2.2.1.5.	Püsitaimestikuga liivarannad (1640)	Püsitaimestuga liivarandade elupaigatüüp on alal 1,3 ha esindatud B esinduslikkusega ja 2,2 ha C esinduslikkusega	Neutraalne mõjutegur on looduslik dünaamika rannikelupaikade kujunemisel ja üleminekul ning ilmastikuolud (nt tormid, tuulekanne, merevee mõju)	Külastuskorralduse planeerimine	Püsitaimestuga liivarandade elupaigatüüp on alal 1,3 ha esindatud B esinduslikkusega ja 2,2 ha C esinduslikkusega.
				Ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine	
				Järelevalve tõhustamine	
			Ebaseaduslik lõkketegemine ja telkimine		
			Mootor- ja maastikusõidukitega liiklemine		
			Ebaseaduslik ehitustegevus		
2.2.1.6.	Liikuvad rannikuluided e valged luided (2120)	Liikuvate rannikuluidete elupaigatüüp on alal	Neutraalne mõjutegur on looduslik dünaamika rannikelupaikade	Külastuskorralduse planeerimine	Liikuvate rannikuluidete elupaigatüüp on alal esindatud 3,2 ha B

		esindatud 3,2 ha B esinduslikkusega ja 8,1 C esinduslikkusega.	kujunemisel ja üleminekul ning ilmastikuolud (nt tormid, tuulekanne, merevee mõju)	Ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine	esinduslikkusega ja 8,1 C esinduslikkusega
				Järelevalve tõhustamine	
			Ebaseaduslik lõkketegemine ja telkimine		
			Mootor- ja maastikusõidukitega liiklemine		
			Ebaseaduslik ehitustegevus		
2.2.1.7.	Hallid luited e kinnistunud rannikuluided (2130)	Hallide luidete elupaigatüüp on alal esindatud 23,5 ha A esinduslikkusega ja 7,2 ha B esinduslikkusega.	Neutraalne mõjutegur on looduslik dünaamika rannikelupaikade kujunemisel ja üleminekul ning ilmastikuolud (nt tormid, tuulekanne, merevee mõju)	Külastuskorralduse planeerimine	Hallide luidete elupaigatüüp on alal esindatud 23,5 ha A esinduslikkusega ja 7,2 ha B esinduslikkusega.
				Ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine	
				Järelevalve tõhustamine	
			Ebaseaduslik lõkketegemine ja telkimine		
			Mootor- ja maastikusõidukitega liiklemine		
			Ebaseaduslik ehitustegevus		
2.2.1.8.	Metsastunud luited (2180)	Metsastunud luidete elupaigatüüp on alal esindatud 21,3 ha B	Neutraalne mõjutegur on looduslik dünaamika rannikelupaikade	Külastuskorralduse planeerimine	Metsastunud luidete elupaigatüüp on alal esindatud 21,3 ha B

		esinduslikkusega 22,1 ha ja C esinduslikkusega.	kujunemisel ja üleminekul ning ilmastikuolud (nt tormid, tuulekanne, merevee mõju)	Ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine	esinduslikkusega.
				Järelevalve tõhustamine	
			Metsastunud luited on kuivad ja seetõttu tuleohtlikud		
			Ebaseaduslik lõkketegemine ja telkimine		
			Mootor- ja maastikusõidukitega liiklemine		
2.2.1.9.	Niisked luitenõod (2190)	Niisked luitenõod on alal esindatud vähemalt ühel hektaril esinduslikkusega B.	Neutraalne mõjutegur on looduslik dünaamika rannikuelupaikade kujunemisel ja üleminekul ning ilmastikuolud (nt tormid, tuulekanne, merevee mõju)	Külastuskorralduse planeerimine	Niisked luitenõod on alal esindatud vähemalt ühel hektaril esinduslikkusega B.
				Ebaseaduslike lõkke- ja telkimiskohtade likvideerimine	
				Järelevalve tõhustamine	
			Ebaseaduslik lõkketegemine ja telkimine		
			Mootor- ja maastikusõidukitega liiklemine		
2.2.2.	Puisniit (6530*)	Puisniidu elupaik on alal 8,5 hektaril B	Hooldamise järjepidevuse	Puisniidu iga-aastane hooldamine, või	Puisniidu elupaik on alal 8,5 hektaril B

		esinduslikkusega esindatud	katkemine	vähemalt üle-aastane hooldamine	esinduslikkusega esindatud
			Puistu on kohati liiga tihe ja valdavalt metsataimestikuga	Võsaraie ja puistu hõrendamine, noorte puude suurem väljaraie ja valgustingimuste parandamine liigirikkuse tõstmiseks	
			Haab annab rohket järelkasvu	Haabade väljaraie	
			Niite mahajätmine tekitab tiheda viltja kulukihi ja halvendab valgustingimusi ning takistab taimede kasvu	Niite koristamine	
2.2.3.1.	Vanad loodusmetsad (9010*)	Vanade loodusmetsade elupaigatüüp on kaitsealal säilinud soodsas seisundis 778 ha, elupaigatüübi seisund on paranenud	Korrektsete ja uute inventuuriandmete puudumine	Inventuuri läbiviimine elupaiga levikuandmete ja seisundi täpsustamiseks	Vanad loodusmetsad on kaitsealal säilinud soodsas seisundis 778 ha, elupaigatüübi seisund on jäänud vähemalt samale tasemele. Elupaiga levikuandmed ja seisund on täpsustatud metsainventuuri käigus.
2.2.3.2.	Soostuvad- ja soolehtmetsad (9080*)	Elupaiga esinemine vähemalt 45 ha suurusel alal esinduslikkusega B (hea).	Korrektsete ja uute inventuuriandmete puudumine	Inventuuri läbiviimine elupaiga levikuandmete ja seisundi täpsustamiseks	Elupaiga esinemine vähemalt 45 ha suurusel alal esinduslikkusega C (keskmine). Elupaiga levikuandmed ja seisund on täpsustatud metsainventuuri

					käigus.
2.2.3.3.	Siirdesoo- ja rabametsad (91D0*)	Elupaiga esinemine vähemalt 75 ha suurusel alal esinduslikkusega B (hea). Elupaiga levikuandmed ja seisund on täpsustatud.	Korrektsete ja uute inventuuriandmete puudumine	Inventuuri läbiviimine elupaiga levikuandmete ja seisundi täpsustamiseks	Elupaiga esinemine vähemalt 75 ha suurusel alal esinduslikkusega B (hea). Elupaiga levikuandmed ja seisund on täpsustatud metsainventuuri käigus
ÜKSIKOBJEKTID					
2.3.1.	Järvesaare kuusk	Järvesaare kuusk ja tema kasvukoht on säilinud ning heas seisundis	Uuendatud kaitse-eeskirja eelnõuga on kasvukoht tsoneeritud sihtkaitsevööndisse Kehtiva kaitse-eeskirja järgi asub kasvukoht piiranguvööndis, kus metsamajanduslik tegevus võib ohustada	Ei vaja aktiivset kaitsekorraldust Sihtkaitsevööndi kaitserеžiimi kehtestamine Vajadusel üksikobjekti tähise uuendamine	Järvesaare kuusk ja tema kasvukoht on säilinud ning heas seisundis
2.3.2.	Kunila mäe mänd	Kunila mäe mänd ja tema kasvukoht on säilinud ning soodsas seisundis	Uuendatud kaitse-eeskirja eelnõuga on kasvukoht tsoneeritud sihtkaitsevööndisse Kehtiva kaitse-eeskirja järgi asub kasvukoht piiranguvööndis, kus metsamajanduslik tegevus võib ohustada	Ei vaja aktiivset kaitsekorraldust Sihtkaitsevööndi kaitserеžiimi kehtestamine Vajadusel üksikobjekti tähise uuendamine	Kunila mäe mänd ja tema kasvukoht on säilinud ning soodsas seisundis
2.3.3	Lehtmetsa rändrahn	Lehtmetsa rändrahn on säilinud soodsas seisundis	Lehtmetsa rändrahnu ümbruse võsastumine ja rahnule avaneva vaate kadumine	Hooldustööd rändrahnu ümbruse korrastamiseks. Rahnu ümbruse võsast puhastamine vähemalt 5 m ulatuses ja	Lehtmetsa rändrahn on säilinud soodsas seisundis

				ümbritseva ala niitmine.	
2.3.4.	Põlendiku kivi	Põlendiku kivi on säilinud soodsas seisundis	-	Aktiivset kaitsekorralduslikku tegevust ei vaja; vajadusel tähise uuendamine	Põlendiku kivi on säilinud soodsas seisundis
PÄRANDKULTUUR					
2.4.1.	Kultuuriloolised objektid	Kultuurilooliste objektide väärtuse, seisundi, hooldus- ja tähistamisvajaduse väljaselgitamine ning Naissaare piirkonnale iseloomulike objektide säilimine, eksponeerimine ja tutvustamine kaitseala külastajatele. Külastajate teavitamine nende objektide rollist Eesti ajaloos.	Paljud objektid on kultuurimälestistena riikliku kaitse all Objektide hävimine, unustusse vajumine Objektide seisundi halvenemise ja sellest info puudumise tagajärjel objektide muutumine külastajatele ohtlikuks Ülevaate puudumine objektidest, nende väärtuslikkusest, seisundist, hooldustööde ja tähistamise vajalikkusest	Kultuurilooliste objektide inventuuri teostamine, et otsustada millised objektid vajavad hooldust ja eksponeerimist saare külastajatele ning millised objektid on vähemväärtuslikud või tuleks üldse likvideerida, kuna kvalifitseeruvad pigem vanametalliks ja jäätmeteks. Objektide hooldus ja tähistamine	Kultuurilooliste objektide väärtuse, seisundi, hooldus- ja tähistamisvajadus on väljaselgitatud ning Naissaare piirkonnale iseloomulikud kultuuriloolised objektid on kaitseala külastajatele eksponeeritud ja neid tutvustatakse. Külastajad on teavitatud nende objektide rollist Eesti ajaloos.

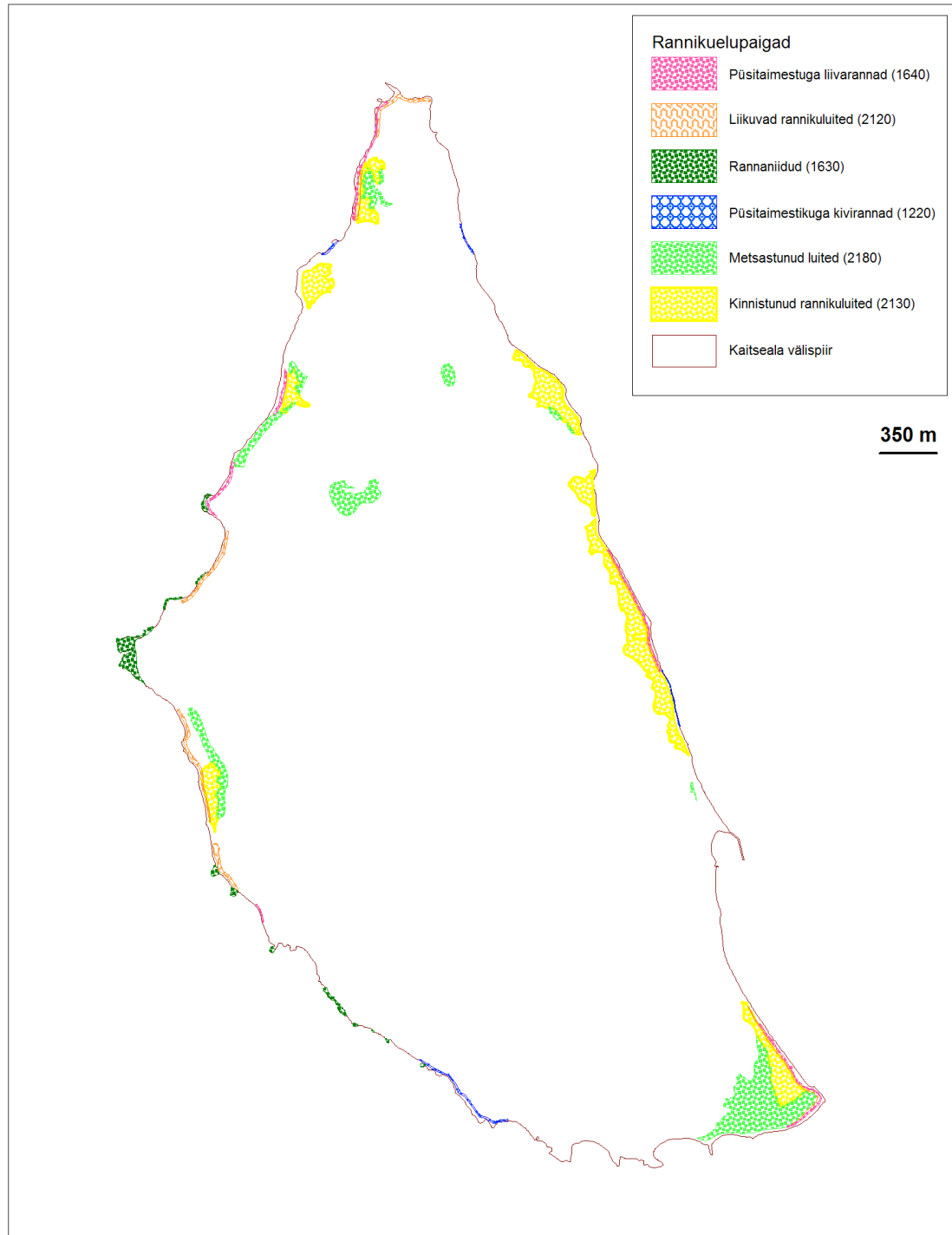
2.4.2.	Naissaare tähtkants	Naissaare tähtkants on säilinud, hooldatud ja eksponeeritud vähemalt 3,5 ha ulatuses	Objekti kinnikasvamine ja looduses kadumine	Objekti taastamine ja hooldus	Naissaare tähtkants on säilinud, hooldatud ja eksponeeritud vähemalt 3,5 ha ulatuses.
				Objekti eksponeerimine	

LISA 4. NAISSAARE SEIREJAAMAD JA MÕÕTEKOHAD

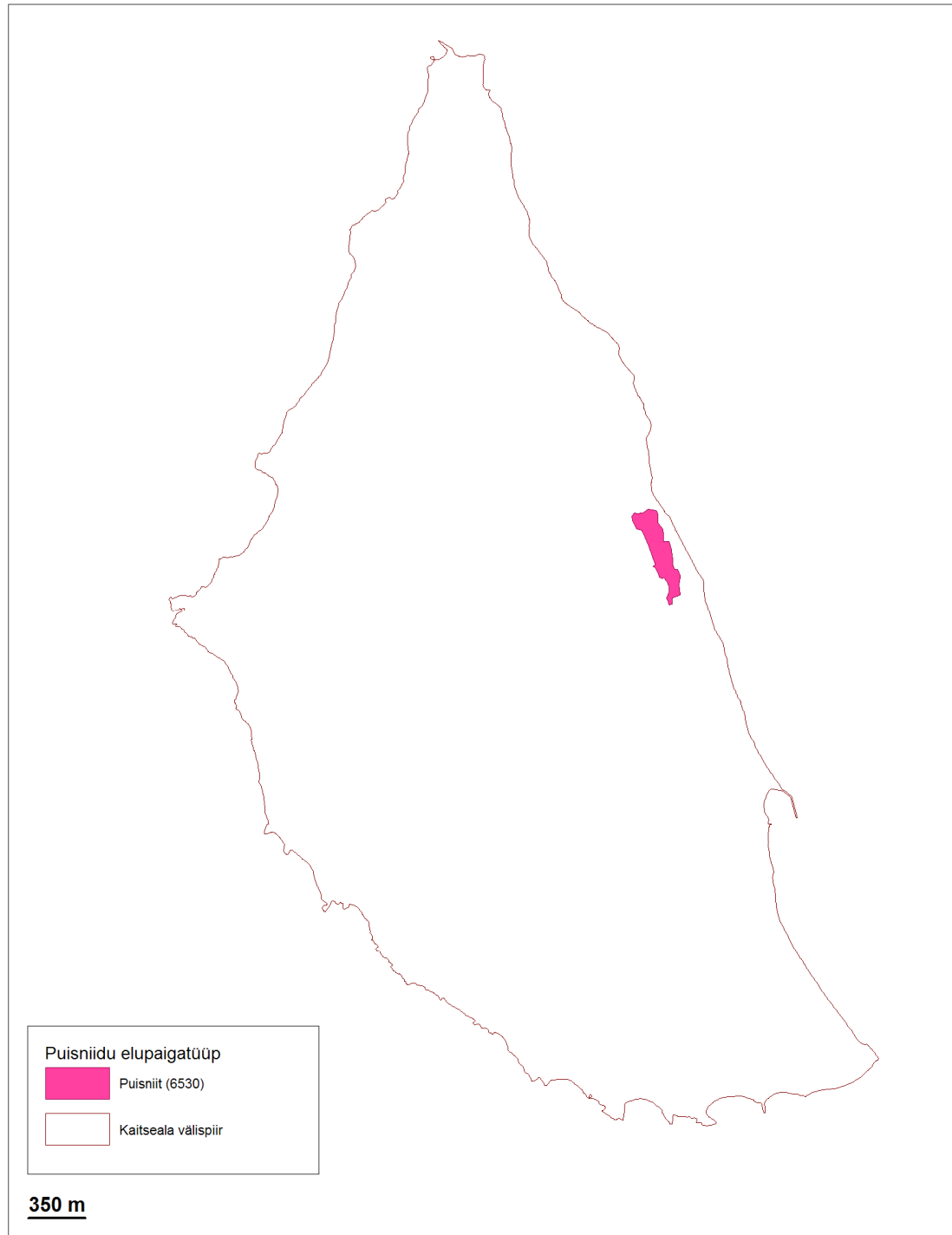
Nimi	Objekti tüüp	KR kood	Allprogramm
Naissaare	seirejaam või seireala	SJA5798000	Kaitsealuste seeneliikide seire
Naissaar	seirejaam või seireala koos andmetega	SJA3320000	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
Naissaar	seirejaam või seireala	SJA4793000	Rannikumaastikud
Naissaare I maastikuprofiil	mõõtekoht	SJA4793001	Rannikumaastikud
Naissaare II maastikuprofiil	mõõtekoht	SJA4793003	Rannikumaastikud
Naissaare III maastikuprofiil	mõõtekoht	SJA4793002	Rannikumaastikud
Naissaare I (Savikallas)	seirejaam või seireala	SJA4670000	Mererannikute seire
Naissaare I (Savikallas): profiil nr 1	mõõtekoht	SJA4670001	Mererannikute seire
Naissaare I (Savikallas): profiil nr 2	mõõtekoht	SJA4670002	Mererannikute seire
Naissaare I (Savikallas): profiil nr 3	mõõtekoht	SJA4670003	Mererannikute seire
Naissaare I (Savikallas): profiil nr 4	mõõtekoht	SJA4670004	Mererannikute seire
Naissaare I (Savikallas): profiil nr 5	mõõtekoht	SJA4670005	Mererannikute seire
Naissaare I (Savikallas): profiil nr 6	mõõtekoht	SJA4670006	Mererannikute seire
Naissaare I (Savikallas): profiil nr 7	mõõtekoht	SJA4670007	Mererannikute seire
Naissaare I (Savikallas): profiil nr 8	mõõtekoht	SJA4670008	Mererannikute seire
Naissaare II (Loode)	seirejaam või seireala	SJA5719000	Mererannikute seire
Naissaare II (Loode): profiil nr 0	mõõtekoht	SJA5719001	Mererannikute seire
Naissaare II (Loode): profiil nr 1	mõõtekoht	SJA5719002	Mererannikute seire
Naissaare II (Loode): profiil nr 2	mõõtekoht	SJA5719003	Mererannikute seire
Naissaare II (Loode): profiil nr 3	mõõtekoht	SJA5719004	Mererannikute seire
Naissaare II (Loode): profiil nr 4	mõõtekoht	SJA5719005	Mererannikute seire
Naissaare II (Loode): profiil nr 5	mõõtekoht	SJA5719006	Mererannikute seire

Naissaare II (Loode): profiil nr 6	mõõtekoht	SJA5719007	Mererannikute seire
Naissaare III (Sadama)	seirejaam või seireala	SJA0739000	Mererannikute seire
Naissaare III (Sadama): profiil nr 1	mõõtekoht	SJA0739001	Mererannikute seire
Naissaare III (Sadama): profiil nr 2	mõõtekoht	SJA0739002	Mererannikute seire
Naissaare III (Sadama): profiil nr 3	mõõtekoht	SJA0739003	Mererannikute seire
Naissaare III (Sadama): profiil nr 4	mõõtekoht	SJA0739004	Mererannikute seire
Naissaare III (Sadama): profiil nr 5	mõõtekoht	SJA0739005	Mererannikute seire
Naissaare III (Sadama): profiil nr 6	mõõtekoht	SJA0739006	Mererannikute seire
Naissaare III (Sadama): profiil nr 7	mõõtekoht	SJA0739007	Mererannikute seire
Naissaare III (Sadama): profiil nr 8	mõõtekoht	SJA0739008	Mererannikute seire
Naissaare III (Sadama): profiil nr 10	mõõtekoht	SJA0739010	Mererannikute seire
Naissaare IV (Mādasadama)	seirejaam või seireala	SJA9608000	Mererannikute seire
Naissaare IV (Mādasadama): profiil nr 1	mõõtekoht	SJA9608001	Mererannikute seire
Naissaare IV (Mādasadama): profiil nr 2	mõõtekoht	SJA9608002	Mererannikute seire
Naissaare IV (Mādasadama): profiil nr 3	mõõtekoht	SJA9608003	Mererannikute seire
Naissaare IV (Mādasadama): profiil nr 4	mõõtekoht	SJA9608004	Mererannikute seire
Naissaare IV (Mādasadama): profiil nr 5	mõõtekoht	SJA9608005	Mererannikute seire
Naissaare IV (Mādasadama): profiil nr 6	mõõtekoht	SJA9608006	Mererannikute seire
Naissaare IV (Mādasadama): profiil nr 7	mõõtekoht	SJA9608007	Mererannikute seire
Naissaare IV (Mādasadama): profiil nr 8	mõõtekoht	SJA9608008	Mererannikute seire
14113	seirejaam või seireala	SJA7564000	Põhjavee tugivõrgu seire/ülevaateseire

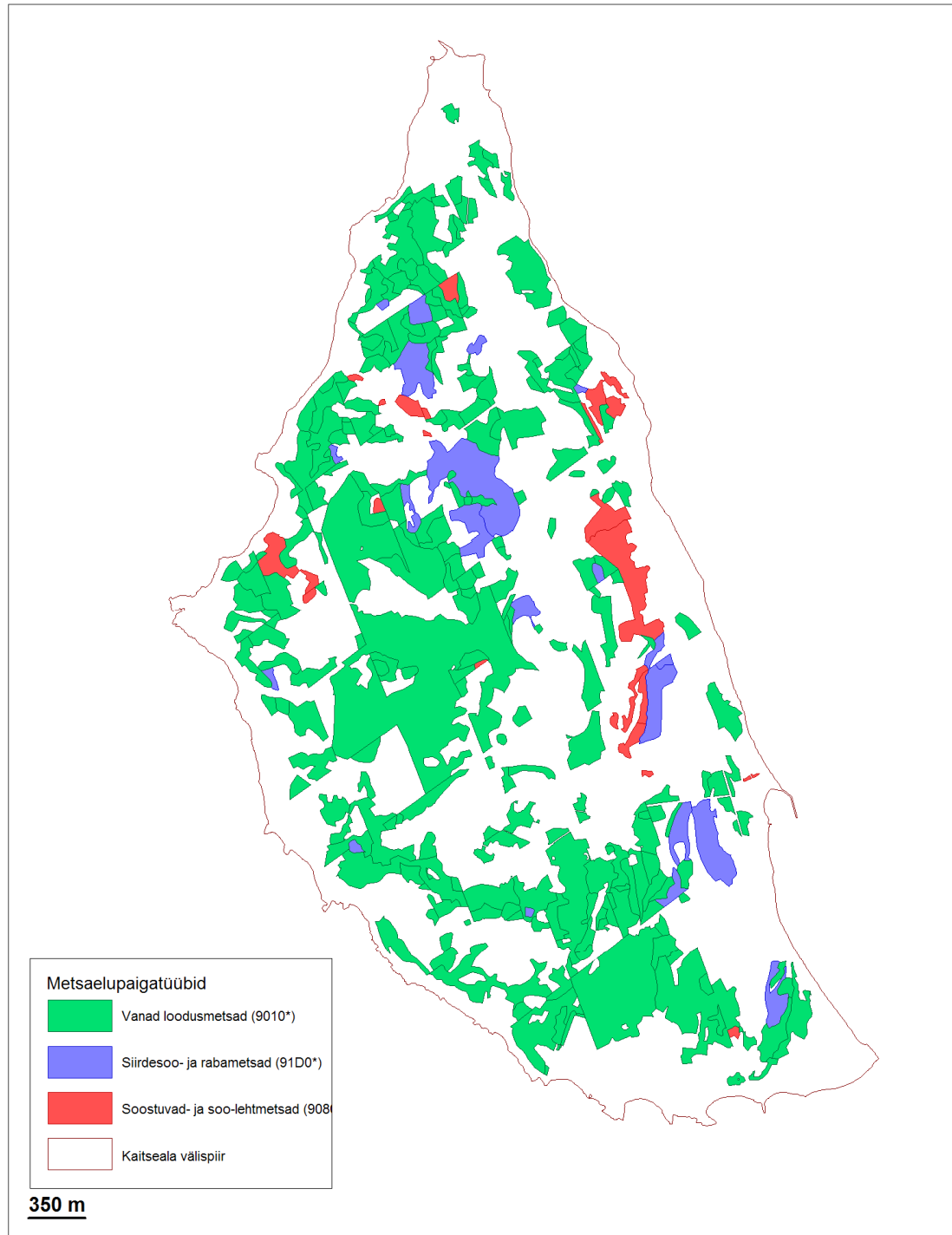
LISA 5. NAISSAARE LOODUSPARGIS ESINEVATE RANNIKUELUPAIKADE LEVIKUKAART

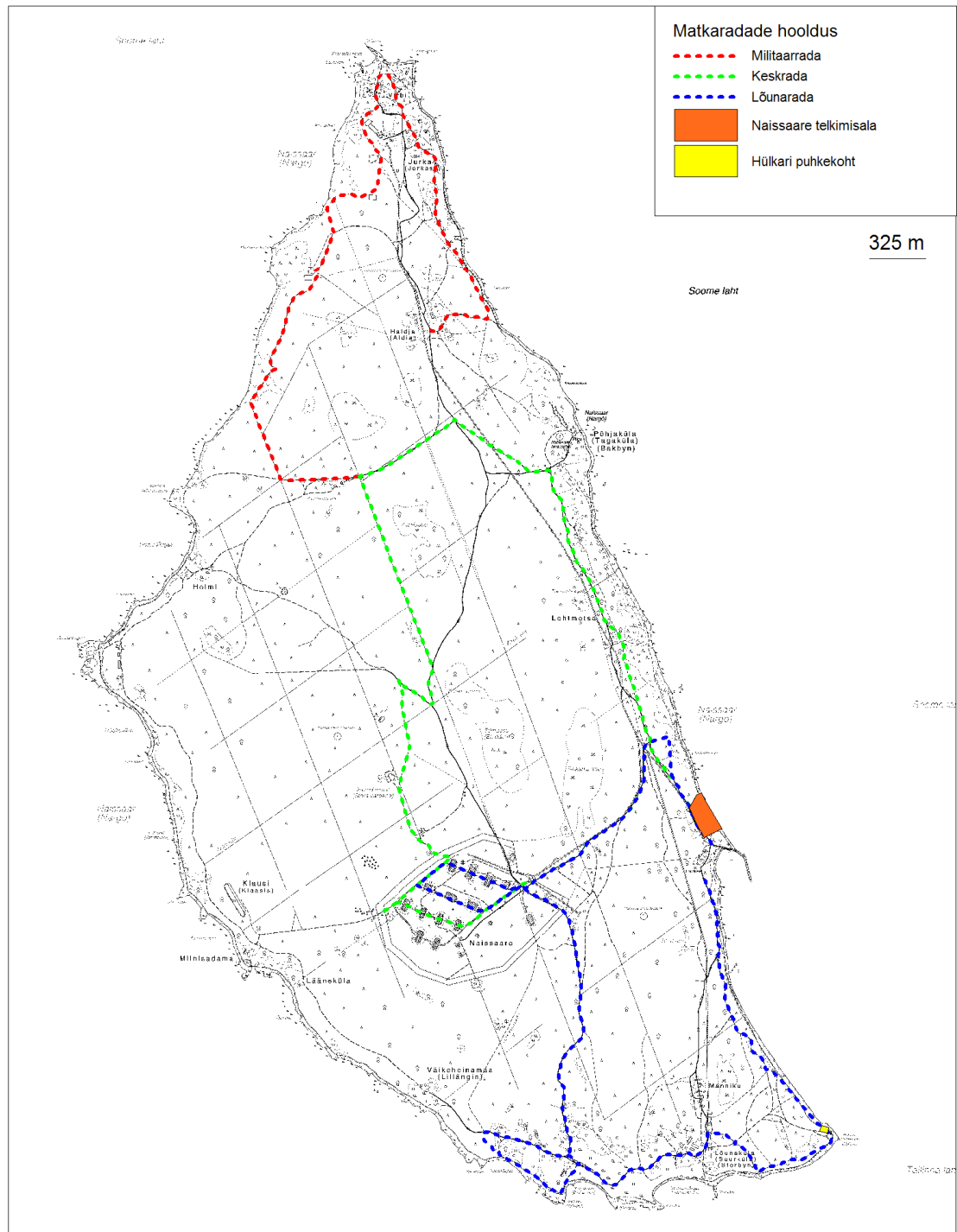
LISA 6. NAISSAARE LOODUSPARGI PUISNIIDU ELUPAIGATÜÜBI LEVIKUKAART

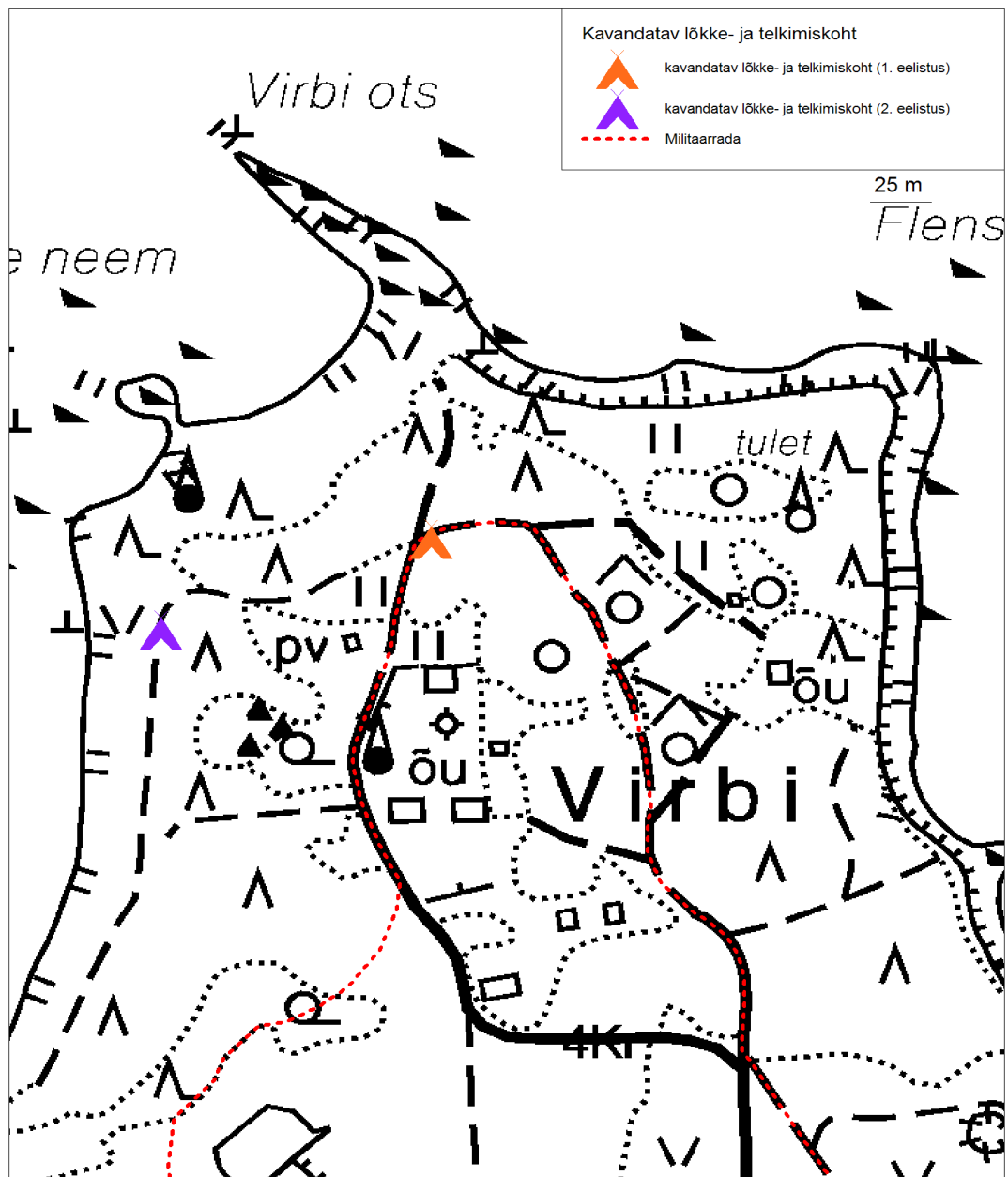
LISA 7. NAISSAARE LOODUSPARGI METSAELUPAIGATÜÜPIDE LEVIKUKAART

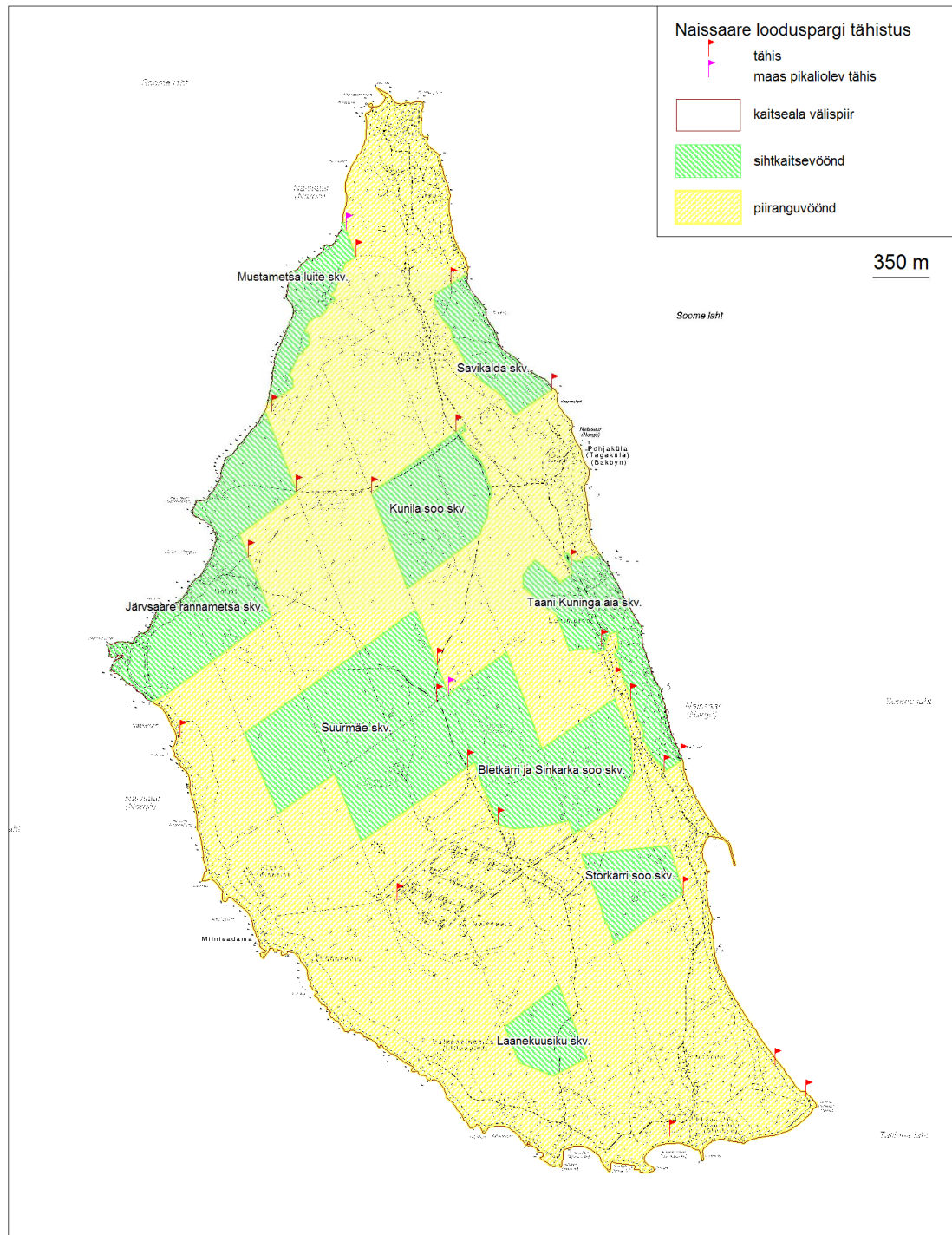
LISA 8. NAISSAARE LOODUSPARGI KÜLASTUSRAJATISED

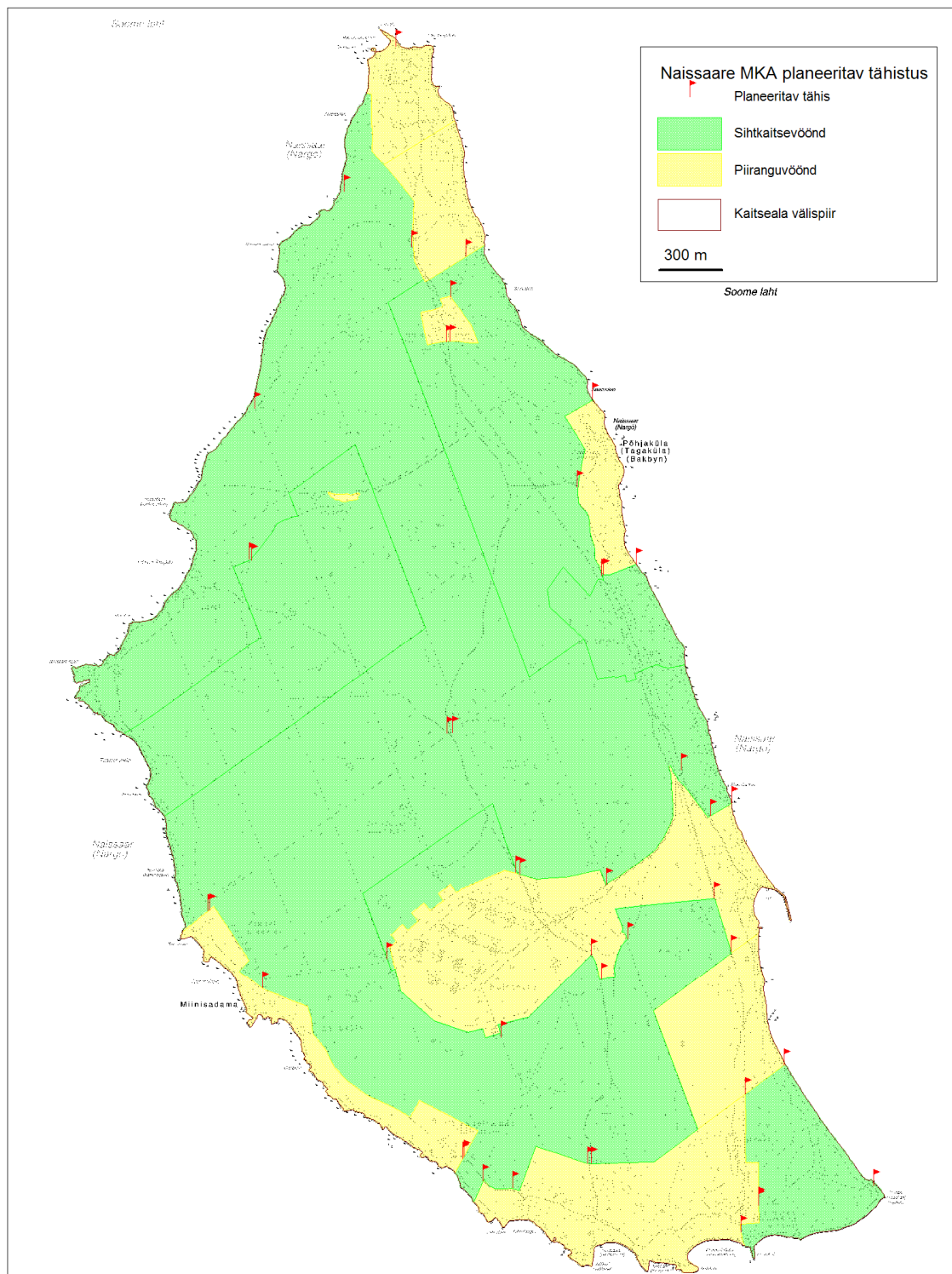
LISA 9. NAISSAARE PÕHJATIPPU KAVANDATAV LÖKKE- JA TELKIMISKOHT

LISA 10. NAISSAARE LOODUSPARGI TÄHISTUS

LISA 11. NAISSAARE LOODUSPARGI KAVANDATAV TÄHISTUS

LISA 12. KAITSE ALL OLEVAD KULTUURIMÄLESTISED NAISSAAREL

- Rannapatarei nr. 5 (EV nr. 4) (registrinumber: 2641, ehitismälestis), rajatud aastatel 1913–1917, asub Naissaare Lõunakülalt idas ning kuulub kindlustusrajatiste tervikkompleksi. Tegemist on ajastutüüpilise fortifikatsiooni näitega. Selle ülesanne oli kaitsta juurdepääsu Tallinnale Naissaare ja Suurupi vahelt. Kasutusel oli neli 6 Canet suurtükki betoonalustel, igal suurtükil oli oma betoonvarjend. Patarei idaservas oli komandopunkt teraskupli ja betoonalusega. 1918 õhati kaks läänepoolset positsiooni, 1924 ehitati nendest lõuna poole kaks uut positsiooni, kasutusele võeti ka kaks idapoolset vana positsiooni. Patarei tegutses aastani 1941, mil venelased selle demonteerisid, purustati ka komandopunkt. Hästi on säilinud kaks uut ja kaks vana positsiooni ning purustatud osad. *Mälestise üldine seisukord rahuldav, ümbrus ja kaitsevöönd hooldamata (10.04.2008 seisuga).*
- Naissaare tähtkants (registrinumber: 2639, ehitismälestis), rajatud aastatel 1726–1727, asub Lõunakülalt läänes ning on üheks esimeseks kindlustustööks, mis Naissaarel tehti, kui Peeter I pidas vajalikuks ehitada Tallinna lahe sulgemiseks tähtkantsid Naissaarel, Paljassaarel ja Miidurannas. Tegemist on oma põhiplaanilt taevatähte meenutava muldkantsiga, mille peale paigutati kahurid. *Naissaare kants on praeguseks tugevalt võssa kasvanud (05.03.2009).*
- Naissaare kirik (registrinumber: 2651, ehitismälestis) ehk Tallinna Rootsi-Mihkli koguduse Naissaare kabel, ehitatud aastal 1934 arhitekt Karl Tarvase projekti järgi, asub Lõunakülalt läänes. Kiriku pühitsemine toimus 11. septembril 1938. aastal ning tegemist on 20. sajandi esimesel poolel ehitatud puidust kirikuhoone silmapaistva näitega. Lihtsa arhitektuurse lahendusega kirikuhoone on meisterlikult projekteeritud, traditsioonilise materjalikäsitlemise ning heade proportsioonidega. Interjöörü elementidest ei ole midagi säilinud. Hoone on olnud nii seest kui väljast kaetud voodrilaudadega. Praeguseks on tornile paigaldatud ooker-toonis voodrilauad, ülejäänud kirikuseinad veel restaureerimisel. Aknad ja ukSED, mis olid algselt väga lihtsad, on osaliselt taastatud. Vanasti tsinkplekktahvlitega kaetud katus on restaureeritud. Alustatud on laudadest lae paigaldusega, plaanitud on alustada ka pörandi paigaldust. Kagunurgas idaukse all seene viljakeha, arvatavasti vamm. *Naissaare kiriku ümbrus on niidetud, krunt puitaiaga piiratud, uks lukustatud (25.07.2012).*
- Naissaare kalmistu (registrinumber: 2653, ajaloomälestis). Naissaare kalmistul asub ka hukkunud Inglise meremeeste mälestuseks monument.
- Rannapatarei nr.6 „Lääne” (registrinumber: 2642, ehitismälestis), rajatud aastatel 1913–1917, asub Naissaare edelarannal, merest 250 m kaugusel ning kuulub kindlustusrajatiste tervikkompleksi. Tegemist on ajastutüüpilise fortifikatsiooni näitega. Patarei koosnes ühele joonele betoonist ehitatud viiest suurtükialusest, viiest laskemoonakeldrist,

komandopunktist ja helgiheitjapunkrist ning selle ülesanne oli Naissaare ja Suurupi esise akvatooriumi kaitse. Positsiooni juurde viis raudteeharu. Kui naabruses valmis 1916. aasta kevadel „Ameerika” patarei, siis võeti rannapatarei nr. 6 relvad maha. *Patarei õhiti 1994 Vene sõjaväelaste poolt meremiinide likvideerimise käigus ning selle üldseisukord on halb (10.04.2008).*

- Rannapatarei nr. 8 lõunapoolne süvend (registrinumber: 2644, ehitusmälestis), rajatud aastatel 1913–1917, asub Naissaare keskel kõrgustikul (Stora bärgerna, Suurmäed) ning kuulub kindlustusrajatiste tervikkompleksi. Tegemist on ajastutüüpilise fortifikatsiooni näitega. Liivasesse pinnasesse kaevatud süvend on ruudukujuline, ülemise ristlõike pindalaga umbes 10 000 m², süvendi sügavus on umbes 15–20 m. Põhjapoolsesse nurka on ülemise valli juurde ladustatud neljas korrapärase kuhilas põllukivid ehituse tarbeks ning süvendi põhjas on ruudukujuliselt laotud kivilade, kuid patarei ise jäi ehitamata. Selle tulesektorisse pidid jääma laiad merealad Naissaare-Tammisaari joonest Naissaare-Pakri saarte jooneni, samuti territoorium Peeter Suure Merekindluse maarinde ees Väänast Sakuni. *Süvend on puid ja võsa täis kasvanud, ei ole hästi vaadeldav ning vajaks puhastamist (10.04.2008).*
- Rannapatarei nr. 7 „Ameerika” (registrinumber: 2643, ehitusmälestis), rajatud aastatel 1914–1916, asub põhja-lõuna suunaliselt umbes 200 m pikkuselt saare läänetipus, merest 200 m kaugusel ning kuulub kindlustusrajatiste tervikkompleksi. Tegemist on ajastutüüpilise fortifikatsiooni näitega. Selle tulesektor kattis lähenemisteid Tallinnale läänest ja loodest ning ulatus Soome lahe riivitusosalale. Algselt planeeritud neljale tavalisel lahtisel positsioonil kahurile, kuid pärast Esimese maailmasõja algust saadi USA-st ajakohane projekt, vastavad relvad ja muud seadmed kahe patarei jaoks, millest üks ehitati Naissaarele ning teine Suurupisse. Kahureid suunati elektriajamite abil, laskemoon saabus laadureile elevaatori abil. Teraskilbid olid sügavad, nn pooltornid, soomuse paksus 75 mm. Komandopunkt koos jõujaamaga moodustas III kahuri aluse ja laskemoonakeldriga ühtse massiivi, komandotorni lael paiknes vaatluspiludega soomuskuppel. 1918 õhati I–III positsioon, IV positsioon, mis oli kõige lõunapoolsem, jäi terveks ning sellisena on patarei säilinud tänaseni. *Selle üldseisukord on rahuldav (10.04.2008).*
- Kitsarööpmelise raudtee tammid koos säilinud raudteega (registrinumber: 2638, ehitusmälestis), rajatud 20. sajandi alguses, kulgevad pea terve saare ulatuses põhjast lõunasse ning lisaks veel mitmele poole põhitrassilt kõrvale. 1934. aastal oli raudtee kogupikkus umbes 37,7 km. Nõukogude sõjaväe hoolimatu suhtumise tulemusena on raudtee halvas seisukorras – liiprid mädanesisid ära ning kohati sõideti raudteetrass sõjaväemasinatega segi. Raudteest on kasutuskorras Suursadama ja Männikuküla ning Suursadama ja miiniladude vahelised lõigud. Raudtee on munitsipaalomandis.
- Rannapatarei nr. 11 (registrinumber: 2648, ehitusmälestis) ehk Lutriküla patarei, rajatud aastatel 1913–1917, asub Naissaare idarannal ning kuulub kindlustusrajatiste

tervikkompleksi. Tegemist on ajastutüüpilise fortifikatsiooni näitega. Selle ülesanne oli kaitsta Naissaare ja Aegna vahelist ala. 1914. aasta kava järgi pidi see koosnema kuuest suurtükist, aga plaanid muutusid ja patarei rajati nelja kahuri jaoks. Tegemist oli massiivse betoonehitisega otse kaldajärsakus, selle lagi ja kahurialused olid peaaegu ühel tasapinnal vasakule ning paremale kulgevate luidetega. Meeskonna- ning laskemoonaruumid asusid all, komandopunkti ehitise laesüvendis kahurialuste kõrval. Betoonrajatise tagasein uste ja akendega avanes kunstlikku süvendisse, kus kulges raudteeharu. Patarei õhiti põhjalikult 1918. aastal. Punkrite betoonrahnud on laiali paisatud suurel pindalal, patareide piirjooni on jäänud tähistama sügavad kaevikud. Üldseisukord ja hooldusaste ebarahuldav ning avariiline. Mälestis on puid ja võsa täis kasvanud, süvendite põhjas on vesi. *Objekt ei ole vaadeldav tervikuna, vajalik objekti ja kaitsevööndi puhastamine puudest ning võsast (16.05.2008).*

- Ohvitseride kasiino (registrinumber: 2652, ehitismälestis) asub Naissaare põhjapoolsemas osas, Haldjakülas. Hoone esialgne otstarve ja ehitusaasta on kahjuks teadmata. Hoone põles I Maailmasõja ajal ja taastati 1924. aastal Eesti Vabariigi ohvitseride kasiinoks. Nõukogude armee kasutas hoonet kasarmuna ja staabina. Sellest ajast pärineb ka väiksemahuline juurdeehitis. *Hoone üldseisukord on halb. Enamus uksi ja aknaid on avatud või purustatud ning seetõttu on ka hoonesse sissepääs võimalik. Plekk-katus enam-vähem sadevetekindel, suuri läbijookse ei esine. Graniidist sokkel ja tellistest laotud seinad rahuldavas korras, vajumisi ega pragusid ei ole. Enamus aknaraame alles, klaasid purustatud. Allesolevad aknaraamid rahuldavas-heas korras, kõige eelduste kohaselt EV-aegsed, mõned ka hilisemad. Kitsast lauast põrandad kohati üleskistud, alles olevad halvas-rahuldavas korras. Üks kahest sissepääsust on kinnimüüritud. Lagede ja seinte värv koorunud. Hoone ümbrus metsakasvanud, hulgaliselt noori mände ja muud taimestikku. Hooldamata on nii hoone kui ka ümbrus (16.05.2008).*
- Rannapatarei nr. 10b (registrinumber: 2647, ehitismälestis), rajatud pärast Esimese maailmasõja algust, asub saare põhjaosas, merest umbes 200 m kaugusel ning kuulub kindlustusrajatiste tervikkompleksi. Tegemist on ajastutüüpilise fortifikatsiooni näitega. Selle põhiülesanne oli hoida koostöös patareiga nr. 10a Soome lahe riivistusliini lõunaosa ning Suurupi piirkonda tule all. Patarei koosnes kahest soomustornist ning nende vahele jäävast komandopunktist ühes jõujaamaga. Kõik hooned olid omavahel ühendatud betoontunneliga, mis kulges kunstliku liivavalli sisemuses. Kogu Peeter Suure Merekindluse kõrgeim kaitserajatis oli selle patarei kolmekorruseline soomustatud komandotorniga komandopunkt: jalamilt rinnatise servani oli 15 m. Põhjapoolne soomustorn õhiti 1918. aastal, muidu on patarei endiselt alles ja selle üldseisukord on rahuldav. *Hooldusaste on kesine: ümbrus on võsastuv ning metalltrepid ja platvormid komandotorni välisküljel on muutunud ohtlikuks.*

- Eesti Vabariigi rannapatarei nr. 5 (registrinumber: 2650, ehitismälestis), rajamist alustatud aastal 1918, asub saare põhjaosas ning kuulub Naissaare kindlustusrajatiste tervikkompleksi. Tegemist on ajastutüüpilise fortifikatsiooni näitega. Korralikku positsiooni asuti ehitama alles 1923. aastal Savikaldale ning see valmis 1924. Olulise täiendusena ehitati aastatel 1926–1927 korralik betoonist komandopunkt, mille alumine osa oli peidetud pinnasesse. Neljast kahurialusest on siiani säilinud kaks. 1951. aastal patarei rekonstrueeriti, patareis oli siis 12 betoonpunkrit ja 4 tulepositsiooni. Punkrid olid omavahel ühenduses maa-aluste tunnelitega. Ühes keskmises suuremas punkris asus komandopunkt. Kõige lõunapoolsema punkri lagi on purustatud. *Üldseisukord halb-rahuldav, hooldusaste halb, territoorium on võsastunud. Rajatiste endi seisukord halb-rahuldav. Maa-alused tunnelid osaliselt läbitavad, seisukord hea-rahuldav (19.05.2008).*
- Rannapatarei nr. 10a „Peeter Suure” (registrinumber: 2646, ehitismälestis), rajatud aastatel 1913–1917, asub saare põhjaosas, merest umbes 300 m kaugusel ning kuulub kindlustusrajatiste tervikkompleksi. Tegemist on ajastutüüpilise fortifikatsiooni näitega. Patarei pidi koosnema kahest kompaktselt kahekorruselisest betoonehitisest-soomustornialusest, mis olid omavahel ühendatud 200 m pikkuse liivast kuhjatud kaitsevalliga. Betoonehitistest sai valmis ainult põhjapoolne, millele ka soomustorn peale jõuti tõsta, kuid kahureid paigaldada ei jõutud. Lõunapoolsest betoonehitisest sai valmis raudkivialus, mõlemad seinad ning silindrikujuline betoonalus soomustornile. Katust, vahelagesid ega vaheseinu valada ei jõutud. Raudtee pealiinist pööras patarei juurde haru, mis viis kaitsevali taga soomustornist soomustornini kulgevale 200 m pikkusele teele. Viimaselt pääses ka betoonehitiste sisemusse viivatele harudele. Komandopunkti ei ole võimalik täheldada patarei plaanidel ega vaatlusel. *Üldseisukord rahuldav. Patarei ja kogu kaitsevöönd on võsastunud ja vajab puhastamist. Välimiste elementide seisukord on halb-rahuldav: tulepositsioonide muldkehad ja vundamendid rahuldavas korras, vundamendid raudkividest ja betoonist. Seinad (betoonist) kohati pragulised, kuid mitte oluliselt. Valminud aluse katus kohati pragunenud ja siin-seal kaetud taimestikuga. Uksed-aknad puuduvad, avad rahuldavas seisukorras. Betoonist trepid rahuldavas korras, samuti vahelaed ja põrandad (16.09.2008).*
- Rannapatarei nr. 9 (registrinumber: 2645, ehitismälestis), rajatud aastatel 1914–1916, asub saare põhjatipus ning kuulub kindlustusrajatiste tervikkompleksi. Tegemist on ajastutüüpilise fortifikatsiooni näitega. Selle ülesanne oli kaitsta Naissaare akvatooriumi läänes ning Suurupi esiseid alasid. Patarei moodustas ühtse suure kagu-loode suunalise betoonrajatise, mille kummaski otsas asusid laskemoonavarjendid ja nende kohal soomustornid. Kaht tomi-laskemoonakeldrit ühendas paksu betooniga ümbritsetud 80 m pikkune tunnel. Keskel on tunnelirajatisele tahasuunas juurde ehitatud mahukas betoonhoone, kus asusid jõujaam ja muud ruumid. Frontaalseinad olid kogu patareil kaitstud liivavallidega. 1918. aastal patarei õhiti osaliselt, täielikult purustati kagupoolne tulepositsioon ja 50% ulatuses purunes loodepoolne positsioon. Kadunud on ka soomustornid. Sellisena on patarei säilinud. *Patarei üldseisukord avariilisest kuni*

rahuldavani, hooldamata ning vajab puhastamist. Kagupositsioonil üle 50% purustusi, seisukord avariiline; loodepositsioonil vähesed kahjustused, seisukord rahuldav. Vahelaed kagus avariilised, loodes rahuldavad. Komandopunkt-jõujaam rahuldavas-heas seisukorras (16.09.2008).

- Rannapatarei „numbrita” (registrinumber: 2649, ehitismälestis), rajamist alustatud 1912, asub Naissaare põhjatipus ning kuulub kindlustusrajatiste tervikkompleksi. Tegemist on ajastutüüpilise fortifikatsiooni näitega. Esialgsete puitpositsioonide asemele rajati Esimese maailmasõja alguses betoonist suurtükialused, laskemoonakeldrid ning komandopunktid. Peagi saadi valmis aga rannapatarei nr. 9 ning numbrita jäänud ajutine positsioon jäi kuni sõja lõpuperioodini, mil sinna uuesti kahurid paigaldati, relvadeta.
- Helgiheitja varjend (registrinumber: 2640, ehitismälestis), rajatud aastatel 1913–1914, asub numbrita rannapatarei juures, saare põhjatipus ning kuulub kindlustusrajatiste tervikkompleksi. Tegemist on ajastutüüpilise fortifikatsiooni näitega. Varjendist hargnes rööbastee kahele prožektoripositsioonile: 1. saare tipus Virbuotsas ja 2. Põhjasilla juures idarannal. Helgiheitja oli vajalik põhjatipu patareide tule juhtimiseks pimedal ajal. Betoonpunker kujutab endast ühekorruselist nelinurkset rajatist, mille kolm külge on kaetud täielikult muldvalliga, kirdeküljel on aga muldvallis ava sissepääsuks punkrisse. Punkri katus on betoonist ja katmata muldega. Rajatist kasutati oma otstarbe kohaselt vähemalt kuni 1941. aasta sügiseni. Pole täpselt teada, kas punker õhiti 1941. aasta sügisel venelaste või 1944. aasta sügisel sakslaste poolt. Punker on säilinud purustatuna, kuid siiski kompaktsena. Arvestades õhkamise järgset seisut, on punkri seisukord rahuldav, lõhedes kasvavad üksikud puud. Muldkeha säilinud hästi, vundament ilmselt halvas seisukorras, esineb purustusi. Seintest on üle 50% purustatud. Katus purustatud, kuid säilinud tükkidena. Uksed ja aknavad purustatud (10.04.2008).
- Aegna patarei abinurgamõõtja (registrinumber: 2637, ehitismälestis), rajatud 1930ndate aastate keskel, asub saare põhjatipus ning on Naissaare kindlustusrajatiste tervikkompleksi kuuluv ehitis. Tegemist on ajastutüüpilise fortifikatsiooni näitega. Abinurgamõõtja ülesanne oli korrigeerida täpsemalt objektide kaugust Aegna 12 patareist. Nurgamõõtja on rajatud 10 m kõrgusele muldkehale. Nurgamõõtja alus on valatud betoonist ja kujutab endast tornjat kahekorruselist ehitist, mille ülaosas on pöörleval alusel metallist nurgamõõtja konstruktsioon. *Üldseisukord on rahuldav, kuid mälestis ja kaitsevöönd on hooldamata. Muldkeha heas seisukorras, kaetud hõredalt puude ja võsaga. Vundament heas korras. Seinad on osaliselt deformeerunud, esineb pragusid ja murenemisi. Metallist mehhanismiosa osaliselt eemaldatud. Nurgamõõtja kõrval idaküljel on maas umbes 2,0 x 1,5 m suurune 20 mm läbimõõduga soomusplaat, mida tuleb säilitada algses kohas (19.05.2008).*
- Kõikide ehitismälestiste ümber on 50 m laiune kaitsevöönd mälestise väliskontuurist arvates (Muinsuskaitseadus § 25 lg 1), v.a. kitsarööpmeline raudtee, mille kaitsevöönd 5 m kummalegi poole teetammist.

RMK inventeeritud pärandkultuuriobjektide nimekiri, sulgudes toodud objekti registreerimisnumber:

- „Lootsimänd” (890:SIM:001)
- Kantsisilla asupaik (890:MMS:006)
- Rootslaste suurtükipatarei asupaik (890:MIL:002)
- Lõunaküla asupaik (890:POK:003)
- Naissaare koolimaja (890:KOO:004)
- Bernhard-Woldemar Schmidt sünnikodu asupaik (890:TAK:001)
- Nõukogude sõjaväeosa lõunakülas (mereküla) (890:OKU:022)
- Hülgekari ja tuletorn (890:KON:013)
- Prantslaste hauatähis (890:HAT:001)
- Männiku küla (890:OKU:023)
- Väikeheinamaa küla (890:POK:002)
- Miinisadama miinide põletuspaik (890:OKU:021)
- Miiniladudest patarei nr. 6 viiv raudtee (890:RTR:006)
- Miinilaod (890:OKU:020)
- Hukkunud kapteni hauatähis (890:HAT:002)
- Meremärk maakivist alusel (890:MEM:004)
- Naissaare kesksadam (890:MMS:007)
- Naissaarel paiknev mälestusmärk (890:MAL:001)
- Suvilate asupaik (890:MOK:001)
- Käsitsi töödeldud kivivirnad (890:MMS:005)
- Troonipärija Aleksei nim patarei (890:MMS:004)
- „Axeli siht” (890:KON:012)
- Vana kitsarööpmeline raudteelõik (890:RTR:001)
- „Taani kuninga aed” (890:KON:008)
- Liivavõtmise koht (890:KAR:002)
- Endine Põhjaküla asupaik (890:POK:001)
- Kesksilla asupaik (890:MMS:001)
- Põhjaküla karantiinikasarmu oletatav asupaik (890:MIL:001)
- Kunilamäe liivik (890:KAR:001)
- „Kunilamägi” (890:KON:011)
- Kitsarööpmeline raudteeharu Ameerika patareini (890:RTR:004)
- „Suur siht” (890:KON:010)
- Nõukogude sõjaväe raketi väeosa (890:OKU:015)
- Nõukogude sõjaväe rannakaitsepatarei (890:OKU:019)
- Lai metsasiht (890:HAO:001)
- „Savikallas” (890:KON:009)

- Keskkomandopunkti varemed (890:MMS:002)
- Kitsarööpmelise raudteeharu (890:RTR:002; 890:RTR:003; 890:RTR:005; 890:RTR:007)
- Nõukogude sõjaväe hoone (890:OKU:016)
- Naissaare piirivalvekordon (890:OKU:018)
- Nõukogude sõjaväe raketibaas (890:OKU:017)
- Põhjasilla asupaik (890:MMS:003)
- Naissaare majakas (reg nr. 890:MEM:003)
- Põline tee põhja ja lõuna Naissaare vahel (890:MET:004)

LISA 13. NAISSAARE MKA KAITSEKORRALDUSKAVA HUVIGRUPPIDE KOOSOLEKU PROTOKOLL

Keskkonnaameti Harju kontori nõupidamiste saalis Viljandi mnt 16, 06.08.2012

Algus kell 15.00, lõpp kell 17.15

Juhatas: Liis Kuresoo

Protokollis: Indrek Talpsep

Osalejad:

Peeter Nork - Muinsuskaitseamet
Tarmo Raik – Naissaare Turismi- ja Puhkekeskus
Tiina Sumberg – Naissaare „Rähnipesa“
Tiina Napp – Keskkonnaamet
Meelis Mägi - Keskkonnaamet
Elle Valtna - Keskkonnaamet
Tiit Koit - Keskkonnaamet
Meriliis Kotkas - Keskkonnaamet
Andrus Kevvai - RMK
Kristjan Maasalu – RMK
Helen Toom – Eestimaa Looduse Fond
Liis Kuresoo – Eestimaa Looduse Fond
Indrek Talpsep – Eestimaa Looduse Fond

Päevakord:

- Osalejate tutvustamine
- Avasõnad
- Külastuskorraldus
- Pärandkultuuriobjektid
- „Varupink“

1. AVASÕNAD

Kaitsekorralduskava (KKK) ei sea piiranguid, ei ole kaitse-eeskiri. KKK on kaitseala kaitse korraldamise alusdokument, millega planeeritakse ja eesmärgistatakse pikemaajaliselt kaitseala loodusväärtuste hoidmist ja majandamist. KKK on ka projektide rahastamisel alusdokumendiks. KKK-ga:

2. kirjeldatakse ala kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi, hinnatakse väärtuste seisundit, neile mõjuvaid tegureid ja kavandatakse vajalikud kaitsemeetmed;

3. koostatakse tegevuskava koos eelarve, tööde mahu ja ajakavaga.

Helen: Ettepanek teha KKK 10 aastaks (osalejad pooldasid). Otsime koosoleku käigus üheskoos vastuseid asjadele, mida me ise ei tea või mille peale me ei pruugi tulla – see puudutab peamiselt külastuskorraldust ning pärandkultuuriobjekte. Uuest Naissaare maastikukaitsela kaitse-eeskirja eelnõust on pärandkultuuri ja rekreatsiooniväärtuste säilitamine välja jäänud. Samas on sel Naissaare puhul oluline roll. Kas see võiks olla ikkagi eesmärgina sees?

Meelis: Jah, rahastamisel on tähtis, et oleks KKK-s sees.

Liis: Kui eeskirjas ei ole, on raske kavas hoida.

Meelis: Ei, see ei ole omavahel seotud. KIK soovib praegu teada taotlustel, kas on KKK-s sees asjad. Naissaare eeskiri tuleb igatahes uuesti üle vaadata ja KKK-s võiks teha ettepaneku, et eeskirja täiustada nende objektide osas.

2. KÜLASTUSKORRALDUS

Liis: Enamik olemasolevaid kaitse-eesmärkideks olevaid asju vajavad passiivset kaitset, ei vaja eriti hooldamist, taastamist, pigem tuleb lihtsalt rahule jätta. Töölehtedel on meil kirjas erinevad probleemid, arutelu kohad, mida meie näeme ja mis tuleks kava raames paika panna.

Helen: Kas RMK poolt on mõeldud teha ka kohalikega koostööd?

Kristjan: Kohalik inimene ongi lepinguline hooldaja.

Helen: Kas RMK-l on radade osas oma visioon – mida hooldatakse, mis on külastusobjektid, mida ei ole plaanis tulevikus hooldada. Käisime tähistatud rajal, mis oli mahlangenud puid täis.

Kristjan: Mõtteid on. Tutvustan hiljem.

Helen: Radade asi tuleb kindlasti kokku leppida, võib-olla midagi välja arvata aktiivsest kasutusest. Täna sel koosolekul võiks käsitleda selliseid teemasid nagu optimaalne külastuskoormus – kas kellelgi on mingeid arenguvisiioone? KOV-i nägemus? Milliseks võiks külastuskoormus kujuneda? Kohalike ettevõtjate arenguplaanid? Ebaseaduslik telkimine ja lõkketegemine – koostöö võiks olla jällegi kohalike inimestega, kes annaksid infot edasi Naissaare külastajatele. Maastikusõidukite küsimus – uues eelnõus võib maastikusõidukitega üldjuhul sõita ainult kaitseala valitseja loal, samas oli saarel näha, et maastikusõidukeid kasutatakse, ka rannas oli liival sõidetud. Teede korrashoid on kindlasti oluline küsimus. Prügistamise teema – seoses sellega on ka ilmselt militaarobjekte, mida võiks saarelt pigem ära koristada. Infostendide teema – kas neid on vaja uuendada ja kas on vaja infomaterjale uuendada. Ala kaitsekord muutub ja seega tekib vajadus stendide muutmiseks. Kas on mõtteid, et kuhugi infot juurde panna veel? Tähistamise teema – uues kaitse-eeskirja eelnõus on väga palju erinevaid sihtkaitsevööndeid – kui palju on neid mõistlik tähistada? Võib-olla panna lihtsalt Naissaare looduspark sihtkaitsevööndi sildid ja neid eraldi nimedega ei hakkaks tähistama igal pool, et ei tekiks looduse risustamist. Veel tähelepanekuid ja küsimusi? Külastuskorraldus on muidugi seotud ka pärandkultuuriga.

Liis: Kas on veel midagi tingimata arutada täna? Või väiksemas ringis hiljem, mida täna ei võtagi ette?

Külastuskoormus:

Tarmo: Palju asju on, millega RMK juba tegeleb. Teed ja prügistamine on KOV-i rida, millega nad üritavad tegeleda. Külastuskoormus on hästi palju seotud pärandkultuuriga. Praegu on normaalne koormus. Kui raudtee või sadam saaksid hoo sisse, siis kindlasti külastuskoormus tõuseks oluliselt.

Helen: Kas on ka mingeid arenguplaane?

Tarmo: Kõigepealt on vaja, et sadam saaks vastu võtta rohkem inimesi. Majutusvõimalusi pole ka rohkem. Praegu ei suuda saar rohkem vastu võtta. Edaspidi, kui asju juurde arendatakse, siis saare lõuna otsa tahaks majutuskohi juurde tekitada.

Helen: Raudtee korrastamine on korduvalt jutuks olnud. Raudteel tuleks 5m ulatuses mõlemalt poolt mets maha võtta ja see võib minna Natura elupaikadesse (9010* – vanad loodusmetsad) sisse.

Liis: Milline on sadama korrastamise ajaraam?

Tarmo: Juulikuus pidi olema korras (esimene etapp), aga praegu on probleeme. Rahad on olemas, aga midagi ei toimu – ehitajate probleem. 2014 peaks saama teine etapp valmis. Raudtee osas – Euroopas ongi palju loodusparksid, kus raudtee toimib, aga see ei lähe samade seaduste järgi, nagu ametlik raudtee.

Tiina: Kindlasti peaks olema võimalik leevendusi raudteele välja kaubelda. Kiirus ja ohutus on ju teised, kui päris raudteel.

Tarmo: Raudtee oleks seal oluliselt loodussõbralikum. Kahe auto liikumine nõuaks näiteks oluliselt laiemat teed.

Tiina: Vallal ilmselt ei ole ka soovi sealset teedevõrku väga arendada.

Andrus: Mingi nägemus on olemas ikkagi Viimsi vallal ja on olemas kaart, kus on teedevõrgustik, mida tahetakse arendada olemas.

Tiit: Endel Lepikuga (*abivallavanem Viimsi vallavalitsuses*) tuleks vallast suhelda. Ja Eleri Kautlenbach (*keskkonnaameti juhataja Viimsi vallavalitsuses*). Raudtee on ka muinsuskaitse all.

Peeter: Muinsuskaitse kaitsevöönd on 5m mõlemale poole raudtee puhul.

Tiina S.: Rahnipesa ikkagi hooldab seda „enda“ lõiku.

Liis: Ilma vallata ei saa teedest ja prügistamisest väga rääkida.

Tarmo: Prügikaste on väga väheks jäänud tänaseks.

Kristjan: Järgemööda likvideeritakse ja hoitakse pigem sõlmpunktides – vaatamisväärsustes, telkimisalades, puhkekohtades.

Tarmo: Lõpplahendus on ikka see, et prügi läheb sadamasse, jäätmejaama seina äärde ja siis loomad kisuvad laiali. Majja sisse ei saa panna. Sadamas esimene mulje ongi selline prügin, kuna seal on jäätmejaama ümbrus prügi täis. Kotid seisavad seina ääres.

Tiina S.: Rähnipesal pole hetkel suurt tuleviku visiooni.

Tarmo: Suvel ratsamatku teha – kui palju läheb hobune vastuollu kaitse-eeskirjaga. Talvel saaks ka toimuda igasuguseid tegevusi – suusatamine, see sama raudtee võib-olla, lumerohkel talvel ikkagi tegevus käib. Mootorsaan võiks ka talvel tegevusena toimida. Kust maalt see vastuollu läheb? Radadel kindlasti saan midagi ei kahjusta mööda lund sõites. Grupil peab kindlasti olema ka vastutav giid või grupijuht, omapead ei tohiks laiali lasta turiste. Grupijuht sõidaks mööda kindlaid radu.

Helen: Mootorsaanidega on probleem, kuna maastikusõidukiga liiklemist saab lubada pigem erandjuhtudel.

Rajad ja telkimisplatsid:

Kristjan: Rajad on kolm matkarada – Lõunarada, Keskrada ja Militaarrada. Moodustavad lõviosa saare liikumisteedest. Rajad kindlasti jäävad. Sellel hooajal jõuab RMK lõpule infotahvlite paigaldamisega, mis on voldikus. Rajad on üle vaadatud ja koristatakse ka puid rajalt ära. Lepinguline kohalik hooldaja + loodusvaht kontrollivad.

Liis: See aasta infostendid?

Kristjan: Jah. Neid uuendatakse see aasta. Lõunarada on paigas.

Liis: Uus kaitse-eeskiri veel ei kehti, lähiajal tuleb uus kaitse-eeskiri ja siis tuleb ka stendide sisu muuta.

Kristjan: Uuendatakse ikka jah, kui on vaja. Nii radadel kui ka infopunktides.

Tarmo: Infoviitadest jääb mulje, et nad on halvas seisus, kuna osad sildid on pikali maas. Puupostid on ära mädanenud. Need märgid, mis suunavad, need on pikali. Sadamas esimene mulje jällegi halb. Neid märke, mis keelaks telkimist, tuletagemist, suitsetamist, neid on väga vähe jäänud. Järelevalve puudub ka nende alade üle.

Tiit: Kui kokkulepe on krundi omanikega, siis saab ju telkida. Uusi alasid ei tehtagi sellepärast, et järelevalve lihtsalt puudub.

Tarmo: **Telkimiskohti võiks ikkagi rohkem olla. Võimalusi võiks olla, isegi kui järelevalve puudub.**

Elle: Võib-olla mõni selline koht, kus inimesi käib, teha ametlikuks.

Kristjan: **Põhjatippu võiks lõkke ja telkimiskoha rajamist kaaluda.** Väiksema ala teha kui sadamas – sobilik seljakotiga matkajale ja jalameestele. Autoga matkajatele ei ole sinna midagi vaja. Seljakotimatkajaid võiks saarele rohkem tulla ja nende jaoks tahaks rajada sobiliku infra. Lõunaotsas on puhkemaja ja lõkkekoht, aga telkimiseks seal ala pole. Telkimiseks ja lõkketegemiseks võiks ca 10 pealisele seltskonnale majaka lähedusse teha küll platsi.

Liis: **Ebaseaduslikud telkimiskohad ja lõkkeplatsid tuleks likvideerida, selle näeme KKK-s ette.**

Tiit: '99 sai need välja juuritud ja see oli edukas. Tol ajal oli ka järelevalve olemas. Saarel on ka kõrge tuleoht.

Kristjan: Loodusvahi suveajal seal hoidmiseks ressursse ei ole. Hooldaja lepinguline ülesanne on ka neid lõkkekohti eemaldada. Hooajal on hooldussagedus 3x nädalas oma hooldusring teha – saare rajad, telkimisalad.

Meelis: Valla poolt veel **saarevahi teema**. Sinna ei ole seda vist loodud. Pranglil on olemas.

Andrus: RMK saab teha ainult omanikujärelevalvet. Järelevalve kui selline on ikka keskkonnainspeksioon või saarevaht. Mobiilne lõkkekohtade eemaldamine on omaette teema – omanike asi rohkem.

Maastiku- ja mootorsõidukid:

Tiit: Mootor- ja maastikusõidukid tuuakse saarele kaitseala valitseja loal – aga see kord on käest läinud. Enam ei ole lube vaja. See on küll eraldi looduspargi külastuskord, mitte kaitse-eeskiri.

Tarmo: Sellised masinad ka tekkinud, kus inimestel pole enam mingit pistmist saarega – selles osas kord käest ära.

Liis: Ka siin on järelevalve probleem.

Tiit: Mootorsõidukite saarele toomine võiks ikkagi kaitseala valitseja loal olla. Inimesed, kes seal elavad- teine asi. Aga niisama ei tohiks saada ilma loata tuua.

Liis: **KKK-sse ettepanek selles osas!**

Helen: Kas kohalikel on vaja ATV-sid?

Tarmo: Hooldajal ikka peaks olema.

Liis: Uues eeskirjas on liikumine ka kaitseala valitseja loal. Teoreetiliselt see probleem laheneks, kui oleks järelevalve.

Tiina: **Inspektsiooni reidide arvu suurendamise peaks kirjutama KKK tegevustesse sisse.** Vähemalt korra kuus peaksid suveperioodil käima.

Kristjan: Mereäärse läbikammimist hooldaja ülesandeks on raske teha ka.

Elle: Põhiinfo peaks olema sadamas kättesaadav – et ei tohi mootorsõidukitega sõita. Põhikohtades peaks ikka info väljas olema.

Peeter: See info peaks algama praamide osas ka juba mandrilt pihta. Monica jms. laevades nt info.

Tarmo: Igas rannas ei pea info olema. Õigetes sadamates olevast infost peaks piisama. Nendel kodulehekülgedel, kes saare kohta infot jagavad, võiks ikka olla olemas ka sellised asjad. Monica

on üks vähestest, rahvast veetakse saarele oluliselt rohkem. Ka nädala sees tullakse 30-40 inimesega peale. Neid aluseid on ca 15-20, kes teevad reisijate vedu.

Liis: Tuleks siis trüki välja anda suures tiraažis, et neid inimestele anda nende samade laevade peal.

Kõik osalised on nõus, et tuleb uus brošüür teha.

Helen: Kas tuleks teha uue kaitse-eeskirja järgi?

Tiina: Kui olemasolevaid jätkuks veel paariks aastaks, siis jah.

Liis: Kas trüki on hetkel ammendav või võiks rohkem olla infot?

Tiina: Muidu võiks info osas piisav olla.

Tarmo: Matkarajad on muutunud, seda peaks kindlasti uuendama, kohati on ka nt aed ees vms.

Brošüüri tuleks uuendada, kui seda sama uuesti trükkida esialgu.

Kristjan: RMK toodab sel aastal veel selle matkaradade kaardi. See on kujundatud koos huvipunktide tähistega. Valmib see nädal.

Tähised:

Tiina: Tähiste osas – ilmselt ei lähe läbi see Naissaare looduspark sihtkaitsevööndi silt. Aga muidu peaks jah mõistlikult tegema seda. Kui Kaupo Kohviga saab kaubale, siis miks mitte lihtsalt see ühte sorti silt panna.

Liis: Kas on veel külastuskorralduse osas midagi rääkimata või on veel mõtteid? Peamine mõte oli praegu see, et külastuskoormus suureneb, RMK võiks lõkkekohti juurde teha, keskkonnainspektsiooni reide võiks rohkem olla, stendid ja info keelatud tegevuste kohta – telkimine, mootorsõidukid, lõkke tegemine, reisijate veoga tegelevatele ettevõtetele infovoldikud.

Kristjan: Kaatritega randa sõitmine pole ka lubatud. Kas süstaga tohib? Kas sinna peaks tegema vahe sisse?

Tiina: Äkki tähistada eraldi randumiskohad. Enam-vähem on teada, kust saarele tullakse.

Liis: Ajaloolised randumiskohad?

Elle: Voldikus ja infotahvliel võiks olla siis ka info randumisalade kohta ja nendes kohtades võiks siis olla ka baasinfo külastuse kohta, sama info, mis oleks sadamates.

Tarmo: Ida pool on liivarandades võimalik randuda, aga läänes on rannad väga kivised ja ega sealt naljalt ei tulda. Lõunas on ka Kaljuste sadam olemas.

Tiina: Kaljuste sadamasse kindlasti info keelatud tegevuste kohta jms kaitseala info!

Arutelu, et randumiskohtasid pigem ei tekitaks.

Kokkuvõte:

- Praegu on normaalne külastuskoormus. Kui sadam ja raudtee saaksid hoo sisse, siis tõuseks külastuskoormus kindlasti oluliselt.
- Telkimiskohti koos infotahvlitega võiks ikkagi rohkem olla. Võimalusi võiks olla, isegi kui järelevalve puudub. Rajada võiks need nii põhja- kui lõunatippu.
- Ebaseaduslikud telkimiskohad ja lõkkeplatsid tuleks likvideerida.
- Vallaga võiks arutada saarevahi küsimust.
- Mootor- ja maastikusõidukite saarele toomine võiks olla endiselt kaitseala valitseja loal ning sadamates peaks olema info, millistel juhtudel nendega sõitmine saarel on lubatud või keelatud.
- Keskkonnainspeksiooni reidide arvu tuleks suurendada (suveajal vähemalt üks kord kuus).
- Vajalik oleks vana voldiku kordustrukk, võimalusel muuta matkaradu, mis ei ole voldikus enam päevakohased.
- Reisijate veoga tegelevatel laevadel tuleks jagada voldikuid ning panna üles kaitsekorda puudutav info.
- Kaljuste sadamas peaks kindlasti olema infotahvel, millel oleks kajastatud saarel keelatud tegevused ning kaitseala info.
- Uue kaitse-eeskirja järgi tuleks teha tulevikus uus voldik.
- Tähistada tuleks mõistlikult – üleliia palju silte pole vaja, muus osas jälgida määrust. Samas, kui RMK on nõus, võiks panna ka ainult ühe tekstiga sildid – Naissaare looduspark sihtkaitsevöönd.

3. KULTUURIPÄRAND

Liis: **Kavas tehakse ettepanek kultuuripärandi kaitseks**, et uus eeskiri täiustataks ära selles osas. Aga kuidas teha vahet väärtuslikul ja vähem väärtuslikul ja kas peaks midagi koristama? Kas ja kuidas veel eksponeerida?

Peeter: Vähem väärtuslikud ja väärtuslikud – tuleb vahet teha selles osas, mis on riikliku kaitse all ja mis on vanad talukohad jms. Riikliku kaitse all olevad asjad on enamik militaarobjekte, mis on RMK maadel, enamik neist ka betoon ja metall. Seal peaks tegema võsaraiet, et oleks ikka midagi vaadelda ka. Nende restaureerimine on mõeldamatu, selleks pole ressursse. Tähtis ikka, et saaks vaadelda ja oleks mingi info ka nende kõrval. Sellega võiks elementaarne hooldus piirduda. Nende kohta, mis ei ole riikliku kaitse all, sõna ei võtaks.

Andrus: Midagi peaks ikkagi likvideerima.

Liis: Äkki tuleks siis teha inventuur, mis seal on ja mis on väärtuslik ja mida võiks nt KIK-i rahadega likvideerida.

Peeter: Muinsuskaitse all on see info, mis on muinsuskaitse all. Võiks küsida Alar Mik (*kommunaalameti juhataja Viimsi Vallavalitsuses*) käest, temal võiks olla infot.

Tiina: Peaks kirjutama KKK-sse sisse, et on vaja **inventeerida objektid ja teha siis ka sammud eemaldamiseks**.

Peeter: 15 a tagasi on riiklikud objektid inventeeritud ja **raudtee tuleks kindlasti uuesti inventeerida**, väga ebaselge on, et mis ulatuses see on kaitse alla ja kus ei ole. Alar Mik ka ajas midagi selle raudtee osas.

Liis: Milliste objektide ümbert võtta võsa siis?

Peeter: Seda peaks siis läbi käima ja vaatama. Kindlasti on oluline ka ohutus. Muinsuskaitseobjektid on RMK maadel kõik.

Liis: Kas RMK-l pole huvi neid objekte hooldada ja neid kohti läbi vaadata koos Muinsuskaitseametiga?

Andrus: RMK-l on kohustused olemas selles osas. Võsaraie siis.

Kristjan: Külastuse poolelt ongi nii palju hooldatud, et külastatavate kohtade juures on käimlad, prügikast ja neid hooldatakse. Patareide treppe jms ei lähe RMK torkima.

Peeter: Varinguohu jms silte siis võiks panna.

Liis: Muinsuskaitse näeks siis tegevused ja RMK viib läbi?

Peeter: Jah. **Need objektid peaksid olema jah vaadeldavad ja võiks siis sildid ka olla.**

Tarmo: See varinguohu jms ohtlike kohtade info võiks jah olemas olla, sest seal on neid katmata auke ja õhatud objekte, mis on väga ohtlikud.

Andrus: Sildistamine on ka mingil määral KOV-i rida, see ei pruugi olla RMK asi.

Tiina: RMK paneb ikka looduskaitse silte, teisi ei pane.

Andrus: Muinsuskaitse sildid ja ohutussildid ja infostendid on ikka KOV-i rida nende objektide osas.

III prioriteedi tegevused.

Kristjan: Patareide juurde tulevad huvipunktide kirjeldused, sest need on militaarraja osa. Ja ohtlike objektide juurde võiks siis hoiatussildid panna - peamiselt 10A ja 10B patareid.

Peeter: Idarannikul on veel õhatud patarei, mis on seal savikalda juures.

Tarmo: Need ohtlikud redelid jms nt 10B patarei juures tuleks võib-olla siis kinni panna. Nendega tuleks ikkagi midagi peale hakata.

Tiit: Selle ohu silt võiks olla omaniku kohustus. Omanik on riik seal. RMK maal asuvad need objektid. 10A ja 10B ongi kõigi ohtlikumad. Sinna ei peaks saama üles ronida. Muinsuskaitse võiks teha sinna mingi ekspertiisi suisa?

Kristjan: Need trepid peaks siis võibolla ära lõikama.

Peeter: Võiks jah, kui see ohutust suurendab.

Liis: Pärandkultuuri osas peaks siis tegema muinsuskaitseta objektidele 3nda prioriteedi tegevusena inventuuri, KOV võiks välja toodud objektid likvideerida, KIKi vahenditest raha küsida. Raudtee inventeerimine, Muinsuskaitseameti ekspertiis objektidele, mis vajavad hooldust ja tähistamist, Muinsuskaitseamet peaks pärast ekspertiisi valmimist saatma vastavad ülesanded RMK-le ja KOV-ile. Uude kaitse-eeskirja siis ka pärandkultuur kaitse-eesmärgiks.

Helen: Ka need metallirisu objektid läheksid inventuuri sisse.

Tiit: Paljud objektid on ka eramaal.

Kokkuvõte:

- **Kavas tuleb teha uue kaitse-eeskirja eelnõu muutmise ettepanek, et sinna lisataks ka kultuuripärandi kaitse.**
- **Selleks, et välja selgitada, millised kultuuripärandi objektid on väärtuslikud ja millised mitte, tuleks need inventeerida ning mitteväärtuslikud objektid likvideerida.**
- **Kindlasti tuleks uuesti inventeerida raudtee.**
- **Minimaalselt võiks objektide hooldus ette näha nende ümber võsaraie.**
- **Võimalusel tuleks läbi viia objektide ohutuse ekspertiis ning ohtlikesse kohtadesse kindlasti paigaldada ohule viitavad sildid, mis oleks RMK ja/või KOV ülesanne.**
- **Patareide 10A ja 10B juurde tuleks kindlasti paigaldada ohule viitavad sildid ning vajadusel tuleks ohtlikele redelitele ligipääs tõkestada või redelid eemaldada.**

4. „VARUPINK“

Liis: Vallale saadame protokollid ja siin on ka küsimused neile: prügi probleem – halb esmamulje; märgid pikali ja halvas seisus – halb esmamulje; saarevahi küsimus ja järelevalve temaatika; teede seisukord; KOV-i visioon Naissaarest.

Andrus: Teed on ka RMK teema siiski. RMK peab arvestama, sest riigi maal on enamik neid teid ja 2 kuud tagasi võttis vald ühendust, et RMK midagi ette võtaks. RMK-l jällegi huvi puudub ja et seal on rohkem tegu turismiga, peaks sellega tegelema vald. Vastus saadetud, vald nüüd mõtleb omasoodu. RMK jaoks on mure ka veel see, et teid tuleb parandada, aga selleks on vaja teha ka puuderaiet ja need teed on enamasti sihtkaitsevööndis. Mismoodi seda siis teha? Trassi laiendamine oleks ka päevakorras, kui külastuskoormus suureneb, kuna siis on vaja teid paremaks teha. Kaitse-eeskirja peaks tegema muudatusettepaneku, et kaitseala valitseja loal on tee hoolduseks lubatud raie ka mittemajandatavas sihtkaitsevööndis (sh. ka teetrassi laiendamine). Üldse võiks sihtkaitsevööndid ikka ka veidi majandatavaks muuta.

Elle: Võib-olla on see praeguses sõnastuses selles uues eelnõus juba välistatud, tuleb üle vaadata.

Tiit: Valla osas kõige õigem kontakt nendes Naissaare küsimustes on Endel Lepik.

Helen: Ka metsaelupaigatüübid tuleks üle inventeerida. Osaliselt on nad kas üle- või alahinnatud.

Tiina: Kui on vaja inventuure siis kindlasti kavas sisse!

Elle: Kotkameeste hinnang oleks ka vajalik – kas vana pesakoha võib registrist maha võtta? Tuleks sisse panna see asi kavas. Ka elektri osas võiks ELF mingi omapoolse hinnangu anda. Tuulikute probleem – kas lubada või mitme. Üldiselt saartel taunitud. Ka üksikmajapidamiste omad, mis on metsapiirist kõrgemad.

Kokkuvõte:

- **Prügikaste on väheks jäänud.**
- **Jäätmejaama juurde sadamas tuuakse prügi ning kuna seda siseruumidesse panna ei saa, tassivad loomad prügi laiali.**
- **Külastajatele jääb saarest halb esmamulje – sadam on prüginine ning mitmete viitade postid on läbi mädanenud ja viidad seetõttu pikali maas.**
- **Kuna saarel on järelevalve probleemid, oleks vaja saarevahti.**
- **Teede olukord saarel on kehv ning RMK-l nende vastu huvi puudub. Teedega peaks nende nägemuses tegelema vald, kuna teed on vajalikud eelkõige turismi jaoks.**
- **Külastuskoormuse suurenedes oleks päevakorras ka teetrassi laiendamine ning selle jaoks oleks vaja kaitse-eeskirja teha muudatusettepanek, et kaitseala valitseja loal on tee hoolduseks lubatud raie ka mittemajandatavas sihtkaitsevööndis.**

LISA 14. NAISSAARE MKA KAITSEKORRALDUSKAVA AVALIKUSTAMISE KOOSOLEKU
PROTOKOLL

Viimsi vallavalitsuse saalis Nelgi tee 1, Viimsi, Harjumaa 01.11.2012

Algus kell 14.00, lõpp kell 15.45

Juhatas: Liis Kuresoo

Protokollis: Indrek Talpsep

Osalejad:

Meelis Mägi - Keskkonnaamet
Helen Toom – Eestimaa Looduse Fond
Liis Kuresoo – Eestimaa Looduse Fond
Indrek Talpsep – Eestimaa Looduse Fond
Elina Einaru – Keskkonnaamet
Annemarie Rammo – RMK
Viljo Greim – RMK
Peep Salum – RMK
Andres Vaatmann – reisilaev Monica
Olar Gofman – Maaomanik
Endel Lepik – Viimsi VV
Igor Ligema – Viimsi VV
Margus Mets – Maaomanik
Marita Nybom – Maaomanik
Mauri Nybom – Maaomanik
Tarmo Raik – Naissaare Turismi- ja Puhkekeskus
Eleri Kautlenbach – Viimsi VV
Margus Talsi – Viimsi VV
Alar Mik – Viimsi VV
Toomas Kull – TTV Männiku Arenduse OÜ
Ilmar Sirkas – RMK
Enno Selirand – Viimsi VV

Naissaare looduspark kaitsekorralduskava avalik väljapanek on 01.11.2012-15.11.2012 Keskkonnaameti Tallinna kontoris Viljandi mnt 16 ja Viimsi Vallavalitsuses Nelgi tee 1, Viimsi. Võimalus teha veel ettepanekuid selle avaliku väljapaneku jooksul, hiljemalt 15.11.2012. Kava lõplik esitamine on 03.12.2012. Internetis on kava nii Keskkonnaameti kui ka Viimsi Vallavalitsuse kodulehelt leitav.

Päevakord:

- Avasõnad
- Osalejate tutvustamine
- Kaitsekorralduskava tutvustamine

1) AVASÕNAD

Kaitsekorralduskava ja kaitse-eeskiri on erinevad asjad.

Kaitse-eeskiri (KE) on vabariigi valitsuse kinnitatud dokument, mis sätestab, mida võib ja mida ei või teha kaitsealal. Kaitse-eeskirjaga määratakse ühtlasi tsoneering, mis jagab ala erinevate kaitserežiimidega vöönditeks.

Kaitsekorralduskava (KKK) ei keela, ei sea piiranguid ega tee leevendusi. KKK on mõeldud selleks, et selgitada välja kaitsealal olevate loodusväärtuste seisund, millised ohud neile mõjuvad, mida peaks tegema, et neid ohtusid vältida. Ühtlasi koostatakse tegevuskava, mida konkreetselt 10 a jooksul peaks tegema, et kaitseväärtuste seisund säiliks või paraneks. KKK kinnitab Keskkonnaameti (KKA) peadirektor, enne seda toimub selle retsenseerimine ning kaitsmine kaitsekorralduskavade komisjonis ning peale KKK kinnitamist tuleb nende tegevustega pihta hakata.

KE ja KKK protsessid käivad teineteisest lahus, hetkel Naissaare puhul koostatakse neid paralleelselt. Väärtused hinnatakse KKK jaoks läbi, hinnatakse väärtustele mõjuvaid tegureid ning lähtuvalt nimetatud teguritest töötatakse välja vajalikud tegevused. Nii KKA kui ka RMK lähtuvad tööplaanide koostamisel kaitsekorralduskavast. KKK-ga võib teha ettepanekuid ka KE muutmiseks.

Kuna dokumendis olevad tegevused mõjutavad ka kohalikke elanikke ja maaomanikke, siis on nad kaastatud, aga muidu on tegemist töödokumendiga, mis ei ole otseselt mõeldud inimestele huvilugemiseks. Maaomanike arvates peaks need kavad käsitlema ka maaomanikele ja külastajatele tähtsaid asju ning et tegijad mõtleksid, kas nad ise saaksid sellise KKK korral seal elada. Meelis Mägi sõnul peaks kohalike inimeste probleemid olema käsitletud Viimsi valla arengukavas, see on otseselt inimesele suunatud - KKK on ikka lähtuv loodusväärtustest.

2) OSALEJATE TUTVUSTAMINE

Vt. osalejate nimekiri protokollis alguses

3) KAITSEKORRALDUSKAVA TUTVUSTAMINE

- **Pärandkultuuri objektid:**

Konkreetsed tegevusi kultuuriobjektide puhul kava ette ei näe. Muinsuskaitseobjekte küll käsitletakse, kuid on liigitatud III prioriteedi tegevusena. Rahastust saaksid taotleda kas Muinsuskaitseamet, KOV või mõni muu selts, MTÜ vms. Kui KKK-s on need read olemas, on ruumi teistele organisatsioonidele rahastuse taotlemiseks ja see on tugev argument, kui KKK määratleb selle vajaliku tegevusena. Samas tuleb läbi viia **pärandkultuuri objektide inventuur** – palju objekte, aga oleks vaja hinnata, millised nendest on väärtuslikud ja milliseid võiks pigem likvideerida ning osad võivad ka ohtlikud olla. Tuleks anda soovitusi sellest ekspertiisist lähtuvalt tulevikuks. Wikimeedial oli septembris ka konkurss „Kultuurimälestised Vikipeediasse“, mille raames kutsuti üles inimesi kultuuriobjekte pildistama – äkki pildistati midagi ka Naissaarel.

- **Loodusinventuurid:**

Loodusinventuure on tehtud 30ndatest aastatest. Samblike poolest Naissaar kõige liigirikkam saar Eestis. **Linnustiku inventuur** 2003. a põhjalik, Nigula kaitseala ornitoloogid, põhjalik inventuur veel 2005 KIK toel, tellijaks Looduskaitsekeskus. 2005 leiti merikotkas esimest korda. Merikotka pesitsus sai uuesti kinnitust 2012, uus pesa saare keskosas. KKK-s ette nähtud, et läänerrannikule mai-juuli keskpaik ei tohiks suuri gruppe viia, kuna see segab saagi jahti ja poegade toitumist merikotkal. Kui keegi merikotka pesa leiab, siis seaduse järgi tuleb ühe ööpäeva jooksul teavitada Keskkonnaametit. Kohaliku elaniku Mauri Nybomi hinnangul võib merikotkapesasid saarel koguni kaks olla, kuna linde nägi palju käesoleval aastal.

KKK-s on ühe tegevusena loetletud ka metsaelupaikade inventuur. Metsaelupaigatüüpide esinduslikkus on küll kõikuv, aga kahtlemata väga väärtuslik metsaala. **Käsitäiavaliste ehk nahkhiirte inventuur**, kuna põhja-nahkhiir on üks kaitse-eesmärkidest ja KKA peab selle kaitse tulemuslikkust hindama. Lauri Lutsari (ELFi nahkhiirte ekspert) hinnangul on Naissaar väga sobilik rändepaik nahkhiirtele. Kuna planeeritud on ka muinsuskaitseobjektidega (nahkhiirte talvitumisobjektid) tööd, siis on ka see info nahkhiirte seisukohalt väga oluline. **Soontaimede inventuuri** pole hetkel sisse planeeritud, seda on varem tehtud, mõned kaitsealused liigid on teada, nagu orhideelised ja rand-seahernes, kaardistus ei ole siiski täiuslik, kõik leiukohad ei ole kaardistatud, kõike pole keskkonnaregistris. Üldiselt on aga soontaimede kohta andmed piisavad, muidugi on igasugune lisatav info oluline. Kohalikud elanikud viitavad vajadusele koostada Naissaarel elutsevate liikide nimekiri - kui seda KKK-sse sisse panna, peaks olema eraldi lisana, mitte KKK osana, liiga mahukas selleks. Kui kellelgi on liiginimekirjade vastu huvi, siis võib ELFiiga ühendust võtta. KKK struktuur on väga konkreetselt paigas, seetõttu ei saa sinna sisse kirjutada igasugust infot. Kui tegevuskavas on uus voldik, siis see on see, kust külastaja saab info, mis on lihtsalt arusaadav ja kus selgitatakse asju. Olemas on ka Eesti eFloora programm, kus on võimalik juba praegu erinevaid soontaimi tuvastada erinevate nutiseadmetega, rakenduse on välja töötanud Tartu Ülikooli Ökoloogia ja Maateaduste Instituut Euroopa Liidu toel.

Niidukoosluste inventuur on tehtud Taani Kuninga aias ja rannaniitudel. Ülejäänud osas tegemata, uues KKKs sees III prioriteedi tegevusena (kõige madalam prioriteet). Kui tulevad välja tähtsad üleeuroopalised niidukooslused, on võimalik nende hooldamiseks saada toetust. See on võib-olla ka kohalike huvi, et saarel säiliks ka avatud maastikku.

Linnuliikide tulemusseire on ka ette nähtud. Karvasjalg kakk ja valgeselg kirjurähn, need liigid on seatud kaitseala eesmärgiks.

Seeneliikide tulemusseire – see pole konkreetse aastana kirja pandud, peab tehtud saama 3 a jooksul 10 a perspektiivis, kuna seente viljakehade moodustumine on sõltuv ilmastikust.

- **Metsa majandamine:**

Probleem metsamajandamisega – sihid puhastamata, seega kui tuleb tulekahju, põleb kõik ära. KKA hinnangul on see siiski KE teema, KKK-sse see ei puutu. RMK-l huvi Naissaarele metsade majandamiskava koostada, samas sihtkaitsevööndis asuvatele metsadele majandamiskavasid ei koostata. Kohalike elanike küttepuude varumist reguleerib ka KE, mitte KKK. Kuna sihtkaitsevööndis kohalikud puid metsast võtta ei tohi, võiks olla 100% maamaksust vabastus, sellega saab ka soodustusi, saab toetust.

- **Puhkealad:**

Põhjaotsa telkimis- ja lõkkeplatsi rajamine on I prioriteedi tegevusena ette nähtud, kaks erinevat alternatiivi täpse asukoha osas, mille on välja pakkunud RMK, ühtlasi vastutaksid nad ise ka korrashoiu eest.

- **Tähised ja infomaterjalid**

Uue KE kinnitades tsoonitakse kaitseala uuesti. Kui kaitsekord muutub, tuleb ka suured stendid välja vahetada ja uuendada, kuigi praegu heas seisus. Lisaks tuleb teha ka uus trükis, kuhu panna ka muud populaarteaduslikku loodusinfot, mis oleks kohalikele, matkajatele jt lihtsasti mõistetav ja kiiresti hoomatav. Kuna aluseid, kes turiste veavad, on päris palju, peaks kaitsekorra infoga voldikut jagama reisijateveoga tegelevatele firmadele, et alustel saaks neid otse turistidele anda. **Kuna Monica veab üksi 7000 inimest aastas, on väljapakutud 5000 voldikut ilmselgelt liiga vähe.** Oluline info, mis puudutab randumisvõimalusi, telkimisvõimalusi, mootorsõidukitega liikumist jne, peaks olema sealt voldikutest juba kättesaadav.

Kohalike ja Naissaarega seotud ettevõtjate sõnul on väga suur vajadus loodust üldkirjeldava teksti järgi. Võiks olla seotud ka üldise loodusharidusega – ülevaade võiks olla kooslustest jms asjadest. Õuesõpe just sellistele asjadele keskendubki. Selle uue infovoldikuga võiks seda ka lahendada ja lisaks veel suurte infostendidega, mida RMK siis üles paneks. Kui hetkel militaarobjektide tutvustamine tähtsam, siis võiks tasakaalustada seda loodusobjektide või koosluste kohalt ka.

Turistid toovad koerad kaasa ja kuigi loomad peavad kinni olema, lastakse nad lahti ning need jooksevad metsa ja teevad sellega loodusele ka kahju. Viimsi valla territooriumil peab hoidma

lemmikloomad rihma otsas, seega tegemist väärttega. RMK-l keelatud tegevuste kohta uued piktogrammid ka olemas.

- **Teed ja nende korrashoid:**

Teede seisukord kesine, probleem on KKK-s kajastatud. RMK-l, kellele 90% nendest teedest kuulub, nende osas huvi ei ole. RMK lähtub oma metsateede korrashoiul sellest, milliseid teid on neil vaja metsade majandamiseks. Naissaare teid ei ole põhjust seega teid hooldada. Teeseaduses on öeldud, et omanik hoiab üldkasutatavad teed korras ning RMK peaks vastutama siiski ka looduskaitseliste tegevuste eest ja võiks vastutada ka teede korrashoiu eest, sest need on ka osa matkaradadest. KKK-s on olemasolevate matkaradade jms hooldamine sees ja kuigi suur osa matkaradu kulgeb ka mööda teid, on need mõeldud jalgsi läbimiseks.

Kohalike ettepanek on, et saarel võiks olla järelveetav ja generaatoril töötav hakkpuidumasin, sellest on saarega seotud inimesed ise ka huvitatud. Hakkpuiduga saaks neid liivateid tugevamaks teha ja korras hoida, kuna maha langenud puid küllaltki palju. Sellisel juhul saaksid ka teised sõidukid neid läbida, sh jalgrattad. Ekskursioone tegevatele ettevõtjatele võiks olla teede hooldamine ka kohustuslik. Hakkpuidu kasutust peaks koordineerima just RMK, kuna metsad ja seega ka puit on RMK omad.

Kohalike ettepanek on, et **KKK-sse võiks saada ka punkt, et autodega inimeste transpordile võiks olla alternatiiv laudtee või jalgrattatee vms näol**. Ettepanek rajada idakaldale liivadüünidele laudadest rada mingis fikseeritud pikkuses, sadamast ca 1km nt (on vist ka mingid vanad jäänused?).

Lõunaküla ja Väike-Heinamaa vahel ka liigveeprobleem, sellele tee oleks vaja truupi. Kraavi ei saa sinna kaevata, puhas kivi. Väike-Heinamaa külas on ka väga palju suvitajaid, seetõttu oluline koht. KKK siiski sedasorti tee probleeme ei lahenda.

- **Saare heakord ja saarevaht:**

Tähtis oleks saarevahi palkamine, et saart paremini korras hoida. Saarevahi saab määrata Harju Maavalitsus (Püsisustusega väikesaarte seadus) koos Siseministeeriumiga. Vald on 2 a järjest pöördunud Siseministeeriumi poole, kuid ministeeriumi ei ole suudetud veenda saarevahi ametikoha vajaduses. Valla poolt tuleks koostada jäätmeveoeskiri. Jäätmete vedamine on üldse keeruline probleem, kuna transport on kallid, samas on avalikku ruumi palju, asustus ei ole veoga hõlmatud. Jäätmejaama ümbrus ei ole kõige paremas seisus. Enamus sealset prügi küll turistide oma, kohalikud veavad enda prügi ise linna ära. Prügi koguneb õnneks küll ühte kohta, aga jääb sinna liiga kauaks. Jäätmejaama tulevad uued jäätmemahutid ja aed ehitatakse ka ümber, et oleks loomade eest kaitstud.

- **Muu:**

Olar Gofman (Pilgu talu omanik) karjatab lambaid saarel ja kui keegi vastu ei oleks, teeks seda edaspidi ka Taani Kuninga aias. Selles osas võiks saada KKA-lt loa. Saaks läbi KKA ka poolloodusliku koosluse hooldamise toetust. Iga aasta mai kuus on taotlusvoor. Maaüksuse järgi

see toetus käib. Meelis Mägi KKA-st saadab kontaktid. KKA maahooldusspetsialist võiks ka osata aidata selles osas Taani Kuninga Aia hooldamisel. Ametlikult ei ole Olar Gofman seda luba saanud, aga selle peaks saama ja peaks ka toetust saama taotleda seejärel.